

פ ר ו ט ו ק ו ל
כ"א/של"ו של הממשלה
ב' בשבט תשל"ו - 4.1.76

נכחו חשדים:

י. רבין - יו"ר, א. אוזן, י. אלון, י. בורג, ח. בר-לב, מ. ברעם,
י. גלילי, ג. האוזנר, ש. הלל, ז. המר, א. ידלין, ג. יעקבי, א.
עופר, ש. פרס, ח.י. צדוק, מ. קול, י. רבינוביץ, ש. רוזן, י.
רפאל, ו. שם-טוב

ג. אבנר - מזכיר הממשלה
תא"ל א. בראון - לשכר שד הבטחון
ח. בראון - לשכת שד החוץ
י. חופי - ראש המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים
א. מזרחי - לשכת ראש הממשלה
ע. ערן - המנהל הכללי, משרד ראש הממשלה
תא"ל א. פורן - מזכיר צבאי לראש הממשלה
י. רביב - משרד החוץ

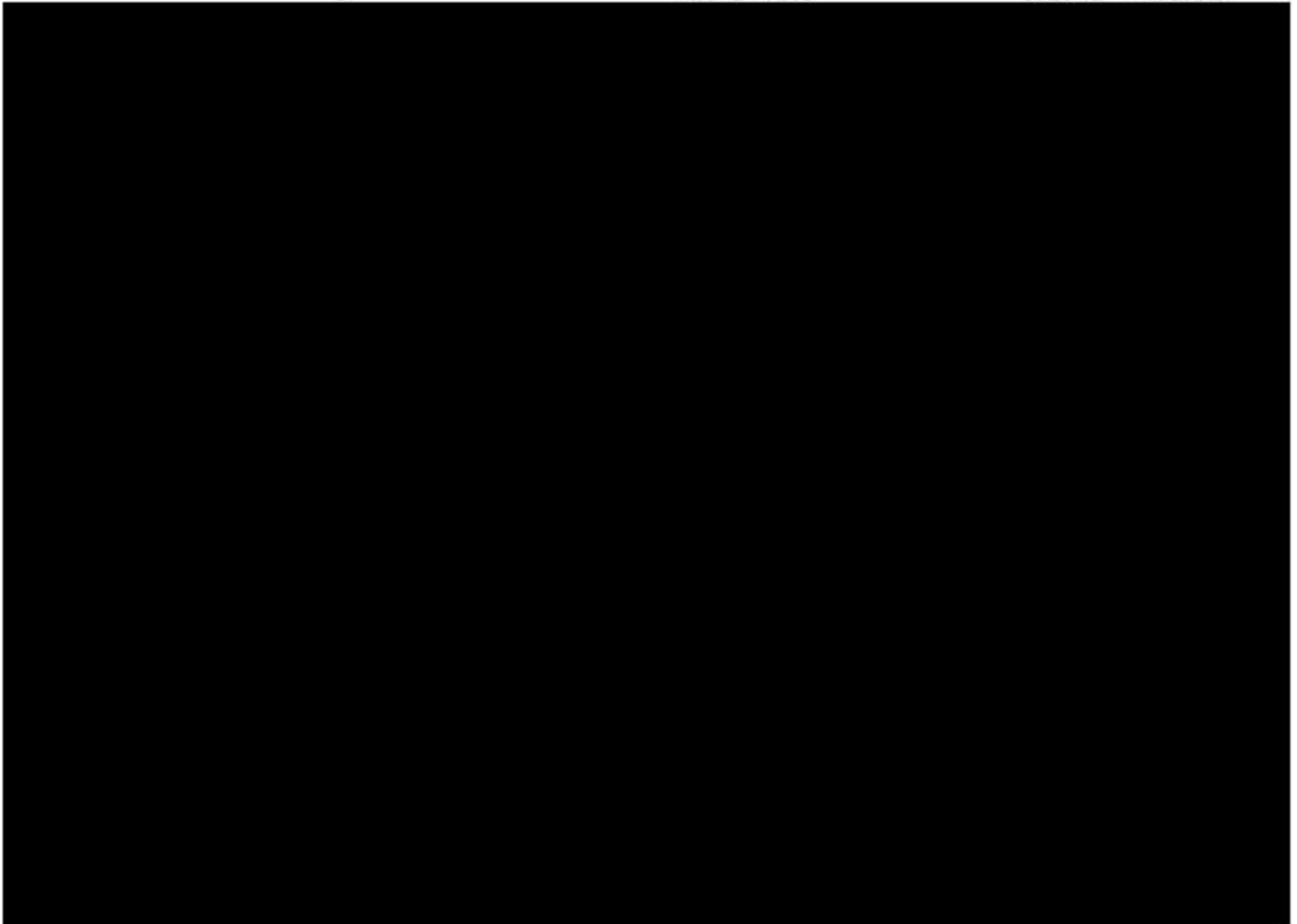
סדר היום:

320. ש א ל ו ת
321. דליפת חומר סודי מישיבות הממשלה וממסגרות ממלכתיות אחרות
322. הצעת חוק להארכת תוקפת של תקנות שעת חירום
(פיקוח על מצרכים ושירותים - הוראות נוספות) תשל"ו-1976
323. שיחותיו של סגן ראש הממשלה ושד החוץ בושינגטון
324. פניית הארגון העולמי של יהודים יוצאי ארצות ערב בדבר הצגת
תביעותיהם בפני מוסדות או"מ
325. נסיעות שדים
326. מכירת נשק

רשמו:

יעקב מימון
לאה דרוקר
אורה ברק

320. ש א ל ו תהשד י . גלילי :

שר הפנים י. בורג:

הייתי רוצה להוסיף מעטו כשר הפנים.

ראש הממשלה י. רבין:

אם אפשר לגמור את הנושא בהודעת שר הבטחון, היה

הדבר טוב יותר.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

יש לי שתי שאלות. בזמנו החליטה הממשלה שמתנחלי אלון מורה ייקלטו במחנה הצבאי קדום. בעתונות נתפרסמה הודעה שהוזמנו מספר מסויים של קרוואנים ושגם הוכשרה קרקע לשיכונם. הדבר הזה גורם מחדש חוסר בהירות גם לגבי האמינות של הממשלה. האם הקמת מחנה הקרוואנים אינה סטייה מהחלטת הממשלה? האם הכשרת מקום מחוץ למחנה אינה נוגדת את החלטת הממשלה?

השאלה השניה היא בדבר הפיצוץ בנמל התעופה לה-גרדיה: האם יש לנו ידיעות על זהות המתנקשים?

שר הבטחון ש. פרס:

בענין הפיצוץ בלה-גרדיה אין לי בכל אופן יותר

ידיעות ממה שהתפרסם.

ראש הממשלה י. רבין:

שר הבטחון ש. פרס:

ביחס למחנה קדום אני מודה לשר שם-טוב על השאלה, כי זה נותן לי אפשרות להבהיר את המצב ב-1970 החליטה הממשלה לצרף למחנה קדום 168 דונם, הם חלק מהמחנה. מתוך 168 דונמים אלה היו כמה עשרות דונמים שהיו מעובדים. השטח הזה גודר. אולם במשך הזמן חלקים מהגדר הורדו.

כשהוחלט להעביר את מתישבי אלון-מורה למחנה קדום, נבחר בתוך השטח של 168 דונם, שטח של כ-25 דונם. אגב, שולמו לערבים פיצויים בהתאם לחוק עבור אי-שימוש בקרקע, בין אם זוהי אדמת טרשים ובין אם זוהי אדמה מעובדת, בשעור של 60 ל"י לדונם עבור כל שנה. השטח הזה של 25 דונם הוא סמוך וצמוד למחנה. על השטח הזה הוחלט לשכן את המשתכנים.

לצורך שיכון המשתכנים, בא ראש הממשלה בקשר עם הנהלת הסוכנות. הם הסכימו להעמיד לרשותנו קרוואנים לא כרכישה ולא כדבר-קבע, אלא לצורך שיכונים של משתכני אלון מורה. הוחלט להקים את הקרוואנים על השטח שהיה הפוס על פי החוק לפי החלטה של 1970.

שר התיירות מ. קול:

כמה משפחות שוכנו שם?

שר הבטחון ש. פרס:

הסכמנו בשעתו במשא ומתן עם משתכני אלון מורה שישוכנו במחנה קדום 30-40 משפחות. זה היה הנוסח. דובר על כך בישיבת הממשלה. היום יושבות שם 16 משפחות, בתוכן כמה עשרות ילדים ו-28 רווקים.

האמת היא שמתוך 25 דונם אלה עובדו 12 דונם על ידי ערבים. אנחנו בקשנו מהם להפסיק את העיבוד, כי זהו שטח תפוס, זהו שטח שלנו, והעיבוד שלהם היה שלא על פי החוק, בניגוד לחוק. באו שני מוכתרים מכפרים סמוכים וערערו על ההחלטה שלנו. אולם לא הופקעה עכשיו שום קרקע חדשה. מדובר על השטח של 25 דונם שצורפו למחנה קדום לפי החלטת הממשלה משנת 1970. (מראה על המפה את השטח של המחנה והשטח שנחפס בשנת 1970). אנו רוצים להקים את הקרוואנים על הקטע הזה של 15 דונם, שהוא ממש סמוך למחנה. הגדר היתה כאן. (מצביע על המפה).

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

לשם מה צריך להקים את הקרוואנים?

ראש הממשלה י. רבין:

כדי לשכן אותם.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

לנצח?

ראש הממשלה י. רבין:

לא. לכן מדובר על קרוואנים ולא על מבנים

קבועים.

שר הבטחון ש. פרס:

כאן ישנה דרך (מצביע על המפה). אנחנו רוצים להמשיך את הדרך ואיננו רוצים שמשתכני אלון מורה יעברו דרך המחנה.

ראש הממשלה י. רבין:

מאחר ששר הבטחון היה בחוץ לארץ, כאשר הנושא עלה לדיון, אוסיף פרטים אחדים: א) הצבא בא וטען שבתוך המחנה אין מקום למשתכנים; ב) אין לו מבנים כדי לממש את החלטת הממשלה. החלטת הממשלה הייתה שאין כל התחייבות להקים שם ישוב ושנית לשכן את האנשים בסדר גודל שנקבע.

שר התיירות מ. קול:

ומה יעשו שם האנשים?

ראש הממשלה י. רבין:

סוכם שלא יתנו להם תעסוקה במחנה ולא יקימו להם מפעלים אלא שאם ירצו, ימצא להם הצבא תעסוקה. לכן העדפתי למצוא קרוואנים לשיכונם, כי בזה יש סימן לארעיות. הרוקים גרים באוהלים שהצבא נתן להם. אבל יש בעלי משפחות. לכן ביקשתי בהשאלה ממרכז קליטה של הסוכנות 30 קרוואנים, כדי להציב אותם במקום, כי זהו ביטוי לארעיות ושלא יבנו שום דבר. יכולתי גם להחליט שהמשפחות תגורנה באוהלים. אולם בעיני אין הבדל בין אוהל ובין קרוואן. הקרוואנים שייכים לסוכנות והם ניתנו לנו בהשאלה לפרק זמן לא ארוך ואנחנו חייבים להחזיר אותם לסוכנות היהודית.

שר הבטחון ש. פרס:

יש שם גם ילדים ואי אפשר לשכן ילדים באוהלים.

שר השיכון א. עופר:

כמה זמן יהיו שם?

ראש הממשלה י. רבין:

עד שהממשלה תחליט אחרת.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

לא יתנו עכשיו לערבים לעבוד את הקרקע?

שר הבטחון ש. פרס:

אין זו אדמה שלהם. היא מיועדת למחנה קדום, גם
לשטחי האימונים. הערבים עיבדו את הקרקע שלא כהלכה. מדובר על שטח של 12 דונם
מתוך 169 דונם.

ראש הממשלה י. רבין:

איני יודע אם אפשר היה לשכנם בשטח אחר. אבל

מישהו וודאי בדק את העניין.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

רכשתי קצת נסיון בענייני קרקעות, משהייתי יושב ראש ועדת השרים לענייני התישבות. כשאנחנו תופסים קרקע והכל בסדר, לפי ההחלטה, אין לי שום ערעור על מה שעשינו בשעתו. אולם אם מקימים גדר, צריך קודם כל לשמור על הגדר. לא יתכן שזה"ל המחזיק במחנה ובשטח הצמוד למחנה ומקים גדר, אינו מקפיד כשהורסים את הגדר. האמינו לי שסמכותה של ישראל בעיני האוכלוסיה נקבעת, בין השאר, באיזו מדה מקפידים על החוק במיוחד כשמדובר על מאחזים של צה"ל וזהי רק הערת-אגב.

דבר שני: אני מבקש שהממשלה תקיים דיון מוקדם בנושא הזה. מתפתחת דינמיקה לא בריאה שעלולה להכביד על הדיון או להכביד על ביצוע החלטת הממשלה בדבר עתיד הגרעין הזה. אין אני מאמין שבמקרה זה משיכת הענין לשבועות רבים מועילה. לדעתי היא מזיקה. אין אני רוצה לדבר עכשיו לגופו של ענין, כי אנחנו לא נערוך היום דיון בנושא הזה. אבל אני מבקש שהדיון ייערך בהקדם.

ראש הממשלה י. רבין:

ממילא נצטרך לקיים דיון בנושא זה. אבל אין אני מציע שהוא יערך לפני נסיעתם וגם לא לפני נסיעתי. אני מציע לקיים את הדיון הזה באיזה שהוא מועד בפברואר. זהו לוח הזמנים שראיתי לפני ולכן דיברתי בשעתו על 2-3 חדשים.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

היות ויש חוסר בהירות בנושא זה, יש היום גם מאמר מערכת ב"דבר", אני מציע לתת פרסום לדברים שנשמעו פה.

ראש הממשלה י. רבין:

טוב.

שר הבטחון ש. פרס:

גם בענין הבחירות לעיריות ביהודה ובשומון.

321. דליפת חומר סודי משיבות הממשלה ומסגרות ממלכתיות אחרות

ראש הממשלה י. רבין:

לפני שבועיים העליתי בישיבת הממשלה את נושא ההדלפות מתוך ישיבת הממשלה ואת נושא ההתבטאויות. קיימתי דיון לא ראשון בנושא זה עם שר המשפטים. השבוע עומדת בכנסת הצעה לסדר היום בנושא זה. רציתי להביא כמה דברים בעקבות זה, כדי להדק את סודי הבטחון בטיפול בנושאים סודיים. גם שר המשפטים ידבר על כך. שר המשפטים המליץ, ואני קבלתי עובדתית את המלצתו, להקים צוות בהשתתפות נציגי ש.ב.כ., אמ"ן ומשרד המשפטים (זה גם על דעת שר הבטחון) שיבדוק את הנוהלים והסדרים הקיימים ויציע הצעות בנושאים המפורטים להלן, במגמה לחזק ולהדק את האבטחה של חומר סודי:

- (1) נוהל אבטחת ידיעות סודיות בכלל ונוהל אבטחת רשומות סודיות בפרט.
- (2) תפקידיהם, סמכותם ואחריותם של ש.ב.כ. ושל קציני הבטחון בכל הקשור באבטחה האמורה.

- (3) סודי הפיקוח והבקרה השוטפים על קיומם של נוהלי האבטחה.

(4) כללים בדבר נקיטת צעדים משמעותיים או אחרים בכל מקרה של אי-קיום נוהלי האבטחה.

כלומר, מדובר בכל המערכת של שמירת חומר המוגדר כסודי.

חשד י. גלילי:

גם חומר בכתב?

ראש הממשלה י. רבין:

חומר על כל צורותיו.

חשד ג. האוזנר:

חומר המוגדר לפי החוק כסודי.

ראש הממשלה י. רבין:

וודאי. פשוט שתתווסף עוד בקורת. איני רוצה שיווצר רושם כאילו אינם קיימים נוהלים חוקיים על שמירת חומר סודי, אבל מדברים על הגברת הנוהלים לשמירת החומר הסודי למינהו.

שר הפנים י. בורג:

מי מגדיר מה זה סודי?

ראש הממשלה י. רבין:

שד המשפטים יענה גם על השאלה הזאת.

שד המשפטים ח. צדוק:

הנושא הוא דליפה של חומר סודי. בשלב זה אני מגדיר "חומר סודי" כחומר שלפי החוק אסור למסור אותו לפירסום, אם כי זוהי הגדרה רחבה. עוד אעמוד בהמשך הדברים על כמה אבחנות.

אמרתי "דליפה של חומר סודי", וכוונתי היא לדליפה מכל מקור שהוא, בין משיבות הממשלה ובין ממשרדי הממשלה ומוקדי הממשלה ובין מכל פורום אחר, אם פורמלי או לא פורמלי, שבו מתקיימים דיונים ובירורים המתבססים על חומר סודי. אני בכוונה מרחיב את היריעה מפני שללא הצדקה נוצר הרושם שהמוקד היחידי של הדליפה הן ישיבות הממשלה ולא היא.

ערכתי לעצמי רשימה קצרה של הדברים הבולטים בתקופה האחרונה ולגבי חלק מהדברים האלה לפחות ניתן לומר שהדברים דלפו לאו-דווקא משיבות הממשלה. מצב הדברים הוא שכל מידע מצוי בפני הממשלה, מצוי לא רק בידי חברי הממשלה אלא מצוי גם בידי אחרים, בידי עובדי מדינה במשרדי הממשלה, בו בזמן שקיים מידע שהוא מצוי בידי משרדי הממשלה ואיננו מגיע לשולחן הממשלה. ולדעתי, הטיפול שלנו צריך להיות מכוון אל הדליפה ולא אל פורום זה או אחר שצמנו ישנה דליפה.

המצב החוקי הוא שקיימים בענין זה שלושה סעיפים עקריים. הסעיף האחד הוא בעל ניסוח רחב ביותר, הסעיף 27 לחוק דיני העונשין (בטחון המדינה, יחסי חוץ וסודות רשמיים). אקרא את עיקרו של הסעיף:

"(א) עובד הציבור מסר, ללא סמכות כדין, ידיעה שהגיעה אליו בתוקף תפקידו, לאדם שלא היה מוסמך לקבלה, וכן מי שהגיעה אליו ידיעה בתוקף תפקידו כעובד הציבור, ולאחר שחזל להיות עובד הציבור מסרה, ללא סמכות כדין, לאדם שלא היה מוסמך לקבלה, דינו - מאסר שלוש שנים."

אני מבקש לשים לב שהסעיף הזה מנוסח ניסוח רחב ואיננו מוגבל דווקא לחומר שאפשר להגדירו כחומר כמוס, אלא הוא בא למנוע פרסום של סודות רשמיים. אנחנו נצטרך בקביעת הסעיף הזה שמשמש בביטוי "עובד הציבור שמסר, ללא סמכות כדין וכו'", לקבוע גם מהו המקור. "עובד ציבור" כולל עובד מדינה וכולל שרים וסגני שרים.

שר התיירות מ. קול:

חברי הכנסת?

שר המשפטים ח. צדוק:

איני מוכן כרגע לומר שזה כולל חברי כנסת.

הסעיף השני הוא סעיף 23. גם כאן אני קורא רק את

הדברים העיקריים:

"(א) מי שמסר ידיעה סודית מבלי להיות מוסמך לכך, דינו - מאסר חמש עשרה שנה..."

(ג) מי שהשיג, אסף, הכין, רשם או התזיק ידיעה סודית מבלי להיות מוסמך לכך, דינו - מאסר שבע שנים; התכוון לפגוע בבטחון המדינה, דינו - מאסר חמש עשרה שנה.

(ד) בסעיף זה "ידיעה סודית" - ידיעה אשר תכנה, צורתה או סודי החזקתה מעידים עליה כי בטחון המדינה מחייב לשמרה בסוד, או ידיעה הנוגעת לסוג ענינים שהממשלה, באישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, הכריזה עליהם, בצו שיפורסם ברשומות, כענינים סודיים.

השר ג. האוזנר:

אולי תאמר מהי כותרת הסעיף?

שר המשפטים ח. צדוק:

כותרת הסעיף היא "ריגול חמור". איני בטוח

שהכותרת מועילה.

השר ג. האוזנר:

אבל היא מעניינת.

שר המשפטים ח. צדוק:

עד עכשיו, במדה שיכולתי לסכם, הופעלה הסמכות הזאת של הממשלה באישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת בחמשה מקרים.

הצו הראשון היה צו המכריז על דיונים, החלטות וקיום ישיבות של ועדת השרים לעניני בטחון כענינים סודיים. הצו השני נוגע לידיעות הנוגעות לעליה מארצות אשר היציאה מהן מוגבלת בדרך כלל או ליהודים בלבד. הצו השלישי היה צו בענין ידיעות הנוגעות לצנור הנפט אילת-אשקלון. הצו הרביעי היה על ידיעות הנוגעות למיכליות נפט בנמלי ישראל ולתנועה ל מיכליות נפט אל נמלי ישראל ומהם. הצו החמישי היה על ידיעות הנוגעות להלוואות של גורמי חוץ

לממשלת ישראל או למוסדות כספיים ישראלים.

אנו שוקלים עכשיו במשרד המשפטים ניסוח צו נוסף שיחול על סודות מדיניים כמוסים של המדינה. לאחר שנגיע לסיכום בנושא זה, אביא את ההצעה לפני הממשלה, ואחרי כן, יובא הדבר לוועדת החוץ והבטחון כדי לקבוע צו נוסף שיכניס מידע בעניינים מדיניים כמוסים לתחום הידיעות הסודיות, שעליהן יחול הסעיף החמור יותר מבין שני סעיפי החוק שהזכרתי, והוא הסעיף 23, שהעונש הצפוי על עבירה לפיו הוא מאסר של שבע שנים.

הסעיף הנוסף, שאני צריך להביא אותו לידיעת הממשלה הוא הסעיף 28 בחוק יסוד: הממשלה. בסעיף זה נאמר: "הדיונים וההחלטות של הממשלה ושל ועדות השרים בעניינים הבאים הם סודיים וגילויים ופרסומם אסור; ואלה העניינים: (1) בטחון המדינה; (2) יחסי חוץ של המדינה; (3) סוג עניינים אחר שהממשלה ראתה את סודיותו כחיונית למדינה והכריזה עליו, בצו, לצורך סעיף זה; (4) עניין שהממשלה החליטה לשמרו בסוד, ובלבד שגילוי ופרסומו של עניין כזה אינו אסור אלא על מי שידע על ההחלטה." אחרי כן נאמר: "(ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על הדברים שהממשלה או ראש הממשלה, או מי שהממשלה או ראש הממשלה הסמיכוהו לכך, התירו את פרסומם, או על דברים שפרסומם נדרש על פי דין." הסעיף הזה, בניגוד לסעיפים הקודמים, שהם חלים על הכל, כולל חברי הממשלה, כולל עובדי המדינה - סעיף זה נוגע לשיבות הממשלה ולמידע מתוך ישיבות הממשלה.

יש בסעיף זה פגם, שבתוך חוק יסוד: הממשלה עצמו אין הוראת-עונשין הקובעת סנקציה על פגיעה בסעיף. אבל אם פעם ישקלו הפעלת הסעיף הזה במישור הפלילי, ניתן יהיה להיעזר בסעיף כללי הנמצא בפקודת החוק הפלילי והוא סעיף 142 הקובע "כל הממרה ביועין כל חוק מתוך שצעה מעשה או שהחוק אוסר לעשותו או שנמנע מעשות מעשה שהחוק דורש לעשותו, והנוגע לצבור או לחלק מן הצבור, יאשם בעוון, ואם לא נראה מתוך החוק שהיתה כוונה לקבוע איזה עונש אחר בעד המראה כזאת, יהיה צפוי למאסר שנתיים ימים וכו'".

שר הבריאות ו. שם-טוב:

יש אפשרות שהממשלה תקיים ישיבה בבית הסוהר.

ראש הממשלה י. רבין:

הוא קורא את החוקים הקיימים.

שר המשפטים ח. צדוק:

כדי למנוע כל אי הבנה אחזור על מה שאמרתי עד עכשיו: קיים סעיף 27 שהסנקציה שלו היא מאסר של שלוש שנים. הסעיף הזה אוסר על הכל, עובדי מדינה או לא עובדי מדינה, שדים וחברי כנסת, לפרסם חומר רשמי שהגיע לאדם בתוקף תפקידו, אלא אם הפרסום הוא על פי סמכות כדין, והסעיף הזה מחייב קביעה מי מוסמך בסמכות כדין. כאן אין שום אבחנה בין שהמקור הוא ישיבת ממשלה ובין שהמקור הוא משרד ממשלתי, או כל מקור אחר.

הדבר השני שהזכרתי הוא סעיף 27 הקובע עונש חמור יותר והוא קובע איסור על פרסום חומר סודי, וחומר סודי הוא חומר שהוא סוד בטחוני או חומר אחר שהוגדר בצו של הממשלה באישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת כחומר סודי. בענין זה אנחנו שוקלים קביעת צו נוסף לסודות מדיניים כמוסים. גם האיסור שבסעיף זה חל על הכל ועל כל מקור.

הסעיף השלישי שהזכרתי הוא סעיף 28 וזה חוק יסוד: הממשלה, והוא נוגע לסודיות הדיונים של ישיבות הממשלה ושל ועדות חשדים ושל אלה בלבד.

גישתי היסודית לענין היא, שמאחר שמה שקוראים הדלפות של חומר סודי ושל חומר האסור בפירסום הן עבירה על החוק, הרי משנתגלחה הדלפה, היא מחייבת בדיקה וחקירה כמו כל עבירה על החוק, ואין נפקא מינה מהו המקור ומי המעורבים בדבר ומי הם האנשים שעדותם יכולה לסייע בגילוי האשמים בעבירה זו. נקודת המוצא לפעולה צריכה להיות העובדה שבוצעה עבירה, והעובדה שבוצעה עבירה מחייבת באותם המקרים, שהענין הוא רציני, לפחות להטיל על זרועות השלטון האחראיות לכך, לפעול במסגרת החוק לגילוי מבצעי העבירה, והם צריכים לדעת בדרך החוק המקובלת לפנות ולחקור אותם האנשים, שחקירתם יכולה לסייע בגילוי המבצעים של העבירה, ובנידון זה אין נפקא מינה אם המדובר הוא באנשים שתפקידם הוא כזה או אחר, ואין נפקא מינה אם המדובר הוא באנשים פוליטיים או בעובדי מדינה או באחרים.

חשר י. גלילי:

לרבות חברי הממשלה.

שר המשפטים ח. צדוק:

אמרתי זאת. וזה כשם שכאשר מבוצעת עבירה אחרת

לפי החוק חוקרים ...

חשר ג. האוזנר:

אין חסינות.

שר המשפטים ח. צדוק:

וכל מי שיש בידו לגרום לחקירת הדבר הזה, צריך למסור עדות, ואין נפקא מינה אם הוא עובד מדינה או שר או חבר הכנסת כך לגבי עבירה. נקודת המוצא היא שנעשתה עבירה והרשויות האחראיות לכך צריכות לחקור את העבירה הזאת ולהגיע לגילוי מבצעה.

כמובן שאחרי הגילוי צריך להיות שיקול בדבר הסקת המסקנות, והמסקנות האלה יכולות להיות משמעותיות, משפטיות-פליליות או צבוריות; הכל לפי הענין. אבל השלבים הם: קודם כל, נקודת המוצא היא העבירה, חקירת העבירה על ידי איסוף עדויות, מאמץ להגיע לגילוי המבצעים, הסקת המסקנות משמעותיות, משפטיות-פליליות או צבוריות כלפי האשם.

ראש הממשלה י. רבין:

אני מבקש, שבשלב זה לא נעשה דיון בנושא, כי כל הדברים האלה פרט להודעה שלי שבדעתי להקים צוות, אינם אלא ציון של ראשון של הבירורים.

שר התיירות מ. קול:

זה יהיה כפברואר.

שר הפנים י. בורג:

האם מותר לי להסתייג? לא אדבר IN MERIT על הנושא. אני חושב היה כעתון דיון בכך. זה לבד לא היה מכתוב לי את דעתי. אני מקבל שהעיתונות קובעת את דיוני הממשלה.

כנראה שנתחיל היום בדיון די רציני על נסיעת שר החוץ לושינגטון ואני חושב שאנחנו צריכים, קודם כל, להחליף דעות על מה שנוגע לדיונים שלנו והדיסקרציה של הדיונים. יש הרכה פעמים שאין אני מדבר כי אני חושב שאין לי מה לומר, ויש פעמים שאני מדבר כי אני רוצה לדבר לשולחן הזה ולא לעתונות. אני מציע לראש הממשלה שירשה סיבוב אחד לנושא הזה.

ראש הממשלה י. רבין :

שר המשפטים ציטט חוקים קיימים.

שר התיירות מ. קול :

אני מציע שנתחיל בדיון הזה.

ראש הממשלה י. רבין :

אני מציע שלא נתחיל בנושא הזה.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון :

ביחוד ששר המשפטים לא פתח בנושא הזה.

חשר י. גלילי :

אם הביגותי אל נכון, הרי בדעתו של שר המשפטים להגיד את עיקרי הדברים שהשמיע באזנינו בתשובה להצעה לסדר היום בנושא הזה בכנסת. ואני רוצה שלא תהיה אי-הבנה. אי אפשר להתייבב בפני הכנסת ולא לומר דברים שגוים ניתן ללמוד שהממשלה מתכוונת לשנות את המצב ולהחליט על סודיות דיוניה. ואם שר המשפטים אמר - ואני מניח שהוא דייק בזה - שהוא לא חידש פה

חידושים שאינם מועגנים בחוק, אי אפשר לשלוח את שר המשפטים לדוכן הכנסת מבלי שישתמש באותו צידו שהוא באופן לגלי יכול להשתמש בו, אלא אם יקום ויגיד שזוהי בועה שחברי הממשלה יצטרכו להשיב לשאלות בקשר לחקירת עבירה. הוא יגיד זאת. זכותו להגיד זאת ולא יעשה את חברי הממשלה חסינים כשנחוץ לחקור מקורות להדלפת חומר סודי.

השר ג. האוזנר:

זוהי לא רק זכותו, זוהי חובתו!

השר י. גלילי:

הדיון בכנסת קובע לנו עיתוי מינימאלי, המינימום שבו אנחנו חייבים להתייצב בפני הצבור. דיון מפורט יותר יהיה בשעתו.

שר המשפטים ח. צדוק:

ההצעה בכנסת תהיה להעביר לוועדה.

ראש הממשלה י. רבין:

לוועדת החוץ והבטחון של הכנסת.

שר השיכון א. עופר:

מדוע אליה?

ראש הממשלה י. רבין:

לא כדאי להחליט פה לאיזו ועדה להעביר.

שר המשפטים ח. צדוק:

בנושא זה היתה לפי מיטב ידיעתי הצעה, אבל ועדת החוץ והבטחון לא הגיעה עדיין להחלטה בעניין זה.

ראש הממשלה י. רבין:

קיימתי דיון אתם. במדה מסויימת הסברתי להם חלק מהדברים. הם יכולים לטעון, ובצדק, שהם מחכים להצעות הממשלה.

שר המשפטים ח. צדוק:

יבוא ההמשך.

שר הדתות י. רפאל:

ומה למשל בנוגע לעניינים כלכליים?

שר הבריאות ו. שם-טוב:

לאור הצעתו של שר המשפטים בכנסת בנושא זה, אני רוצה להעיר שתי הערות: הערה ראשונה, בעצם בכלי התקשורת, בעקבות מכתבו של שר המשפטים ערב צאתו לחוץ לארץ, הועמדה כל הממשלה כמדליפה והושבה על ספסל הנאשמים. אני רוצה לומר כי במדה שאני יודע, הרי עיקר ההדלפות הכבדות ולא ההדלפות על נושאים שוליים, אלא על נושאי בטחון, שגרמו נזק למדינת ישראל, לא

היו מחשולחן הזה אלא מפורום של שלושה שרים בכירים.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

גם הם שרים.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אבל ההדלפה לא היתה משיבת הממשלה, כי העניין לא הגיע לממשלה.

בשום מקרה לא הוכח שדליפת דברים חמורים אחרים, כגון חשד של נשיא ארצות הברית, מקורה בשרי הממשלה.

היתה פה ישיבה בעקבות המכתב ששלח ראש הממשלה, כדי למסור הודעה לממשלה ומאולם הישיבות הוצאו כל היועצים ונשארו רק השרים, והנה העובדה שהאנשים האלה הוצאו היתה בעתונות וכן היתה ידיעה בעתונות שראש הממשלה דפק על השולחן.

ראש הממשלה י. רבין:

ידיעה שלא היתה נכונה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

איש לא הוכיח ששר הדליף ידיעה חמורה, סודית.

הערה:

הערה שניה: אם מדובריך, שר המשפטים, משתמע שבעצם כאשר יש דליפה, ישנה עבירה, ואז אבטומטית פותחים בחקירה וכל שר הופך אבטומטית להיות נושא לחקירה, הרי בעניין זה אני מערער מראש, כי דין שרים כדין חברי כנסת, וחברי כנסת אי אפשר למשוך לחקירה בלי פרוצדורה מסוימת, כי יושב ראש הכנסת חייב לאשר חקירת חבר הכנסת.

ראש הממשלה י. רבין:

רק העיתוי.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

האם אפשר לסדר אצלנו חקירות אחת שתיים? איני יודע אם זה תואם את חוק חסינות הכנסת.

שר המשפטים ח. צדוק:

המכתב שהוא ששלחתי לראש הממשלה היה מכוון יותר להתבטאויות של שרים מאשר להדלפת סודות.

ראש הממשלה י. רבין:

כך גם אמרתי כאשר קראתי אותו פה.

שר המשפטים ח. צדוק:

לגבי שום עבירות אין אבטומטיות בחקירה. מישור צריך להחליט שחוקרים. יש כל מיני עבירות לפי החוק, שהמשטרה מחליטה שאין אינטרס צבורי לחקור את העבירות האלה.

ראש הממשלה י. רבין:

האם המשטרה או היועץ המשפטי?

שר המשפטים ח. צדוק:

יש מקרים שהמשטרה מחליטה ויש מקרים שהיועץ

המשפטי מחליט.

השר ג. האוזנר:

יש תאום ביניהם.

שר המשפטים ח. צדוק:

כאן מדובר בחקירת מקרים של דליפות רציניות. החסינות שניתנת לחברי כסת ולשדים, גם משאינם חברי כנסת, היא כפולה. יש חסינות אבסולוטית על דברים הנאמרים במילוי התפקיד או למען מילוי התפקיד. ויש חסינות פרוצדורלית, שהיא חסינות בפני העמדה לדין, אלא אם הכנסת הסירה את החסינות. הכנסת יכולה להסיר את החסינות על ידי החלטה ואז אין חסינות.

שר העבודה מ. ברעם:

לפי תביעת היועץ המשפטי.

שר המשפטים ח. צדוק:

זה לפני מתן עדות. כלומר, חבר כנסת וחבר ממשלה, ככל אורח אחר, שנדרש למסור עדות באיזה שהוא ענין שנחקר או באיזו שהיא עבירה פלילית הנחקרת - חייב אותן החובות כמו כל אורח אחר. הדבר היחידי הקיים בחוק החסינות הוא, שכאשר חבר כנסת, וזה כולל שער, נדרש להעיד בבית המשפט, המועד של הופעתו צריך להיות מתואם עם יושב ראש הכנסת.

השר ג. האוזנר:

מבחינת עדות, ואז יש צורך להסיר את החסינות.

שר המשפטים ת. צדוק:

יש חסינות אבסולוטית כשחבר כנסת עושה דבר חוץ מילוי תפקידו. יש חסינות פרוצדוראלית ואותה מסירים על ידי החלטת הכנסת. כל זה נוגע להעמדה לדין. ואשר למסירת עדות במשטרה, אין שום סידורים מיוחדים. אני מניח שמי שיוטל עליו לגבות עדות, ינהל לפי כל כללי הנימוס והתיאום הדרושים בהתאם למעמדו של הנחקר. באשר לעדות בבית המשפט, יש סעיף שאין להזמין חבר הכנסת להעיד בבית המשפט אלא במועד שנקבע עם יושב ראש הכנסת.

שר הסעד ז. המר:

האם זה יבוא לדיון?

ראש הממשלה י. רבין:

כן. דרך יישום החוקים.

בעקבות מכתב שהשר צדוק כתב לי ואחרי דיון ביני ובינו, ביקשתי ממנו כי בהקשר להחבטאות השרים על הנעשה בשיבות הממשלה - נושא המכתב שקראתי - שיקיים התייעצות עם מספר שרים מכל חלקי המפלגות המרכיבות את הקואליציה, על מנת לגבש כללים בנושא הנדון, ואח"כ יביא העניין לממשלה. החוק הוא מגובל מאוד והופך את העניין לויכוח ולדבר שלפיו אסור לו לשר לדבר כמעט על כל נושא שהועלה בממשלה. לכן צריך למצוא כללים של מותר ואסור ולהחליט על הכללים, בהתאם בעובדה כי השרים הם מנהיגים פוליטיים.

שר חשיכון א. עופר:

אני מתאר לי כי זה יכלול שרים של מפלגת העבודה?

ראש הממשלה י. רבין:

כך אני מתאר לי.

322. הצעת חוק להארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (פיקוח על מצרכים ושירותים - הוראות נוספות), תשל"ו-1976

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

הממשלה קבלה החלטה בראשית אוקטובר להאריך את תקנות שעת חירום בדבר פיקוח על מצרכים ושירותים ולהסמיך את שר המסחר והתעשייה להתקין תקנות. ב-20 בנובמבר העביר המשרד שלי בין משרדי הממשלה את החומר, את ההודעה. שום משרד לא הסתייג. אבל אחרי כן חלה איזו שהיא תקלה בין מזכירות הממשלה ובין המשרד שלי וזה לא הוגש בעוד מועד לכנסת. אי לכך, מתבקשת עכשיו הממשלה לפנות לוועדת הכנסת כדי שהיא תניח על שולחן הכנסת את הצעת-החוק הזאת ותותר על המועד של 48 שעות, שלפי התקנות הרגילות או הנוהל הרגיל צריך להמתין

מועד כזה.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

האם יש לזה איזה חיוב רטרואקטיבי?

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

לא, תוקפו של החוק הקיים יפוג כעבור יומיים.

הענין הוא איפוא דחוף.

ראש הממשלה י. רבין:

אם אין הסתייגות, מאשרים את ההצעה.

מחליטים:

על פי סעיף 87 (ג) לתקנן הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת להקדים אתהדיון בהצעת החוק להארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (פיקוח על מצרכים ושירותים - הוראות נוספות), תשל"ו-1976, המצורפת בזה, ולוותר על הנחתה על שולחן הכנסת לפחות יומיים לפני הדיון בה.

323. שיחותיו של סגן ראש הממשלה ושר החוץ בורשינגטון

ראש הממשלה י. רבין:

יהיה לנו עכשיו דיון מדיני לקראת הדיון במועצת הבטחון, שאני רואה אותו כאחד הדיונים, שהמשמעויות העלולות להתפתח ממנו עלולות להיות חמורות ביותר.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אולי יהושע רביב יתן קודם סקירה.

מר י. רביב:

אני רוצה לנסות לתת איזו שהיא הערכה לקראת הדיון. רק לצורך הרקע, אני רוצה לחזור קצת אחורה, היינו, לאותה התקופה שבה נחתם ההסכם שלנו עם מצרים.

ההסכם שלנו עם מצרים יצר למעשה פילוג, פירוד וקיטוב בין מצרים לבין סוריה. יחד עם זה, חייבים להדגיש שהעולם הערבי או כל מדינות ערב הן כאלה שאפשר להגדירן כמדינות היושבות על הגדר. מדינות ערב לא הגדירו את עצמן אף לאחד המחנות, לא לסוריה ולא למצרים. העדות לכך היא, שלמעשה מדינה אחת בלבד, סודאן, הודיעה על תמיכה בהסדר הביניים של מצרים עם ישראל, וגם היא עשתה זאת סמוך למועד שההסדר הזה נחתם. גם כאן יש להוסיף הסתייגות מסויימת, כי יש לקחת את דברי סודאן על רקע המועד שבו נאמרו; היה זה אחרי המרידה בסודאן, שדוכאה בעזרתה של מצרים.

מאז לא היתה למעשה שום התבטאות פומבית בחמיכה במצרים. למען האמת, גם האמריקאים שהיו מודעים לזה רק עכשיו הדגישו בפנינו בשיחה שהיתה ב-28 בדצמבר, שחאלד בזמן הביקור שלו בירדן השמיע באוזני חוסיין תמיכה ברורה בהסדר הביניים. זוהי תופעה מעוררת היות וזו הפעם הראשונה שסעודיה נוקטת במגעים עם מדינה ערבית בעמדה חיובית חד-משמעית למען הסכם הביניים בין מצרים לישראל. (כלומר, כל החומר שאני קורא ממנו הוא מסווג).

אותו דבר אפשר לומר לגבי סוריה. סמוך לחתימת ההסכם יצא חדאם למדינות ערב וניסה לרכוש את התמיכה שלהן בעמדה הסורית. גם משם לא יצא באיזו שהיא עמדה ברורה שהזדהתה עם העמדה הסורית, על אף שבין המדינות שביקר בהן היתה גם אלג'יריה, שצריך וודאי להגדיר את עמדתה כתומכת בעמדה הסורית.

מבחינה זו עומד היום העולם הערבי במצב שאיננו מוגדר ולא התגבש עדיין. לתהליך הזה ישנה משמעות מבחינת התחרות שקיימת בין המדינות ודברים אחרים.

אני מוכרח להדגיש גם שהפירוד והקיטוב הזה בין סוריה ובין מצרים איננו מבחינת קרע, אין זה קרע שאי אפשר לחקן אותו. בהחלט אפשר לראות אפשרויות שאותה תופעה למעשה תצטמצם ואולי גם תתבטל.

אנחנו מוכרחים להדגיש שמצרים לא ויתרה על עמדתה בעולם הערבי. זוהי נקודה חשובה. כל מה שנראה אחרי כן במה שנוגע למצרים, בא לביטוי על רקע התחרות הזאת, הכוונה למעמדה בעולם הערבי.

מצרים מוכיחה את כשרותה על ידי תמיכה, קודם כל, בנושא הפלשתינאי. היו שמועות שהיוזמות לדיונים במועצת הבטחון באו ממצרים. כך למשל, גם ההחלטה שהוצעה לגבי שדה התעופה בעטרות, אם כי זה אל התקשר לנושא הפלשתינאי. למה דווקא היא עושה זאת. היא רוצה להופיע כמדינה אשר הנושא הכלל-ערבי הוא עדיין דאגתה ובתחום טיפולה.

שר התיירות מ. קול:

האם נכון שחאלד רצה לכנס ועידת פיסגה?

מר י. רביב:

בינתיים לא יצא מזה שום דבר.

בשלב זה אין ישראל יוצאת נשכרת מהקיטוב הזה הקיים בין סוריה לבין מצרים, כי בדבר אחד הקיטוב הזה יוצר תחרות ביניהן המתבטאת בהעלאת הצעות וכל מיני פעילויות מפעם לפעם גם בעולם הערבי וגם במדינות אחרות.

מאז שנחתם הסכם הביניים קרה דבר שאחד הדברים המאפיינים אותו נעצר, והוא התהליך המדיני של ארצות הברית. השיטה של צעד אחר צעד אם גם לא בוטלה, היא נבלמה וכמעט שנפסקה.

אנחנו יכולים לומר שזה בא בהרבה הודות לעמדתה של סוריה שגילתה עמדה קיצונית מלכתחילה, סרבה להיפגש עם הנשיא פורד, למרות שהיו בעניין זה פניות חוזרות אליה. היא הצהירה על כך בפומבי ועל זה למדנו גם מחומר מסווג, שלא היתה סתירה בין מה שהצהירה בפומבי לבין השיטה שהיא נוקטת במגעים עם ארצות הברית, היינו, שאין היא מתכוונת להסדר בדומה למה שעשתה מצרים בסיני.

למען האמת, אם אנחנו מדברים היום על גוש ירושם, הרי זה מצד סוריה, ברית המועצות ואש"ף. מצרים הופכת היום להיות למדינה המתחרה והמגיבה. והוא הדין לגבי ארצות הברית.

היוזמה הסורית נתמכת על ידי ברית המועצות. אולם אני מוכרח כבר לומר שברית המועצות אינה רואה עין בעין את הפתרון בדיוק באותה הצורה שסוריה רואה אותו. אבל זה היה מאוד נוח לברית המועצות להצטרף למהלך

המדיני שעשתה סוריה בהעלאת הנושא למועצת הבטחון, כאשר היא ראתה בזה אמצעי הנותן לה את האפשרות ליטול בחזרה יוזמה ולנסות לכוון את המהלכים אחרי כן. במסגרת זו, חמכה ברית המועצות ביוזמה הסורית והשתמשה בנושא הפסלתינאי כאמצעי. ואני רוצה להדגיש חזור והדגש, כי הנושא הפלשתינאי ואש"ף הם, במהלכים שהיו עד עכשיו וקיימים עד היום, אמצעי בידי מדינות ערב ולא מטרה כשלעצמה, אם כי יכול להיות שאמצעי זה ייהפך למטרה. כיום זהו יותר כלי שהכל רואים אותו כאמצעי להשגת מטרותיהם מאשר מטרה בפני עצמה.

ברית המועצות רואה לעצמה במצב זה שתי מטרות:

א. לכוון את התהליך המדיני כפי שהוא רצוי לה. ומה שרצוי כרגע לברית המועצות הוא העברת הדיון לג'נבה וחידוש הדיונים בג'נבה.

ב. ברית המועצות מנסה להגיע לבידודה של מצרים, היינו, לעצור את התהליך של התחדשות הציר המבוסס על קהיר, איראן וריאד.

שד הפנים י. בורג:

מדוע ג'נבה נראית בעיניהם טובה יותר מאשר מועצת

הבטחון?

מר י. רביב:

עוד אסביר. אני נוגע רק בפרטים של רקע. גם לארצות הברית יש כמובן משאלות. הגשאלה הראשונה של ארצות הברית היא לעבור את שנת הבחירות, היינו לעבור את שנת הבחירות כך שלא יתעוררו דברים שבהם צריך יהיה לקבל החלטות גורליות. במסגרת זו, מפחדת ארצות הברית יותר מכל מאפשרות של פרוץ מלחמה חדשה. אם ארצות הברית תראה את האפשרות של פרוץ מלחמה חדשה כסכנה אקוטית, עמדתה יכולה ממש להשתנות מן הקצה אל הקצה.

דבר שני: ארצות הברית רוצה להבטיח אותם
ההישגים שיש לה במצרים, וזוהי תכנית-המינומם שלה, עם רצון להרחיב אותם
ההישגים גם על מדינות ערביות אחרות, אם לא להרחיב אותם, ולא לחשוף אופציות
לעתיד אחרי הבחירות, כלומר, לשנת 1977, שאז תרצה להכנס מחדש לנושא.

אני רוצה לנסות לעמוד על כל מדינה ומדינה
ובעיקר על המניעים שלה.

אמרנו שסוריה למען האמת חשיגה במהלך מדיני
מוצלח מאוד מבחינתה, שהיא למעשה נטלה היום את היוזמה על ידי קבלת ההחלטה
במסגרת מועצת הבטחון. אני רוצה לומר דבר, אמנם עם הסתייגות, אבל שהוא קיים. ■

כל ההצעות הסוריות מדברות על נסיגת ישראל לגבולות שלפני
יוני 1967 וכן על הכרה בנושא אש"ף, בזכות להקים מדינה דמוקרטית וכעל מה שקשור
מסביב לזה. בין כל ההצעות שאנחנו יודעים על אודותיהן, יש כמובן ניואנסים, פעם
עם הגדרה פושרת יותר לגבי דברים מסויימים, אבל ביחס לשני המרכיבים האלה אין
הבדל.

יש נושא נוסף שהסורים עומדים עליו בהצעותיהם. הם עומדים על כך שייקבע עיתוי, היינו, צריך להקבע עיתוי למועד שבו תתבצע כל ההחלטה שמועצת הבטחון תקבל. המסגרת שקבעו לעצמם היא חצי שנה, כלומר, לפי מה שאנחנו יודעים, רוצים הסורים ללכת למועצת הבטחון עם הצעה שתחייב מועד מסוים שבו ההחלטה תתבצע, כך ביחס לנסיגת ישראל מהשטחים וכך לקביעת מעמד לנושא הפלשתיני בצורה הנדרשת על ידי אש"ף.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

לוח זמנים.

מר י. רביב:

עומדות, אם כן, לפני סוריה שתי בעיות: האם ללכת להחלטה קיצונית או לחפש דרך להחלטה מתונה? אין כל ספק לסורים שלהחלטה קיצונית המבטלת את החלטות מועצת הבטחון 242 ו-338 אין כל סיכוי להתקבל. יש להם שאלה: האם ללכת להחלטה מתונה מבחינתם של הסורים? כמובן שאיננו יודעים כרגע מה תהיה הגמישות שהסורים לוקחים לעצמם. בתהליך של משא ומתן במועצת הבטחון, אנחנו יודעים שהצעות ראשונות המוגשות על ידי מדינות עוברות כל מיני שלבים בדיונים פנימיים בין חברי מועצת הבטחון, באות כל מיני תגובות עד שהן עוברות לשלב אחרון של ההחלטה. אסד מנהל את הדברים כך ונותן הוראות כמעט יום יום כדי לשנות קצת.

ראש הממשלה י. רבין:

אין להם כל בעיה להציע תחילה הצעה קיצונית

לגמרי ואחרי כן לתמרון.

מר י. רביב:

איני יכול להעלות איוז הצעה מתונה שתקבל על דעת הסורים שבה לא יימצא פתרון לשני דברים: (א) שינתן מעמד לפלשתינאים, ואין שום צל של ספק כי פלשתינאים בעיני הסורים זהו אש"ף.

ראש הממשלה י. רבין:

לא רק בעיני הסורים.

מר י. רביב:

היינו, שאש"ף יהיה גם נוכח בדיוני מועצת הבטחון ובדיוני ג'נבה. (ב) קביעת הדרך להמשך פתרון הסכסוך. יתכן שיוותרו על אותם שש החדשים שקבעו כעיתוי, יתכן שיוותרו על עוד איזה פרטים מסויימים, אבל ההחלטה חייבת לכלול בתוכה, לדעתם, איזה שהוא מורה דרך וגורם מכוון לפתרון העניין כולו.

עומדת איפוא בפני הסורים: האם להציע החלטה קיצונית או החלטה מתונה? הערכתנו היא שהסורים מתכוונים להגיע להחלטה מתונה סורית, כדי שלא יוצר קפאון ואם יוטל וטו על ידי האמריקאים יגידו, ראו עם מי יש לנו עסק, בכל אופן זה לא יצור תווזה.

אני יכול לחזק את זה על ידי שני דברים נוספים:

(א) אנחנו יודעים שבהנהגת סוריה הוגשו הצעות. והנה אמר מיישבו מההנהגה: זוהי הצעה קיצונית מדי ועל זה יוטל וטו. כלומר, הסורים אינם רוצים בוטו ואינם מעוניינים לקבל וטו. לכן אנחנו יכולים להניח שהסורים ישאפו להגיע להחלטה מתונה מבחינתם, כמובן שתכלול אותם האלמנטים שהזכרתי.

(ב) העברת הדיונים לג'נבה. אחד מהבדלי ההשקפה בין הסורים לבין ברית המועצות הוא היחס למקומה של ג'נבה בתהליך המשא ומתן. ברית המועצות אמנם הצטרפה לתהליך הראשון של דיונים במועצת הבטחון, אבל כפי שאנחנו ידועים, היא שכנעה את הסורים שההמשך צריך להיות בג'נבה. ופה העמידו את העניין כך: בג'נבה יש שני יושבי-ראש, יש מעמד לברית המועצות ולא רק לארצות הברית, במועצת הבטחון יש וטו אמריקאי, יש שם סינים ואלף ואחד גורמים נוספים המונעים ומצמצמים את השליטה של ברית המועצות.

אנו כמובן יכולים להסתכל גם על אופציות נוספות

שיכולות לעלות.

שד הבריאאות ו. שם-טוב:

אמרת שיש מחלוקת בין הסורים והרוסים.

מר י. רביב:

הסורים רצו שכל התהליך יתנהל במסגרת מועצת הבטחון. גם אשיף מעוניין שהדבר יישאר במועצת הבטחון, היינו, להפוך את מועצת הבטחון לוועידת שלום בפני עצמה. זו איננה עמדת ברית המועצות.

יש להם 2-3 הצעות ביחס להסדר נוסף ברמת הגולן. הם מסווגים אותן כקיצונית, מתונה ובינונית. תאורטית קיימת אפשרות כזאת, למעשה אין היא קיימת. מדוע אין היא קיימת? כי היום מקומם של הסורים הוא גבוה יותר מאשר יוכל היה להיות לפני שנחתם ההסכם עם מצרים או מיד לאחריו. זה יהיה ניתוק גמור מבית המועצות. ברית המועצות מתנגדת להסדר נוסף ברמת הגולן. כדי שהסורים יהיו נוטים לדבר כזה, צריך הפיתוי של האמריקאים להיות גדול כל כך שהסורים יסכימו לניתוק מברית המועצות ויוותרו על כל היתרונות שיש להם משיתוף הפעולה עם

ברית המועצות. האפשרות של הסדר נוסף ברמת הגולן היא איפוא תאורטית ולא מעשית. איני מניח שמישהו מאתנו יכול להציע דבר ביחס לרמת הגולן שיספק אותם, היינו, הורדת ישובים וכל מה שקשור מסביב לזה.

אשר לאופציה צבאית, לא נמחקה אף פעם משקוליהם של הסורים. אם שואלים אותי, האם אפשרות כזאת היא אקוטית, אומר כי לפי הערכתי אין היא אקוטית, אבל אפשרות כזאת יכולה להתפתח במקרה של קפאון או כאמצעי לזירוזו של תהליך מדיני. יש לנו חיוק לדבר הזה. יש לנו ידיעה שבשלב מסוים יתמכו הסורים במלחמת התשה. היה דבר שדברנו על אודותיו, אחרי כן הורדנו אותו מעל הפרק. כשאומרים "פתיחה בפעולות מלחמתיות" אין הכוונה למלחמה טוטאלית אלא מה שעשו לפני איזה זמן, היינו, חידוש פעולות פח"ע, פעולות התשה או פעולות פח"ע מהגזירה הלבנונית. מה שיקבע בלבנון, אין אנחנו יודעים. זוהי אפשרות שאנחנו חייבים תמיד לזכור אותה.

אני רוצה לעבור לגורם השני באותה הקבוצה והוא אש"ף. למעשה הישגיו המרשימים של אש"ף הם תולדה של נסיבות מדיניות קוניונקטוראליות שאין להן כל קשר עם יוזמתו והישגיו של אש"ף עצמו. אש"ף היום הוא פשוט אמצעי נוח בידי סוריה להשגת מטרותיה ואמצעי בידי ברית המועצות ובמידה מסוימת בידי מצרים מתוך איזו התסייגות. אף אחד מהם אינו יכול להסתייג היום מתביעות הנוגעות לפלשתינאים.

למעשה יצא פה אש"ף נשכר על הגל הזה של ההצלחה הסורית. למעשה, אש"ף עצמו אינו יכול להיות יעיל אלא אם כן הוא מצטרף לאיזה גורם מדיני, אם זוהי סוריה או מצרים; אין זה מספיק אם יצטרף ללוב. בסופו של דבר, מוכרח אש"ף לחזור לאחת משתי המדינות האלה. הם עלו על הגל הסורי. לאש"ף יש יתרון שהלך למועצת הבטחון עם סוריה. הם עקפו את כל הדברים הדורשים קבלת ההחלטות 242 ו-338. למעשה אין הם צריכים להתייחס לכך מבחינה פנימית אש"פית. הדרך הזאת ממשיכה להיות בעיניהם דרך רצויה והיא עדיפה על פני הליכה לג'נבה.

נדמה לי שבכל פתרון שיהיה לאש"ף, ילך אש"ף כרגע עם הסורים. אם הסורים יחליטו הם הולכים לג'נבה, הריני בטוח שאש"ף, לא יהיה הגורם שיפוצץ את העניין הזה, אם כי להם רצוי בסכך הכל שבעניין תטפל מועצת הבטחון.

השר י. גלילי:

אם אש"ף יהיה מוזמן, יהיה מוכן ללכת לג'נבה?

מר י. רביב:

אם הסורים יחליטו שהם הולכים לג'נבה, יהיה גם

אש"ף מוכן לכך.

שר התיירות מ. קול:

הסורים ילכו לג'נבה בלי אש"ף?

מר י. רביב:

לא. גם ההחלטה הסורית המתונה ביותר חייבת לכלול שני אלמנטים: פתרון הנושא הפלשתיני, איך אש"ף יהיה מיוצג במועצת הבטחון ובג'נבה, ושנית - הפתרון להמשך ההליכה. אלה הם שני האלמנטים שלדעת הסורים צריכים להיות בכל החלטה, בלעדיהם לא תלך סוריה לשום מקום ויהיה קפאון. אבל אם יהיה פתרון לשני האלמנטים האלה וסוריה תחליט ללכת לג'נבה, אש"ף לא יהיה גורם המעכב את הדבר הזה.

האם אש"ף עומד לשנות את עמדתו כלפי ישראל? זוהי אחת הנקודות שאנחנו דשים בה בלי סוף. חיוני הוא שנכיר את הדברים כמות שהם. אין כרגע שום סימן שאש"ף עומד לשנות את הגישה שלו כלפי מדינת ישראל. אש"ף נמצא תחת לחצים לעשות את זה. גם בביקור של ערפאת לאחרונה בברית המועצות היה עליו לחץ לעשות צעד כלפי ישראל.

[REDACTED]

[REDACTED]

ראש הממשלה י. רבין:

זה נאמר מפי סוס.

מר י. רביב:

לא זה נאמר מפי סוס. על סוס נאמר "סוס ורכבו

רמה בים".

בעקבות דברי סוס אמר קדומי דברים קיצונים עוד יותר כדי להעמיד את הדברים על דיוקם. אנחנו יודעים מה שאמר קדומי.

ראש הממשלה י. רבין:

יש אצלו ביטוי "השמדת הגטו הציוני".

מר י. רביב:

בכל כלי התקשורת שלנו הופיעו כל מיני דברים, שהנה אש"ף עומד להכיר בישראל. יום אחד קיים חמאמי נציג אש"ף בלונדון שיחה.

שר הבטחון ש. פרס:

אורי אבנרי הודיע בראש החדשות בטלוויזיה דבר שלא נשמע עדיין כמוהו בשם אש"ף, שהם עומדים להכיר בישראל.

שר הפנים י. בורג:

מה זה לא נשמע? זה נשמע.

מר י. רביב:

חשמלאי דיבר בלונדון בסך הכל עם בחור ישראלי בשם גדי יציב, המשתלם שם. אני מבטיח לכם שגאולה לעם ישראל לא תצא מזה.

אש"ף נמצא במאבק פנימי. הוא מופיע כמתון. חזית הסרוב מתגבשת עמיו מסביב ללוב. בשבוע שעבר היה כנס של מנהיגי חזית הסרוב עם חבש, ג'בריל וחואטמה בלוב. הם מאוד מאושרים מהפגישה, כי הוא הגדיל פי שנים וחצי את ההקצבה הכספית לארגונים הללו ויש שקבלו פי חמשה. יכול להיות שתוצר חזית סופר-רדיקלית שתהיה מורכבת מקדאפי, אלג'יריה, עיראק וארגוני הסרוב.

אחרי שאמרתי את כל זה, אפשר לומר שיש בכל זאת איזה שהוא תהליך שיביא את אש"ף, לא אומר לאיזו היא הכרה בישראל ושיסכימו להגדלת הגבולות של 1967, אלא יכול להיות שבסוף הלחצים המופעלים על ידי השיקולים הפנימיים של סוריה, יסכימו לשאת בנוסחה המדברת על חלוקה לפי גבולות 1947.

שר הדתות י. רפאל:

בשלב ראשון.

מר י. רביב:

יכול להיות עוד דבר. דבר הקמת ממשלה פלשתינאית גולה לא ירד מעל הפרק. כל הזמן קיים באיזה שהוא מקום הרעיון הזה. יכול להיות שבעקבות אותו תהליך שאנחנו מדברים עליו יהיה מצב של הקמת ממשלה פלשתינית גולה.

ארגוני הסרוב פעילים מאוד בתחום הזה. יש לי פה למשלה הודעה שנמסרה ב-28 בדצמבר, שבה הם טוענים, ש"אנחנו" - קרי ארגוני הסרוב, "רואים בהחלטת הועד הפועל להשתתף במושב, אם אכן נתקבלה החלטה כזאת, החלטה בלתי חוקית".

ראש הממשלה י. רבין:

היינו, להשתתף בדיוני מועצת הבטחון.

מר י. רביב:

"ואין מסמכותו של הועד הפועל לקבל החלטה כזאת, משום שזוהי סמכות המועצה הלאומית הפלשתינית בלבד." זוהי מועצה שלא נתכנסה ואינה עומדת להתכנס בזמן הקרוב. זהו תהליך הקיים כל הזמן בנושא הזה.

ועכשיו, ביחס לעמדת ברית המועצות כלפי הנושא הזה של אש"ף. משהו שיש בזה אולי רק התפתחות קטנה, אבל יש בזה איוו שהיא מעצמות. יש משהו בכמה התבטאויות של הסובייטים בימים האחרונים. יש הודעת טא"ס על פגישת גרומיקו עם משלחת פרלמנטרית ירדנית. יש איזה דברים של קוסיגין בארוחת ערב. אמרו לי שסוכנות טא"ס פירסמה היום איזה דברים מ"נאואיא וורעמא". יש איזה ניונאנסים בהתבטאויות האלה. מדווחים על התבטאויות שבהן מדובר על זכויות לגיטימיות של הפלשתינאים או יצירת תנאים. כך, למשל, דיבר קוסיגין על יצירת תנאים הכרחיים להכרה בזכויות הלגיטימיות של הפלשתינאים ושם לא דיבר על ענין של מדינה. היה שלב שבו התחילו לדבר על ענין של מדינה. ישנם כרגע חמשה שעה דברים שהנימה שלהם היא נימה דומה. אם זה מעצמות או לא, מוקדם לומר זאת.

ברור כי כאשר מדברים על משלחת ירדנית, אי אפשר להכניס את אש"ף בצורה חד-משמעית. הם השמיטו משם את הנושא של אש"ף כנציג הלגיטימי היחיד של העם הפלשתינאי. אולי זה היה מכוון גם כלפינו וגם כלפי המערב בנושא זה. בכל אופן, חשוב לנו לדעת בנוקדה זו ולהכיר שיש איזה שהוא דבר הקשור בברית המועצות בענין זה. אבל היום איני יכול להגיד איך הדברים האלה יתפתחו ומה תהיה המעצמות שלהם.

מלים אחדות על ירדן. מחומר גלוי אנחנו יודעים שירדן פועלת כיום לרעתה. למרות שברור כי חיזוק אש"ף הוא לרעת ירדן, הרי ההתבטאויות הרשמיות של ירדן הן היום כאלה שהם אינם מנשיכים להיות צד בענין יהודה ושומרון, אם כי אולי בצורה לא גלויה הם מדברים אחרת.

זוהי בתמצית העמדה הירדנית. על מה ירדן בונה?
ירדן בונה על כמה דברים. קודם כל היא בונה על כוחה הצבאי. אמנם כדין וחשבון של הסי.אי.איי. לפני הועדה מזלזלים בכוחה הצבאי של ירדן. אבל אני מניח שסוריה אינה מזלזלת בכוחה הצבאי של ירדן ורואה בה פרטנר לכל הכרית שיכולה להיות בגזרה המזרחית. הם בונים על כך כיוון שהם גורם צבאי, הרי סוריה תתחשב בשיקוליה במאווייה של ירדן.

ועוד: ירדן מכירה שאם היא לא תלך לג'נבה, יכול להיות איזה שהוא קרע בעולם הערבי, דבר שאינו רצוי לא לאמריקאים ולא לרוסים. כל הרוצה ללכת לג'נבה, צריך להביא בחשבון את הגורם הזה.

הדבר האחרון, ולא האחרון בחשיבות: ירדן בונה על ההתנגדות של ישראל להסדר בגדה המערבית שיפגע באינטרסים של ירדן ולא פחות מאשר באינטרסים של ישראל, זאת אומרת, שבמדה מסויימת אנחנו עושים גם את המלאכה שלה.

תוך כדי הסקירה על סוריה ואש"ף נגעתי בכמה דברים הנוגעים לברית המועצות. המהלכים של בית המועצות התחילו בזה שברית המועצות לא התנגדה למעשה למהלך של סוריה במועצת הבטחון. היא לא התחילה במהלך הזה ולא יזמה אותו, גם לא היה תיאום ביניהן בעניין זה, אבל ברית המועצות לא התנגדה לכך והיא הצטרפה למהלך של סוריה כאשר ראתה את זה כאמצעי המשרת את הענינים שלה. כאשר וינוגרד ניהל את המשא ומתן עם הסורים, שיכנע אותם שהם צריכים ללכת לג'נבה. למען האמת, מה שברית המועצות מנסה עכשיו לעשות הוא כדבר ראשון לנצל את הבעיה הפלשתינית כדי ללכד את העולם הערבי ולהכנסת מערכת של התחייבויות ערביות לאומיות כלפי הבעיה הזאת. זהו דבר שאף אחד אינו יכול להתנגד לו. דבר שני: היא מנסה לדחוק את מצרים הצדה, לבודד אותה בעולם הערבי, להוכיח לה ואחרי כן לכל העמים האחרים שבסך הכל יש אי הצלחה וחוסר אמינות ואי יציבות בחסד הביניים בסיני. למעשה מה שהרוסים טוענים לערבים הוא: מצרים אולי זכתה בהצלחה זמנית, אבל בטווח הרחוק זה יתנקם בה ולא יהיה לטובתה.

ברית המועצות רוצה להעביר את הדיון לג'נבה. היא רואה בדיון במועצת הבטחון דבר שצריך לעבור אותו וראה בו אמצעי כדי לזרז את התהליך ולהאיץ את התהליך שיביא לידי החלטה של העברת הדיון לג'נבה.

(עד כאן רשם י.מ. מכאן ל.ד.)

באשר לעמדת בריה"מ - היא היתה רוצה לראות החלטה קיצונית עם וטו אמריקאי כדי להראות לעולם הערבי מי ידידיו ומי אויביו, ונראה גם, כדי שאפשר יהיה להעביר את הדיון בנושא המזרח התיכון לג'נבה. כאשר בין שתי האפשרויות, נראה לי כי האשרות השניה עדיפה על בריה"מ, כלומר, להעביר את הדיון לג'נבה.

אני רוצה להתייחס עתה לשני הגורמים האחרונים בהערכת המצב - ארה"ב ומצרים.

באשר לארה"ב, אני אמרתי כבר תחילה, כי ארה"ב מעונינת בכמה וכמה דברים:

קודם כל, למנוע אירועים קיצוניים בשנת הבחירות. אירועים קיצוניים זו יכולה להיות מלחמה, אבל אלו יכולים להיות גם דברים קטנים יותר. כמו כן, היא רוצה להבטיח את הישגיה במצרים ולשמור על היוזמה שלה במהלכים המדיניים בעתיד. אלה הן מטרות ארה"ב.

עכשיו, מה שקורה היום הוא, שסוריה, בריה"מ ואש"פ נמצאות עתה בשלב ניצול ההצלחה, ואני חושב כי ארה"ב בסופו של דבר, מודעת למצב זה והיא על-כן משלב בפעולותיה, למעשה, שילוב של בלימה ופיתויים. הבלימה של ארה"ב מתבטאת בזה, שהיא הודיעה לסוריה, שיהיה לה ברור, שאם תהיה החלטה קיצונית ובלתי מתפשרת, הם יילכו לוטו עד הסוף. כשבענין זה, לדעתי, אנו צריכים להיות אלה שצריכים להביא אותם לכך שיכירו ששלב הבלימה הכרחי לכל תהליך ומצב שרוצים להתפתח ממנו.

באשר לחלק של הפיתויים, הפיתויים הם, הן כלפי אש"פ והן כלפי סוריה, כאשר כלפי אש"פ אנו יוכלים למצוא זאת בהתבטאויות שהופיעו במסמך סוגרס ועוד כל מיני אירועים המצביעים על כך שהדרך בפני אש"פ אינה סגורה וכי מתקיימים מגעים. כאשר לפיתויים כלפי סוריה, המגעים בין סוריה וארה"ב הם תקינים. שגריר ארה"ב בדמשק, מרפי, מקובל שם מאוד כשגריר טוב, והם מפעם לפעם משתתפים במחשבות וכו'. חלק מהפיתויים נובעים מכך, שהם צריכים להביא בסופו של דבר את סוריה, שלא תגיע למצב שתאמר, כי כל האפשרויות האחרות אינן קיימות, זולת האפשרות הזאת של בריה"מ. כאשר על-מנת להמחיש את האלטרנטיבות, יש לי שורה של ציטוטים, שחלק קראתי כאן, אשר מבטאים את הדברים. קודם כל, אנו יודעים מה שארה"ב עתנה לבריה"מ על האגרת שלה מה-9 בנובמבר, ושם היא אמרה בצורה מאוד

פשוטה, שלא יהיה זה מתאים לקבל החלטות אחרות בנוסף להחלטות 242 ו-338, שלא תהיינה מקובלות על כל משתתפות הועידה. וכן שארה"ב סבורה כי החלטות 242 ו-338 הן ההחלטות הרלוונטיות לצורך ניהול מו"מ. כל זה בא לידי ביטוי באגרת מה-1.12. שארה"ב הגישה כתשובה לאגרת של הסובייטים.

כאשר לי אין כמעט ספקות, שאם באמת תהיה החלטה קיצונית סורית, שלא תרצה בשום פשרות, כי אז יש סיכוי רציני מאוד כי האמריקאים אומנם יטילו וטו. אולם אם הנוסח שיוגש לא יפגע ב-242, אלא עיקרו יהווה חזרה על הפיסקה הפלשתינאית בפיסגה בולדיווסטוק, הרי יש לארה"ב בעיה.

שר התחבורה ג. יעקבי:

מהי נוסחת ולדיווסטוק?

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אני אקריא את הנוסחה מה-24.11.74 האומרת:

"WITH DUE ACCOUNT TAKEN OF THE LEGITIMATE INTERESTS OF ALL PEOPLES IN THE AREA, INCLUDING THE PALESTINIAN PEOPLE, AND RESPECT FOR RIGHTS OF ALL THE STATES IN THE AREA TO INDEPENDENT EXISTENCE."

מר י. רביב:

אנו יודעים זאת גם משיחות שהיו לאנשים שלנו במסגרת אנשי המשלחת באו"מ עם אנשי וולדהיים, על כל מיני מחשבות שמתגלגלות סביב העניין.

שר התיירות מ. קול:

האם וולדהיים גם מגבש עמדות בנושא זה?

מר י. רביב:

הוא לא, אבל עוזריו מרווחים על כל מיני דעות. יש כמה דברים על העמדה הבריטית.

שר התיירות מ. קול:

מה באשר לעמדה מג'מייקה?

מר י. רביב:

מג'מייקה אין לנו הרבה דברים (קיסינג'ר). עכשיו אני רוצה לחזור על כמה אפשרויות שיש צורך לשקול אותן, פרט לאלטרנטיבה של ג'נבה ואשר עומדות בפני האמריקאים:

שוב עולה האפשרות של הסדר בגולן. הסדר בגולן, באמת, רצוי לאמריקאים, כי זה אומר - נטרול ברה"מ מצד אחד, ומצד שני, חזרה למדיניות של צעד אחר צעד.

ראש הממשלה י. רבין:

זה לא קונקרטי עכשיו.

מר י. רביב:

זו לא אפשרות ראלית. יש אפשרות שניה - שאינני יודע האם היא כבר נשקלת, והיא - של צעדים במגזר הפלשתינאי - ירדני. עדיין הם לא עשו צעד אחד אשר מכוון לדברים האלה ולכן גם לאפשרות זו עדיין לא נראית מעשית.

אפשרות שלישית שקיימת, אבל לא לשלב זה, היא של הסדר נוסף בסיני. מועד זה יהיה אפשרי מ-1977 ואילך, כך שלמען האמת, עומדת בפני האמריקאים האפשרות - או להטיל ווטו או להעביר נושא זה לג'נבה. ולמעשה זו האפשרות הראלית היחידה העומדת בפני ארה"ב.

כאשר לעמדות שבאות לידי ביטוי באירופה - יש גישושים שונים של הסורים עם האיטלקים והצרפתים בענין זה, אבל עדיין אין איש שנוטל בענין זה איזו שהיא יוזמה, כך שהדבר הזה הוא רק בבחינת גישושים.

עוד מילה אחת על אפשרות הסדר כולל והסדר כפוי - אני חושב שכרגע, הדבר הזה, במצב הדברים של היום, לא מהווה סכנה. אינני חושב שיש חשש להסדר כפוי עלינו, אשר מחייב תאום של ברה"מ וארה"ב. אפשרות שיכולים להביא בחשבון, יכול לבוא רק משינוי ממשתי בממשל ארה"ב, בין אם זו התפטרות קיסינג'ר, שבמקומו יבוא מישור ושיהיה קיצוני יותר בעמדותיו כלפינו, או אם יחול שינוי חריג במעמדו של פורד, ויתכן שאז הוא ירצה להציג כי הושג משהו בתקופת כהונתו, או אם ארה"ב תגיע באמת למסקנה כי סכנת מלחמה באזור היא אקוטית ועל-מנת למנוע אותה היא חייבת להפעיל לחצים עלינו. אם לא יחולו כל הדברים האלה, האפשרות של הסדר כפוי עלינו נראית לי בלתי אפשרית.

כמה מלים על בעית מצרים - אני מדבר על מצרים באחרונה, לא מפני שהיא פחות חשובה, אלא משום שהיא נמצאת במצב של מאבק בעולם הערבי - וזו אחת הבעיות הגדולות שלה וגם אחד החשגים הגדולים של ההסדר שלנו עם

מצרים. כי העובדה שנוצרה, שמצרים בענין הזה, ויתרה לא מעט. הפרוד שנוצר בין מצרים וסוריה ומעמדה של מצרים, שהיום כבר אינה מנהיגת העולם הערבי, זו אחת מתוצאות הסדר הביניים. ואני רוצה לקרוא בפניכם כמה משפטים בענין זה, מדו"ח מחלקת חקר מצרים: "המחלקה שמה לב שסוריה זכתה עתה בתמיכת מספר גדול של מדינות ערב, ואפילו בתמיכת חלק מהן שהיו תומכות בקו המצרים לפני הסכם ההפרדה ביוני, וזאת בשל האהדה לה זכתה סוריה כתוצאה מדיבוריה החוזרים ונשנים על אבידותיה במערכה ועל כך שהיא ממשיכה במערכה לכדה ושמצרים נטשה אותה לאחרונה על-ידי עריכת הסכם הפרדה נוסף, ללא התייעצות מוקדמת איתה. דבר זה מרגיש כעת את חשיבות הפעילות האינטנסיבית המצרית עם מדינות ערב להבהרת החשקפה המצרית ולעריכת התייעצות מוקדמת וגלווית לב אתן לגבי השלב הבא, וזאת בנוסף לצורך בעריכת מגעים דומים עם המדינות הבלתי מזדהות ועם מדינות העולם השלישי." מבאן שמצרים גם היא מתלבטת - מה יהיה במועצת הבטחון, וגם היא מנסה לחכנן לעצמה את מחלבה.

אחת הגישות של המצרים היא, לנסות לבצע תיזה האומרת, כי החלטה 338 היא על בסיס החלטה 242, וכי החלטה 3236 היא על בסיס החלטה 338, וכי החלטה 3375 היא על בסיס החלטה 3236. כמו כן, המצרים פנו אל הבריטים בבקשה ושאלה האם הם מוכנים להציע הצעה משלהם: "המשלחת המצרית גיששה לאחרונה אצלם, האם יאותו לנקוט יוזמה ולהציע נוסח החלטה קונסטרוקטיבי משלהם." הצעה זו, לפי דברי הדובר הבריטי, "נובעת מחשש מצרי נוכח נייר קיצוני סורי-אש"פי". כאשר ההערכה היא כי כתגובה על קבלת החלטה סורית, גם מצרים לא תפגור אחרי סוריה ולא תעלה הצעת החלטה מתונה יותר מאשר הסורים יעלו.

שר התיירות מ. קול:

האם באמת המצרים סרבו להפגש בוועידת פסגה עם

הסורים?

מר י. רביב:

גם אני קראתי זאת בעיתון.

שר השיכון א. עופר:

האם מצרים וסוריה משתתפות במועצת הבטחון?

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

מצרים וסוריה מוזמנות למועצת הבטחון כמדינות

הנוגעות בסכסוך.

מר י. רביב:

אם לסכם, אנו עומדים עכשיו לפני הדיון במועצת הבטחון, שבעקבותיו יכולות להיות כמה התפתחויות:

1. החלטה סורית קיצונית ובלתי מתפשרת, כשבמקרה זה, יהיה וטו אמריקאי.
2. החלטה סורית "מתונה" אשר האמריקאים יתקשו להטיל עליה וטו - והיא למעשה אינטרס כל המדינות המשתתפות, כי גם ארה"ב מעונינת שתתקבל החלטה שלא תיצור קפאון ושלא יהיה צורך להטיל עליה וטו.
3. יכולה להיות החלטה על בסיס דברים שנאמרו בהזדמנויות שונות. אפשר גם למצוא החלטה על בסיס דברים שאנו אמרנו באיזו שהיא הזדמנות ולהוסיף אותה להחלטות הקיימות.

ברה"מ מעוניינת בהעברת הנושא לג'נבה, כאשר סוריה הסכימה עם ברה"מ על העברת הנושא לג'נבה, אך היא מעוניינת כי מועצת הבטחון תשאר כאיום על ג'נבה, כלומר, שאם בג'נבה הדבר לא יתנהל כפי רצונן, אפשר יהיה להעביר את הדיון למועצת הבטחון, אבל אין התנגדות מצידן להעברת הנושא לג'נבה. אשר לירדן, אינני יודע האם היא כל כך רוצה בזה, אבל היא, סה"כ, איננה צד תקיף. אשר לאש"פ, אש"פ ילך לפי הקו הסורי.

אלה הן האשרויות מבחינת קבלת ההחלטה, ואז אנו יכולים ללכת לג'נבה ב-2 וריאציות:

1. במתכונת המקורית, אבל בהשתתפות הפלעתינאים ונטרול מועצת הבטחון. כלומר, היה שלב, מועצת הבטחון עשתה משהו, החליטה מה שהחליטה, אך אינה מאיימת על ועידת ג'נבה.

2. במתכונת חדשה, עם אופציה של מועצת הבטחון, עם פעולות תיווך וסנקציות.

אלה הם הדברים. אני עברתי על שורה של יוזמות אפשריות אמריקאיות, אך ציינתי שהן לא ראליות, כאשר האפשרות של ועידת ג'נבה היא ראלית, כי היא באה לידי ביטוי גם בעמדת ארה"ב.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

קשה לנתק את הדיונים הצפויים במועצת הבטחון, שיפתחו ב-12.1, מהרקע הכללי, אבל היות ויהושע פרס בפני הממשלה את הרקע הכללי, אני בהחלט יכול להצטמצם בנושא זה, אם כי בוודאי קשה לנתק את הדיונים הצפויים בקרוב מהחלטת מועצת הבטחון 381 ב-30 לנובמבר, אשר זו החלטה שראשיתה בחטא כבד כלפינו. ומבלי לנתח החלטה זו לפרטי פרטים מיותרים, כי עסקנו בכך באחת הישיבות הקודמות, אומר רק כמה דברים: שהדבר החמור ביותר שכלול באותה החלטה מתייחס לכל ההחלטות הרלבנטיות של האו"מ, תוך המנעות, או בניגוד לפעמים קודמות בהן חידשו

את המנדט. מאיזכור החלטות 242 ו-338, או לפחות את 338 שכוללת בסעיפה השני את החלטה 242.

שנית, בפעם הזו, הצמידו להחלטה על הארכת המנדט תנאים מוספים שלא בוררו תחילה עם הצדדים להסכם, ע"י נספח להחלטה המדבר על הצורך לקיים דיון מדיני בשאלת המזרח התיכון, שאולי אין לו משמעות מיוחדת, כי עפ"י הנוכחים, אפשר תמיד לבקש ישיבה כזו, אבל הצורך להצמיד החלטה כזו לדיון על חידוש מנדט האונדו"ף מנסה לשוות לדיון ב-12.1 חשיבות בלתי רגילה, כרקע לדיון ומשמעויות.

דבר שלישי נוגע כמובן להצבעת כמה מידידותינו עד עכשיו, במיוחד ארה"ב ובריטניה (באותו הסדר) ואם אינני מזכיר את האחרות, שלא תפגענה.

הדבר הרביעי הוא - הומנת אש"פ לדיוני מועצת הבטחון, עפ"י סיכום נשיא המועצה. לאמיתו של דבר, כדי שנציגי אש"פ יוכלו להשתתף בדיון שנקבע ב-12.1, עדיין יש צורך בהחלטת מועצת הבטחון וההודעה של הנשיא התורן, אינה מחייבת מעצמה. אבל לצערי, בהסת הדעת, תוך כדי הדיון על ההפצצות שלנו בלבנון, כבר קויים התקדים כי אש"פ מוזמן....

שר התיירות מ. קול:

במעמד מדינה.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

במעמד דומה למעמד מדינה. לפי הנוהל, על ידי רב, שמספיק כדי להזמין את מי שמזמינים להשתתף בדיון. התקדים הזה מחייב אוטומטית את הישיבה הבאה של מועצת הבטחון, כשאני צופה שהרוב שהצביע אז בעד הומנת אש"פ עלול

לגדול הפעם. אם כי חלו חילופי גברי בהרכב החברות המרכיבות את מועצת הבטחון. הרי אין שינוי משמעותי בגישה, ולא תמיד התחליף הוא יותר טוב, ולפעמים הוא יותר רע. ובעוד שמדינות כאיטליה וצרפת נמנעו מלהצביע בעד הזמנת אש"פ לדיון הלקודם, בטעה כי ההפצצות בלבנון זה לא ענין אש"פ, כי אם ענין לבנוני, הרי כאשר דנים על בעיות המזרח התיכון, אין זה מן הנמנע שמדינות אלו עלולות לעבור מהמנעות להצבעה.

עם זאת, למרות השלילה, אנו צריכים להאזין בתופעות החיוביות, לנסות ליישמן לשפת הלשון המדינית ולהעזר בהן על-מנת להביא אולי לשינוי החלטה במועצת הבטחון בינואר, בין אם ע"י הטלת וטו, ובין אם ע"י העברת החלטה חיובית. כוונתי, כמובן, להודעת דובר ארה"ב, שהחלטות הרלבנטיות עליהן מדובר הן 242 ו-338 בלבד וכי ארה"ב מתנגדת להזמנת אש"פ לדיון. ואמנם, אני מייחס חשיבות להודעה הזו מהבחינה המדינית, אם כי כבר אמרתי, בהזדמנות אחרת בממשלה, שאין דומה חשיבותה של ההחלטה החדשה להחלטת מועצת הבטחון מבחינת המשפט הבינ"ל. עם זאת, הוטו שהטילה ארה"ב על ההחלטה החד-צדדית בעקבות ההפצצה בלבנון הוא טוב לנו, כי היה בו משום רמז ואיום על חברות האו"ם המעוניינות באיזו שהיא התקדמות, שארה"ב לא תמנע מלהטיל וטו. כמון כן, יתכן שיש בכך צעד שבא לפייס אותנו על הרוגז שהבענו באוני ארה"ב על החלטה 381.

כאן אני רוצה לומר משהו קשה מאוד - בעוד שמקובל על ארה"ב ועלינו שאין להפוך את מועצת הבטחון לועידת שלום ולא כתחליף לועידת ג'נבה ולא כאמצעי לכפיית איזה שהוא הסדר במזרח התיכון, וכפי שאמר מי שאמר בממשלה האמריקאי: "לוא אמריקה הגיעה למסקנה שיש צורך לכפות משהו, מדוע עליה להתחלק בכפיה כזו עם המדינות האחרות במועצת הבטחון? היא היתה עושה זאת בעצמה. הרי היא למדה כבר את לקח 56, כאשר איזנהאור ובולגנין כפו על ישראל לצאת מסיני, אך בסופו של דבר, הדמות שנחקקה כקובעת בדעת הקהל היתה של בולגנין. מדוע שארה"ב תוותר על כך הפעם? וככל שאני חושב יותר על החלטת מועצת הבטחון הקודמת, אינני יכול להשתחרר מההרגשה שכאן היתה מעין כפיה ראשונה. בעצם, מועצת הבטחון כפתה החלטה שלא בוררה מספיק איתנו והיתה בניגוד מוחלט..."

שד התיירות מ. קול:

בניגוד להסדר הביניים?

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

ואני בהחלט מתכוון לראות בהקדמה זו, לא תקדים לבאות, אלא נקודה לדיון בברור ובויכוח שצפוי ביני לבין מארחי בושינגטון.

כמו כן, אינני משחרר מהעובדה כי בהחלטה הזו, שבעדה הצביעה ארה"ב, כול גם המשפט: "לרבות הבעיה הפלשתינאית". לי אישית, אין לי חילוקי דעות כי בעיה זו טעונה פתרון. כמובן, אבל בדרך קונסטרוקטיבית, כפי שיראה לנו ולירדן, וכפי שמותר היה לנו להניח שנראה גם לארה"ב וגם לבריטניה, ומה שאני מבקר בהכללת הסעיף הזה, הוא לא תכנון, אלא עצם הכללתו בדרך אגב, כאשר ממשלת ארה"ב יכולה לצטט את עצמה בהודעותיה - ויש לה שורה ארוכה של ציטוטים, בנוסף לקומוניקט המשותף של ברז'נייב ופורד בולדיוסטוק. ואפילו ידידנו מוינהאן, בנאום בעצרת, ב-7 לנובמבר אמר:

"WE RECOGNIZE, IN PARTICULAR, THAT AN EQUITABLE NEGOTIATED SOLUTION OF THE PALESTINIAN PROBLEM MUST BE AN IMPORTANT ELEMENT IN SUCH A SETTLEMENT. AS SECRETARY KISSINGER SAID EARLIER THIS MONTH, THERE WILL BE NO PERMANENT PEACE IN THE MIDDLE EAST UNLESS IT INCLUDES ARRANGEMENTS THAT TAKE INTO DISREGARD ACCOUNT THE LEGITIMATE INTERESTS OF THE PALESTINIAN PEOPLE. NO ONE CAN EQUATION OR THE PALESTINIANS AS AN IMPORTANT ELEMENT IN THE MIDDLE EASTERN QUESTION HAS ALWAYS DENIGRATE THEIR LEGITIMATE ASPIRATIONS. THE PALESTINIAN HUMANITARIAN RELIEF TO BEEN BROADER AND MORE COMPLEX THAN THE ISSUES OF ASPECTS AND RAMIFICATIONS HAVE REFUGEES, CRUCIAL AS THE WAY BE AT THIS MOMENT. ITS MULTIPLIED IN RECENT YEARS. NO ONE CAN

IGNORE THIS REALITY IN THE CONTEXT OF OUR CURRENT AND FUTURE PEACE EFFORTS IN THE MIDDLE EAST, AND WE SHALL NOT DO SO."

כלומר, האמריקאים בצדק, יכולים לומר לנו: "זו היתה עמדתנו מאז ומתמיד, אנו שמענו זאת ברבים, השמענו זאת באזניכם." והם בהחלט, כפי שאמר יהושע, יכולים להשתמש בציטוט של החלטת הממשלה ביוני 74, אם כי ההחלטה שלנו היתה שלמה, כוללת, ולא דווקא בהתייחסות למצב הקשור לפלשתינאים בלבד, אלא קשרנו זאת בהקשר של שלום עם ירדן ושכנות טובה. עובדה היא שפיסקה כזו, שלתוכנה איני מתנגד ואני דווקא שלם עם תכנה, הוכנסה, אבל אני חולק על ארה"ב, מפני שהיא ראתה לנכון להכניס פיסקה כזו דרך אגב, מבלי לקיים איתנו ברור מוקדם, אפילו בדרג של שגרירים, שלא לדבר על כך שבוודאי אפשר היה לקיים פגישות בדרג מינסטריאלי.

שר התיירות מ. קול:

זה סותר את המוסכם בהסכם הביניים, בכך שכתוב שלא ינתן להעביר זאת למועצת הבטחון.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אני רוצה לומר לכם, כי מבחינת הנושא הפלשתינאי, ארה"ב דאגה לכך, שבתזכיר ההסכם: ב-MEMORANDUM OF AGREEMENT, אשר נחתם בינינו לבין ארה"ב, תוך כדי המו"מ, או תוך כדי סיכום המו"מ על הסדר הביניים עם מצרים, נקבע כי ארה"ב לא תכיר ולא תשא ותתן עם אש"פ, אלא אם כן אש"פ תכיר בזכות קיומה של מדינת ישראל ובהחלטת מועצת הבטחון 242 ו-338. לכאורה, התחייבות מצויינת, כלומר, לא יכירו באש"פ; אלא אם כן אש"פ ינקוט עמדה וצעדים מסויימים. אך מאידך, אפשר לומר, כי יש כאן, בעקיפין, מתן לגיטימיזציה של ממשלת ישראל לממשלת ארה"ב, לשאת ולתת עם אש"פ, אם אמנם אש"פ ינהג כמצופה, כשזה מסמך רשמי שנחתם ע"י הנציגים הרשמיים של שתי הממשלות. ולצערי הם נוטים להשתמש בנוסח זה במקוצץ.

כשמדי פעם הוא מקוצץ קצת יותר.

ראש הממשלה י. רבין:

מה שכתוב ב-MEMORANDUM OF AGREEMENT הוא:

"2. THE UNITED STATES WILL CONTINUE TO ADHERE TO ITS PRESENT POLICY WITH SO LONG RESPECT TO THE PLO, WHEREBY IT WILL NOT RECOGNIZE OR NEGOTIATE WITH THE PLO ACCEPT SECURITY. THE PLO DOES NOT RECOGNIZE ISRAEL'S RIGHT TO EXIST AND DOES NOT COUNCIL RESOLUTIONS 242 AND 338. THE USA WILL CONSULT FULLY AND SEEK TO CONCERT ITS POSITION AND STRATEGY AT THE GENEVA PSPACE CONFERENCE ON THIS ISSUE WITH THE GOI."

אין פה שום התחייבות ישראלית. הבעיה היתה למסמר אותם לזה, ואנו נראה האם בעתיד הם יעמדו בזה.

שר הבטחון ש. פרס:

זו יכולה להיות נקודה חשובה מבחינת העמדה האמריקאית, אבל זה לא אומר שהסכמנו לה.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אני מצטער, ארה"ב הודיעה לנו כי זו מדיניותה, ואנו היינו מרוצים מכך שאנו ממסמרים אותה במדיניות הזו, מתוך הנחה כי אש"פ בלאו-הכי, לא עומד להכיר בישראל, וכן כדי שלא יוצר מצב שאש"פ יוותר ויפטיר משפט של מעין חצי הכרה, והאמריקאים יגידו: "הרי אמרנו לכם, אמרנו כי הם חייבים להוועץ איתנו." לדעתי עמדה זו הובעה במסמך חתום ע"י הממשלה. ואינני אומר זאת כדי לסלול דרך להכרה באש"פ - כי עמדתי בענין זה ידועה והיא חד משמעית, וזו

לדעתי גם אחת הסיבות מדוע אנו צריכים למצוא דרך קונסטרוקטיבית לחסום אפשרות של הכרה באש"פ. מה גם שיש כמה מדינות אירופאיות הגורסות כי אין צורך להקשות וכי אש"פ יכיר בישראל, וכי עצם נכונותו של אש"פ לשבת עם נציגי ישראל בג'נבה או במועצת הבטחון, יש בה הכרה דה-פקטו. כלומר, תמיד יש סכנה של ארוזיה בנושא זה, ואחד התפקידים אשר מוטלים עלי בביקור זה בווינגטון, הוא לחסום באופן החלטי ביותר כל מיני הרהורי חטא בסטייט-דפרטמנט ובגורמים אחרים בארה"ב אשר עשויים להוביל לחצי לגיטימציה של אש"פ.

עכשיו, אני סבור כי החלטה זו פגעה לא רק בישראל. אמנם האמריקאים יכולים לומר לנו כי מה שפוגע בארה"ב, זה ענינה של ארה"ב וקשה להתווכח עם זה, ובלבד שהאמריקאים יכירו כי מה שפוגע בישראל, זה אכן פוגע בישראל. אבל אני מצטער לומר שהאמריקאים טיפלו בזה בצורה שלומיאלית מאוד מבחינתם, לא רק מבחינתנו, בין אם הם רצו בצורת החלטה זו לקדם אותנו לקראת הנושא הפלשתינאי, ובין אם לא העריכו מספק את החומרה של ההחלטה. מכל מקום, היתה פה שגיאה אמריקאית חמורה. ואני מצטער לומר (והשד צדוק בוודאי גם הוא התרשם כך בעת ביקורו בארה"ב) שנראה כי לאמריקאים יש דעה שישראל אינה מסוגלת לנקוט יוזמה, כי יש להם קשיים גם מבחינה פנימית, גם מבחינת הקואליציה וגם מבחינת בטחונות, ואין דרך לקיים את העניין במזרח התיכון, אלא ע"י יצירת מערכת אילוצים ושכנועים אלו, שבהדרגה מוליכים את ישראל להתקדמות לקראת פתרונות נכונים יותר או ראליסטיים.

ואני לא פעם חושב - האם ממשלת ארה"ב מבינה מה היא עושה? כי היא הרי עושה כאן את הכל כדי להפוך את ארה"ב לגמר של נייר - ומה שלא עושה הקונגרס, משלים הגמשל, וכן להפך. ואני לא חושב שארה"ב צריכה לוותר על סוריה, ואני גם חושב שהיא צריכה למצוא דרך למצות בתנאים סבירים את אפשרויות ההתקדמות המעשית, אבל היא גם צריכה לדעת מה מותר ומה אסור. והם אינם יכולים להרשות לעצמם ללכת בדרך זו, כי הם שילמו בעד הליכה בדרך זו בעבר, מחיר יקר, גם בחיי אדם וגם

בנכסי חומר ורוח, ואם בנושא זה אמריקה תתן לעצמה דו"ח על מה שעשתה מאז מלחמת-העולם השניה, לא יהיה לה במה להתפאר. והיא יכולה להשיג מאיתנו הבנה או נכונות לתווה, אבל היא לא יכולה להשיג זאת ע"י יצירת עובדות אלא ע"י מאמץ לשכנע.

עכשיו, מדרך הטבע הוא, שבביקורי בארה"ב לא נוכל, ואינני רוצה לדלג על דברי הביקורת שיש לנו על ההחלטה הקודמת, אם כי השמענו זאת גם באיגרת של רה"מ לנשיא פורד וגם באגרת שלי למוזכיר המדינה, וגם בדברים שאמרנו לאטרטון ולשגריר טון, אבל יש הכרח לנסות לבחון, כפתיחתא לויכוח, מה עלול לקרות או מה צריך לחזות, בעצם, מדיוני מועצת הבטחון בינואר?

ואני רוצה לומר כי בענין הפלשתינאים, נושא שיעסיק אותנו, פשוט משום ששורבב להחלטת מועצת הבטחון הקודמת - מוכרחים להבליט את הגוון המיוחד שלו ואת הבלתי חיובי ומוכרחים להזהיר את האמריקאים כי לא יעשו צעד חפז, כי אני חושש, שיום בהיר אחד, אנו עלולים למצוא את עצמנו בנושא זה מופתעים, אם כי עד היום לא היינו מופתעים והגשנו חביעה חד-משמעית ולא בדרך אינפורמציה. אני חושב, לכן, שיש לחזור ולומר, שהאמת היא שלא העדר פתרון לבעיה הפלשתינאית גורם להמשכות המלחמה, אלא המשך המלחמה היא ביטוי לעמדות קיצוניות בעולם הערבי והיא שגורמת מניעת פתרון לבעיה הפלשתינאית ולא להפך. כי הבעיה הפלשתינאית משמשת כדור משחק בידי מדינות ערב. ואני מסכים כי בעית הכרת מדינות ערב בזכותה של ישראל היא בעיה מרכזית, אבל אינני מסכים כי בעית ההכרה הפלשתינאית היא פחות מרכזית. אבל לצערי, היא הפכה מרכזית מאוד לפחות בתודעת אלה שמגדירים את עצמם כפלשתינאים ובתודעת כמה וכמה ממדינות ערב, גם המתונות שביניהן, ובתודעת העולם כולו - ובענין זה, אין הבדל בינן לבין ברה"מ, פרט לגוון של אש"פ. כשיש מקורות שצאם אפשר ללמוד כי גם הרוסים וגם המדינות הקומוניסטיות האחרות, כמו הרומנים, אינם מרמים אותנו כשהם מאומרים, כי בפגישותיהם עם נציגי אש"פ, הם אומרים להם, כי עליהם להכיר בזכות קיומה של ישראל. שלא לדבר על הצרפתים, הבריטים, וגורמים אירופאיים אחרים אשר נפגשים עם העולם הערבי ומדברים איתו על כך שעליהם להכיר בזכות קיומה של ישראל. ואני

מצטער מאוד להגיד, כי אינני מכיר אף מדינה אחת בעולם, כולל המדינות הידירותיות הגדולות ביותר, שלא תאמר לנו כי בלי פתרון לבעיה הפלשתינאית, אין תקווה לאיזו שהיא תזווה... (אם כי הייתי אומר שידידים שלנו מקבלים את דעתנו, כי עם אש"פ זה לא בא בחשבון, לפחות עפ"י הנוסח האמריקאי).

ראש הממשלה י. רבין:

6 המדינות האירופאיות במועצת הבטחון לא מקבלות זאת. הן קובעות כי פלשתינאים זה אש"פ.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

זה לא בדיוק כך, אם אקח לדוגמא, הרי אפילו העבדים הודיעו לנו 2-3 לפעמים, כי אל לנו לראות בהצבעתם הכרה באש"פ, וכי הם לא יכירו באש"פ, אלא אם כן אש"פ יכיר בזכות קיומה של מדינת ישראל.

ראש הממשלה י. רבין:

אך השגריר העבדי היה אצלי ואמר לי בפרוש, כי שבדיה רואה את הנושא הפלשתינאי כבעיה המרכזית ורואה כנציג הנושא הפלשתינאי את אש"פ, שלא תהיה אי-הבנה.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

לי הוא אמר בהקשר להזמנת אש"פ לאו"ם, כי שבדיה חושבת שמי שיש לו להעמיע משהו בנושא שנכאיכ לו, צריך להזמין אותו. ואין מדינה אחת בעולם שסבורה כי אין בעיה פלשתינאית ושלא צריך לחפש לה פתרון.

עכשיו, אני רוצה לומר, כי עלינו לראות לנגד עינינו כמה תאריכים קריטיים ממועד קיום דיוני מועצת הבטחון ואילך:

1. סוף מאי, כאשר יהיה צורך לחדש את המנדט - ולי אין כל ספק כי האמריקאים כבר מודאגים ממה שיהיה במאי, כי זה חודש וחצי לפני ועידות המפלגות.
2. 24 לאוקטובר - כאשר צריך לחגש את מנדט יונ"ף בסיני. כאשר אנו יודעים כי יש כלים שלובים לטוב ולרע בין דמשק לקהיר, והוא מבחינה מסוימת תאריך סמלי מאוד וקובע מאוד.
3. סוף נובמבר, שבו צריך לחדש את מנדט אונדו"ף בגולן. כאשר תאריך זה אולי הוא פחות פרובלמטי.

אבל התאריך של סוף מאי יהיה תאריך פרובלמטי מאוד ואני מעריך כי זה יהיה אחד הנושאים המרכזיים שבביקורינו, או לפחות בעת ביקור רה"מ, יהפוך לאחד הנושאים המרכזיים.

אם מדברים על הנושא הפלשתינאי, שנחזור עכשיו במועצת הבטחון, הרי עצם הויכוח על מי מייצג את הפלשתינאים יהיה יותר אקטואלי, ויהיה, ללא ספק, אחד הויכוחים העיקריים ב-12 לינואר, יותר מאשר עצם הבעיה הפלשתינאית. כאשר עד לאחרונה היו 2 טוענים לייצוג - ירדן ואש"פ. פורמאלית, ירדן וויתרה על ייצוג זה, אך זה פורמאלית, לא ריאלית, כי כל זמן שהיא טוענת בפומבי, גם על כמת האו"ם וגם בתגובה על הודעותינו, כי ירדן אינה המייצגת את הפלשתינאים, כי לא דוברים ולא יער, וכי הודעותינו הם תכסיס ישראלי, וכי ועידת רבט החליטה כי אש"פ הוא זה שמייצג את הפלשתינאים, ואין לה מה לעשות יותר בנושא, היא פותרת בעיה טקטית שלה, כשלגבי העולם נותרת הבעיה שאנו נשארים האשמים היחידים לגבי הגדה המערבית. ועלינו להבהיר איך ארה"ב רואה את עתיד ירדן בענין זה, כי יש ידיעות האומרות כי הירדנים הולכים ומתעייפים מהנושא ובאמת מוכנים לוותר עליו. ואם אמנם זה יקרה, זו לא תהיה המילה האחרונה, אבל היא

תכביר.

דבר אחד מוכרח להיות מעל לכל ספק - מוכרחים להביא את האמריקאים לחפש דרך למנוע את הזמנת אש"פ לדיונים הללו, וזו אחת ההבטחות שהם חייבים מההחלטות הקודמות. אמנם יש ויכוח מרכזי כאשר המשפטנים האנגלו-סקסים טוענים, כי אין אפשרות להטיל וטו על הזמנת אש"פ ואילו שלנו אומרים, כי יש כן אפשרות - הרי העניין הזה לא יוכרע באופן משפטי ואנו לא הולכים לבית הדין הגבוה בהאג, לכן הייתי רוצה לחפש דרך לאי הזמנת אש"פ.

עם זאת, היות והפעם הוא כן יוזמן, אין שום סיבה מדוע אנו צריכים לשנות את ההחלטה בדבר אי שיתוף פעולה ישראלי עם החלטת מועצת הבטחון 381. וכאשר אנו החלטנו על כך, היות ולא החלטנו במפורש על אי השתתפותנו במועצה, אני מציע כי היום נחליט על כך במפורש. הנסיבות לא מחייבות אותנו לקבל החלטה אחרת. אני לא מציע כאן הכרזת הנציג שלנו באו"מ, או החלטה עקרונית האומר, שבכל מקום שמופיע נציג אש"פ, לא יופיע נציג ישראלי - כי הרי אז נחרים את עצמנו מהשתתפות בארגונים בינ"ל (ויש מקרים שאנו מציעים זאת, אך לפני כן זה בא להכרעת הממשלה, כגון המקרה של הקונגרס לקרימינולוגיה, שאנו המלצנו כי לא נשתתף בו וזה הובא להכרעת הממשלה והממשלה החליטה על אי-השתתפותנו).

מה שכן ניתן לעשות - ברור לחלוטין שאנו צריכים לתבוע מארה"ב להטיל וטו על כל החלטה שיש בה משום פגיעה או שינוי, או פרוש אחר להחלטה 242 ולהחלטה 338, ולהטיל וטו על כל החלטה שיש בה משום פגיעה במכתב הזימון של מזכ"ל האו"מ לועידת ג'נבה, ולהטיל וטו על כל החלטה שמיועדת להפוך את מועצת הבטחון לועידת שלום דה-פקטו ולתת לה מעמד יותר ממה שיש לה בניסוחים המקובלים, בנושא פתרון הסכסוך במזרח התיכון. וכן כי תטיל וטו אם ירצו לתת תוקף מחודש להחלטה 381, כמו כל ההחלטות הרלבנטיות של האו"מ וכו'.

אבל אני בטוח שאני מבטא גם את דעת הממשלה אם אני אומר, שלא די לבוא לאמריקאים רק עם מערכת לאווים שלנו. יש לנו כמה וכמה לאווים שהם "בל יעבור" וכצדק, אם כי אני כמעט משוכנע שאין נושא שיש לגביו עמדה שלילית ושאי אפשר להציגו מבחינה חיובית, פשוט בשימוש בשיקולים של יחסי ציבור של המדינה ושיקולים דיפלומטיים וחינוכיים.

ואני סבור כי עלינו להביא כאלטרנטיבה להתפתחויות האחרונות במועצת הבטחון, הצעה קונקרטית, קודם כל, לדיון בינינו לבין ארה"ב, בדבר כינוסה של ועידת ג'נבה עפ"י כתב הסמכות שלה המקורי, עפ"י מכתב הזימון של המזכ"ל ובהרכבה המקורי, ובסדר יום מוסכם. ואני מוסיף ואומר - אפילו אם בסדר יום זה יוכלל סעיף האומר, שצריך לדון בפתרון בעית הזהות הפלשתינאים, או גם הירדנית-פלשתינאית - בשום פנים ואופן אין להרשות שינוי טקסטים או משמעויות של החלטות הקודמות בכל מכלול הדברים שהזכרתי, ולהביא את הצעותינו בדבר כינוסה של ועידת ג'נבה. אולי אפשר יהיה לכנסה יותר קרוב למועד חידוש מנדט אונדו"ף, על מנת שלסוריה תהיה עילה לחידושו. וגם אם הוא ידחה, או לפחות יהיה ברור מי הדוחה ומי מעורר הקשיים על דרך המומנטום המדיני.

עכשיו, גם אני סבור, כפי שיהושע סבור - ואנו דנו בזה לא מעט ב-10 הימים האחרונים לקראת הנסיעה - ואם זכרוננו אינו מטעה אותי, היה בכך יותר מרמז בדברי סיסקו לשר המשפטים - כי האמריקאים יראו את עצמם במצוקה גדולה, אם אי אפשר יהיה להצביע על איזו שהיא נכונות עקרונית לפתרון הבעיה הפלשתינאית, לא האש"פית, ואני מאוד לא הייתי רוצה...

(מכאן רשעה א.ב.)

שר המשפטים ת. צדוק:

עכשיו אתה מדבר מעבר ל-12 בינואר?

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

מעבר ל-12 בינואר אינני מדבר. אני מדבר עכשיו על ה-12 בינואר. מעבר ל-12 בינואר יתכן שיהיו לנו הצעות אחרות.

אני, שבכל לבי סבור שעלינו לחתור באופן כנה למציאת פתרון קונסטרוקטיבי לבעיה הפלשתינאית, על-פי השקפתנו - לא הייתי רוצה שהדבר יגיע אלינו בדרך של החלטת מועצת הבטחון כפויה, עם כל הקושי שהאמריקאים יצרו לעצמם, או עם כל הקושי שנוצר לגבי דיוני מועצת הבטחון.

אבל כאן יש לי גם פניה לממשלה. אני סבור שהחלטת הממשלה מיולי 1974 היתה החלטה חשובה מאוד, ונעזרנו בה למעלה ממה שמשערים במאבקים הדיפלומטיים, ביניהם מאבקים קשים מאוד. יחד עם זה, אני סבור שהיא מיצתה את עצמה, ואני משלעצמי, בבוא העת, כפי שאמרתי פעם, מוכן לשקול יחד עם חברים שינויים בהחלטה, ללא חריגה מגישתנו העקרונית, תוך נידוי אבסולוטי של אש"ף. אבל אני מציע לחברים החושבים כמוני לא לעשות זאת היום, ולוא גם בגלל הסיבה הפשוטה: אם יש לנו איוה רעיון שנויח אפילו יתקבל על דעת כל הממשלה, או רוב הממשלה, שיש בו שינוי עמדתנו מיולי 1974 - אסור שיתקבל תחת לחץ החלטת מועצת הבטחון. וגם אילו שינינו את ההחלטה לפני חודש - האמינו לי, זה לא היה משנה את החלטת מועצת הבטחון בנסיבות אלה, וזה לא ישנה את ההחלטות הצפויות לנו בינואר. ואני מקווה שהן יהיו יותר טובות - אם כי צפוי דיון קשה מאוד, גם עם האמריקאים וגם עם מועצת הבטחון עצמה.

אני רואה צורך לבקש את זה מראש הממשלה, פשוט גם כדי שלא נצטרך לכלות על כך ויכוח גדול, גם משום שבכל הכרתי אני סבור שבמקרה זה תיקון כלשהו בהחלטה המקורית עלול להתפרש שלא כהלכה, ועלול להתפרש ככניעה, ואנחנו צריכים להיות זהירים בנושא זה.

ולבסוף אני רוצה לומר שבפגישות אלו, שאם כי הן מיועדות בראש ובראשונה בעיקר לתיאום עמדות, אם רק ניתן, בינינו ובין ארה"ב ובאמצעותה אולי גם עם האחרים, לקראת דיוני מועצת הבטחון - זוהי הזדמנות לברר גם מה הן עמדותיה של ארה"ב לגבי שורה של שנושאים שהם נוגעים בהם במישרין. למשל: האם ירדן לגבי אמריקה חדלה להיות כתובת לענין הפלשתינאים, או היא קיימת?

שנית, אם בא בחשבון שירדן, האסורה במו"מ אתנו בנושא הפלשתינאי בגלל רבאט, מותרת במו"מ אתנו לגבי סידורי בטחון בכל הגבולות האחרים שאינם נוגעים לבעיה הפלשתינאית - אם זה הערכה בין ים-המלח וים-סוף, אם זה הגבול הצפוני בין בית-שאן ואל-חמה וכו', ועי"כ ליצור הקדים שירדן איננה יוצאת מן החמונה, אמנם בנושא אחר, אבל בעקיפין זה יכול לעזור לגופו של ענין וגם לשמור אותה בתמונה כאופציה לנושא הפלשתינאי? האם בא בחשבון, עפ"י הנוסחה המפורסמת של קיסינג'ר, אולי לקיים ביוררים מולטילטרליים, בלתי רשמיים, לגבי ג'נבה? האם בא בחשבון על דעת ארה"ב וירדן מין פגישות בלתי-רשמיות להתייעצויות מוקדמות, למשל, בין ישראל לירדן והמנהיגים הטבעיים של יהודה ושומרון וכו'?

שר הבטחון ש. פרס:

למה זה דרוש עכשיו?

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אני אומר את דעתי.

שר הבטחון ש. פרס:

אני שואל אותך. אינני מתוכח. אני שואל למה

זה דרוש עכשיו?

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אני רוצה שקודם כל יידרנו ידעו שאנחנו חושבים על פתרונות, ולא רק כדי להרוויח זמן לשמו. אינני רוצה גם להיות במצב של מודלף, מצוטט שם. הם שבאים אלינו בטענות על הדלפות, הם מגדולי המדליפים. ואינני רוצה להיות מצוטט שם שאני רוצה רק להרוויח שנה בלי התקדמות. אני יודע שאם לא תהיה התקדמות - זה משום שהערבים לא רוצים בכך, ואנחנו צריכים לחפש דרכים של מגעים. אני כמעט בטוח שהחשובה תהיה שלילית, כי ירדן לא תעז לעשות שום דבר כזה, ואני לא מצטער אם אני יכול לבדוק דבר כזה, אם אמנם הוא אפשרי.

באחרונה, נוסף למגעים עם האמריקאים, במשך השבוע האחרון, תידרכנו את שגרירנו באותן בירות המיועצות במועצת הבטחון ויש לנו אתן קשרים דיפלומטיים. ביקשנו להעמיד את הממשלות הנוגעות בדבר על גודל האחריות שהן נוטלות על עצמן אם הקו שהתחיל בהחלטת מועצת הבטחון 381 יימשך גם בישיבה הבאה ואם אש"ף יוזמן, ואם ינסו לכפות עלינו החלטות וכו'; תוך כדי רמז עבה - ושוב, אינני מציע לקבל על כך החלטת ממשלה, אני רוצה רק לדווח לכם - שצ"י החלטות הנוגדות את העקרונות שעליהם קוימו עד עכשיו המגעים הם עלולים לפגוע בעצם יכולתה של ישראל לעמוד אפילו בהתחייבויותיה הקודמות במה שנובע מהחלטות 242 ו-338.

מבחינה הסברתית, מה שחשוב הוא שיהיה ברור שישראל חותרת במלוא הכנות להשגת התקדמות מדינית, גם בשנת הבחירות. וברוח זו צריך גם לקבל את סיכומינו היום. ואם כתוצאה מכל זה - גם ההחלטות, גם ביקורי, גם ביקורי של רה"מ - לאחר מכן בכל זאת לא תחול התקדמות - אזי לפחות שלא תחול הרעה, ושהאחריות לקפאון תהיה מוטלת על ארצות ערב, ובמידה מסויימת גם על ברה"מ, אם תנהג כפי שנהגה בעבר.

ראש הממשלה י. רבין :

אני רוצה כמה דברים. קודם כל - טוב שהגיע אלי הציטוט הלא-נכון של הראיון ב"נובל אובורטור". אני בכלל נזהר בראיונות כאלה, והכל מוקלט, כך שאין אפשרות לטעון מה נאמר. ומאחר שהשר האוזנר שאל "אולי תשיב על כך" - אני משיב:

אמרתי בנושא הפלשתינאי שהבעיה הפלשתינאית או הנושא הפלשתינאי (השחממתי בביטוי "הנושא הפלשתינאי") איננו לב הסכסוך ולא בו מצוי המפתח לפתרונו. הוא אחד הנושאים, שכדי להגיע להסכם כולל - צריך לפתור גם אותו.

עכשיו, לגבי אש"ף. היא שאלה אותי על העמדה האמריקאית. אמרתי: יש שוני. זו העמדה האמריקאית. כלומר: שאמריקה לא תנהל מו"מ ולא תכיר במו"מ עד שאש"ף יכיר בזכות קיומה של ישראל וקבלת החלטות 242 ו-338. אמרתי: זו העמדה האמריקאית; זו לא העמדה הישראלית. יש מחוייבות אמריקאית לישראל לעמוד בעמדה זו.

היא שאלה אותי: ומה יקרה אם אש"ף ישנה את עמדתו? אמרתי לה: תהיה בעיה בין אמריקה ובין ישראל. בעבילי זה יהיה בבחינת מס-שפתיים עד שאש"ף לא יבטל את האמנה הפלשתינאית. ואז היא שאלה אותי: מה יהיה אם אש"ף יגיע להכרה בישראל, יקבל את החלטות 242 ו-338 ויבטל את האמנה הפלשתינאית? אמרתי: אז נחשוב.

שר התחבורה ג. יעקבי :

ויצטרף לתנועה הציונית.

ראש הממשלה י. רבין :

בערך. אבל זה היה בהצגת השאלה "מה יקרה". כי חידדתי את העניין סביב האמנה הפלשתינאית ולא סביב הנוסחה האמריקאית. היא אמרה: מה יהיה אם יבטלו את האמנה - אז אמרתי: אז נשקול ונחליט. אם זוהי הכרה באש"ף...

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון :

אבל מי אמר שאמרת שיש הכרה באש"ף?

ראש הממשלה י. רבין :

זה בעתון. אבל יבוא הטקסט ונראה.

שלא בהקשר לכך רציתי להוסיף פשוט אינפורציה

מסויימת.

בסוף השבוע שעבר ביקש השגריר האמריקאי שיחה אתי על מגוון רחב של נושאים, כמו הנסיעה לארה"ב, עוד נושא אחד או שניים. בעיקר הוא שאל אותי למה הייתי צריך לדווח לממשלה מה שדיווחתי ואח"כ היתה דליפה, ועוד נושאים דומים. אבל הנושא המרכזי שלו היה לקראת הדיון במועצת הבטחון. אני ערכתי רישום של השיחה הזאת, ואקרא את הרישום:

לגבי בעית השתתפותנו במועצת הבטחון ב-12 בינואר (אני הולך פחות או יותר לפי סדר הדברים כפי שהוא דיבר)...

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

האם זה הכרחי שתקרא?

ראש הממשלה י. רבין:

זה רישום שלנו. זה בעברית. הוא לא דיבר עברית.

אין הם לוחצים שנשתף, אם כי הם סבורים שעדיף שנשתף, אך זהו שיקול של ממשלת ישראל והחלטה של ממשלת ישראל להחליט. לפי דעתם, אי השתתפותנו עלול להשיג תוצאות פחות משביעות רצון (אבל לא ייחס לנושא חשיבות). הם אינם רוצים שדיוני מועצת הבטחון יהיו המקור לאי-הבנות בינינו. הם מזכירים דברים שאני אמרתי בהזדמנות מסוימת, כי יש הרבה משותף ומקביל במדיניות של שתי ממשלותינו, אך עמדותינו מעולם לא היו ואינן יכולות להיות זהות בכל. ואולם, הם רואים צורך להרגיע אותנו בכמהל נושאים.

לישראל לא צריכה להיות דאגה באשר לפתרון כפוי. הם מוסיפים להחזיק בדעה כי יישוב הבעיה חייב לבוא כתוצאה של מו"מ בין הצדדים העיקריים הנוגעים בדבר. הם מודעים לכך שסוריה מבקשת להפוך את מועצת הבטחון למכשיר העיקרי והתמידי של הדיפלומטיה, וכאן הם מדגישים שוב כי ישראל יכולה להיות בטוח שארה"ב תראה התפתחות כזאת כמנוגדת לאינטרסים ההדדיים של מדינותינו. הם מוסיפים להאמין בהחלטיות כי מסגרת ועידת ג'נבה היא המתאימה ביותר לדיפלומטיה בעתיד. במועצת הבטחון נשקפת סיטואציה קשה ועדינה. דאגתם העיקרית היא שמא דיוני מועצת הבטחון יעמיקו את הקפאון, שלא יהרסו את תפקידה של ארה"ב בדיפלומטיה של המזרח התיכון, שלא יחלישו או יכבו את הסיכויים להתקדמות במזרח-התיכון ובכך יביאו את האיזור קרוב לחידוש מעשי האיבה.

מה שיהושע אמר (אני כאן מוסיף כעת הערכה), זה בדיוק כך. בפסיכולוגיה האמריקאית - ואני קצת מכיר אותה - יש היום, אחרי מלחמת יום הכיפורים, במיוחד בשנת 1976, דגש ממלחמה. הדגש ממלחמה נובע מתחושה עמוקה יותר שמלחמה פוגעת ברמת החיים האמריקאית. זה לא היה קיים לפני מלחמת יום הכיפורים באותה חריפות.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

בגלל הנפט.

ראש הממשלה י. רבין:

בגלל כל מה שהתרחש בכלכלה העולמית אחרי מלחמת

יום הכיפורים.

שנית - ואני אומר את זה בכאב (או לא בכאב): ההרגשה של האמריקאים שמי שמוכן ליטול את הסיכון חידוש המלחמה זה הסורים ולא ישראל. זאת הערכה שלי. ומדיניות לא בנויה על ארגומנטציה. מדיניות בנויה על הערכת עובדות-כוח. זהו POWER POLITICS, לא ארגומנטציה או הסבר. שוב, יכול להיות שהפירוש שלי הוא פירוש מוגזם. אבל כשהם אומרים "סיטואציה קשה", "שנא יעמיק את הקפאון", "שלא יהרסו את תפקידה של ארה"ב. ולא יחלישו את הסיכויים להתקדמות במזרח התיכון ובכך יביאו את האיזור קרוב לחידוש מעשי איבה" - זהו ביטוי לאיום הסורי בשיקול האמריקאי. ואינני מציע שמישהו יטשטש את זה.

"כדי למנוע אי הכנות הם רואים לנכון להבהיר את עמדתם לגבי העמדה הישראלית בקשר ל-242 ו-338, כפי שהוצגה באגרת שלי לנשיא". וכאן אני מוכרח לחזור לקטע מהאגרת שלי לנשיא. לא חשובה כל האגרת כרגע.

השד ג. האוזנר:

כאילו אגרת מדובר?

ראש הממשלה י. רבין:

הגשתי אגרת ב-16 בדצמבר, תשובה לאגרת הראשונה. דיווחתי על כך בממשלה. אמרתי (ואינני רוצה להכנס כרגע לפרטים):

"THERE IS NO DOUBT IN MY MIND THAT THE FORTHCOMING COUNCIL SESSION CONSTITUTES A BATTLE OF CONCEPTS IN WHICH THE INTEGRITY OF RESOLUTIONS 242 AND 388 WILL BE PUT TO THE TEST. YOU ARE, I KNOW, FAMILIAR WITH OUR POSITION, THAT WE CAN TOLERATE NO MODIFICATION WHATSOEVER IN THE WORDING OR INTERPRETATION OF THOSE RESOLUTIONS, INCLUDING THE ENDORSEMENT OF OTHER RESOLUTIONS THAT WOULD DESTROY THE FOUNDATIONS UPON WHICH THE INSTRUMENTS OF THE PEACE PROCESS HAVE BEEN SO LABORIOUSLY CONSTRUCTED OVER THE YEARS."

את זה הם מבינים. מדוע? כי כאן משמזע שאם יחול שינוי, שהגדרתי אותו בהכללה - ישראל עלולה להיות לא במשחק. זה לא נאמר כך; לא הגדרתי את זה בכוונה עד כדי כך, כי לא היתה על כך החלטת ממשלה. אני חושב שזאת הנקודה שמדאיגה את ממשלת ארה"ב: מה תהיה התגובה הישראלית לסוגי הצעות החלטה שונות. כי כאן אנחנו ריבונים, ואנחנו יכולים להחליט מה שאנחנו רוצים - עם כל מה שמשמזע. הביטוי "נכונות גם להסתכן במלחמה" - צריך להיות כנה בנושא זה. ואז הוא ממשיך ואומר (אני מצטט את השגריר):

"אתה אמרת שם שלא נוכל להשלים בכל צורה שהיא עם כל מודיפיקציה בניסוח או אינטרפרטציה חדשה של ההחלטות בנושא זה. עמדתנו לא עולה בקנה אחד עם הגדרה חדה כזאת."

הם מאשרים כי הבהירו לנו כי יתנגדו ואם יהיה צורך בכך - יצביעו נגד כל יזמה במועצת הבטחון להכניס שינוי שלילי ב-TERMS OF REFERENCES של ועידת ג'נבה או לשנות את החלטות 242 ו-338 שאינן מתיישב עם מעמדותן המקורית. כאן הוא משתמש בדיוק בנוסח של תזכיר-ההסכם בעקבות הסדר הביניים. אינני רוצה לקרוא אותו, אבל הוא ציטט אותו במדויק.

"אולם, בלא לעורר בעיות סמנטיות. כי הבעיה אם אכן החלטות 242 ו-338 אמורים להיות "UNDERMIND", ואם יוכנס בהן שינוי שלילי או שינוי הנושב כבלתי מתיישב עם התוכן המקורי - דבר זה טעון שיקול דעת והחלטה על בסיס של טקסט ספציפי, שיקול שיביא בחשבון גם את הדאגות והשיקולים שצוינו לעיל: תפקידה של ארה"ב, התדרדרות באיזור, יכולתם להשיג תמיכה במועצת הבטחון ותוצאה מעביעת רצון תהיה מושפעת גם ע"י מה שגורמים מדיניים יאמינו כמשפיע על הסיכויים להתקדמות ע"י הפעלת אופציות שונות מחוץ למועצת הבטחון."

אני מתאר לי שהוא התכוון למולטילטרלי, אם כי זה נדחה. "לדעתם, יש במועצת הבטחון, ללא ספק, רוב מכריע בעד השתתפותו של אש"ף בוועידת ג'נבה (במיוחד בהרכב החדש של מועצת הבטחון, של שנת 1976). הם חושבים על נוסחאות צפויות במועצת הבטחון, שכולן יהיו במגמה להחדיר את הנושא הפלשתינאי, מהן עשויות להשפיע שלילית על החלטות 242 ו-338, ומהן לא." וכאן הוא אמר: "אין לנו טקסט, איננו יודעים. אבל הוא אמר: "יהיה לנו קשה מאוד להתכחש לעמדות מוצהרות של ממשלת ארה"ב."

כזכור, ניכסון התחיל ב-1973, בדו"ח על מצב האומה לקונגרס, ב-7 במאי 1967, במלים:

ALL IMPORTANT ASPECTS OF THE ARAB-ISRAELI CONFLICT MUST BE ADRESSED AT SAME STAGE INCLUDING THE LEGITIMATE INTERESTS OF THE PALESTINIANS."

ביוני 1973, לפני מלחמת יום הכיפורים, בהודעה
המשותפת ניכסון - ברז'נייב...
שר התיירות מ. קול:

בגלזגו?

ראש הממשלה י. רבין:

בוושינגטון. בגלזגו זה היה ג'ונסון. ניכסון
כתב שהסדר במזרח התיכון: "SHOULD TAKE INTO DUE ACCOUNT THE LEGITIMATE
INTERESTS OF THE PALESTINANS PEOPLE."

על וולידווסטוק קרא חשר אלון; אין צורך לומר.

הוא אמר: "עמדתנו היא כי הבעיה הפלשתינאית קשה
לשנינו, להם ולנו. אפילו הנושא יכול להיות מטופל במועצת הבטחון בגדר אפשרויות
המו"מ הטבועות בוועידת ג'נבה, אם אם ייקוימו בעתיד שיחות הכנה בלתי פורמליות
כמו שהמזכיר העלה בנאומו בעצרת האו"מ."

כדי שאנחנו נראה את הדברים באור מפוכח, בלי
אשליות, הנקודה פשוטה: לארה"ב יש מגוון של שיקולים. היא עומדת בהסתערות סורית
רוסית; בנושא אש"פ יש אחדות בעולם הערבי. בנושא אש"פ - לא בנושא הפלשתינאי.
אומר יותר מזה: לדעתי 98% של מדינות העולם - בשבילן הפלשתינאים ואש"ף זה
סינונים. והיא עומדת בפני דילמה: על איזו הצעה היא תטיל וטו. עם איזו הצעה
היא יכולה לחיות. וכפי שאני מכיר את האמריקאים - הם רוצים להיות תמיד במצפון
נקי ולומר: היתה לנו הבנה במשחמק עם ישראל על הנוסח שעליו עשינו וטו.

זאת דעתי, ואם תיפתח פרצה בהחלטת מועצת הבטחון, בנוסח שמכניס את הענין הפלשתינאי, זה לא יהיה פחות (ושלא תהיה אשליה, זה לא יהיה פחות) מענין ולדיוסטוק. ושם יש "PALESTINIAN PEOPLE". והדבר השני זה נציגות - וגם בזה שלא תהיה לנו אי-הבנה מה תהיה הנציגות, אלא אם מישור רוצה כאן לומר לארה"ב - אני רוצה להיות עוור; אינני רוצה לראות את דרך ההתפתחות.

לפי דעתי, למדינת ישראל היום אין מנוס מאשר לומר כאן "סטופ", ולא להשאיר שום מקום לטשטוש בינינו ובין ארה"ב איפה אנו עומדים. כי אחרת זהו סתף שמי ידוע לאן הוא מוביל. יכולות להיות מכך מסקנות קיצוניות. אינני מציע הממשלה היום תדון בכל ההיפותיזות האפשריות, וגם לא מה תחליט לעשות אם היפותיזה א', או ב', או ג', או ד' תתקבל במועצת הבטחון. אבל היא חייבת להבהיר בצורה חד-משמעית, תוך כדי שימת דגש בצד החיוב, כפי שצ"י השד אלון בענין ועידת ג'נבה, את עמדתה בנושא זה.

ואני קורא עתה טיוטה של הצעת החלטה שהממשלה תחליט (אעביר אותה אח"כ לשרים):

1. הממשלה חוזרת ומחליטה על הצורך הדחוף בקידום המאמצים להשגת שלום צודק ובר-קיימא בין מדינות ערב לישראל (תגלית חדשה, אבל אני מציע לחזור עליה).
2. ממשלת ישראל מוכנ להכנס למו"מ ללא תנאים מוקדמים עם כל אחת ממדינות ערב השכנות על כריתת חווי שלום.
3. ממשלת ישראל חוזרת וקובעת כי החלטות מועצת הבטחון מס' 242 מיום 22.11.67 ומס' 338 מיום 22.10.73, כפי שנחקבלו ע"י ישראל (כדי שגם כאן לא תהיה אי הבנה) מהוות את הבסיס הבלעדי למו"מ בין מדינות ערב וישראל על השלום באזור. ישראל תתנגד ולא תשלים עם כל שינוי ישיר או עקיף בהחלטות אלו.

שר הבטחון ש. פרס:

צריך להגיד "כל שינוי או תוספת".

ראש הממשלה י. רבין:

ישיר או עקיף". "תוספת" יכולה להיות גם קריאה

לג'נבה. גם זאת תוספת.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

"עקיף" מכסה גם את זה.

ראש הממשלה י. רבין:

"4. ממשלת ישראל חוזרת וקובעת כי המשא ומתן על השלום חייב להתנהל בין ישראל למדינות ערב במסגרות מוסכמות במגמה להגיע להסכמי שלום בין הצדדים. ממשלת ישראל שוללת כל מגמה להפקיע את המו"מ מאחריות ורשות הצדדים ולהעבירו להכרעת מועצת הבטחון של האו"מ או לגופים אחרים בלתי מוסכמים על הצדדים.

5. ממשלת ישראל קוראת לקידום מאמצי השלום באיזור ולכינוסה של ועידת ג'נבה לפי מכתב הזימון של מזכ"ל האו"מ מיום 18.12.73 על מנת לדון עפ"י סדר יום מסוכם בכל להנשיאם הטעונים פתרון (כאן אני פותח גם פתח לנושא הפלשתינאי. אינני מציע לאזכר אותו).

6. הממשלה תפעל על פי החלטת הכנסת מיום 10.11.75 הקובעת (וכאן אני מצטט את החלטת הכנסת: לא מו"מ עם אש"ף ואי השתתפות בג'נבה אם הוא יוזמן. יש החלטת כנסת. אני פשוט מצטט אותה).

7. החלטת הממשלה מיום 1.12.75 בעקבות החלטת מועצת הבטחון מס 381 מיום 30.11.75 הקובעת כי הממשלה לא תשתף כל פעולה עם החלטת מועצת הבטחון בדבר הדיון המתוכנן בענין המזרח התיכון (כאן אני עושה ציטטה): כולל הבעיה הפלשתינאית ועם הזמנת נציגי ארגוני הטרור לדיון עומדת בתקפה. בהתאם להחלטה זו לא ישתף נציג ישראל בשיבת מועצת הבטחון שנועדה ל-12.1.76, באם ישתף בה נציג אש"ף.

8. ממשלת ישראל מביעה אמונה כי ממשלת ארה"ב תעמוד ביישום העמדות שהוסכמו בינה לבין ממשלת ישראל בהסכם ההבנה או בתזכיר ההבנה בין שתי המדינות בעקבות הסדר הביניים בין ישראל ומצרים, ותתנגד במועצת הבטחון לקבלת כל החלטה הנוגדת סיכומים משותפים אלה. הסיכומים המשותפים בין ממשלת ישראל לבין ממשלת ארה"ב נועדו לקדם את סיכויי השלום. קבלת החלטות מועצת הבטחון הנוגדות סיכומים אלה עלולה לפגוע קשה בהליכים ובאפשרויות להתקדם אל השלום.

אני חושב שבזה אנו מכסים את כל הנקודות העיקריות בצורה ברורה.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

לסיכום הזה יש דגש חיובי. זה חשוב.

ראש הממשלה י. רבין:

אין כאן חידושים, פרט לקריאה לכינוס ועידת ג'נבה על בסיס מכתב הזימון. ואני אראה משגה חמור אם מישור ינסה להכניס כאן את הנושא הפלשתינאי היום. מכל מקום, זאת הצעתי.

שר השיכון א. עופר:

אני מציע לשקול רק את הסוף. לא כדאי לחזור על כל הויסטה...

ראש הממשלה י. רבין:

בכל פעם אומרים לנו: למה אתם לא אומרים שאתם רוצים שלום? אז מוטב לחזור על זה.

אני מבקש עכשיו שיעתיקו את ההצעה, ונעביר אותה לשרים.

חשר י. גלילי:

שאלה לראש הממשלה. אני אמנם יודע את התשובה, אבל הייתי מבקש שהיא תאמר במפורש. בהצעת החלטה זו נאמר בעצם בפעם הראשונה שיש החלטת ממשלה לא להשתתף במועצת הבטחון ב-12.1.76.

ראש הממשלה י. רבין:

אני חושב שהחלטנו אז.

חשר י. גלילי:

יש החלטה שלא נשתתף פעולה עם החלטת מועצת הבטחון באשר לכינוס מועצת הבטחון בנושא הפלשתינאים והזמנת אש"ף. פורמלית, אם תתקבל ההצעה הזאת, זה יהיה הדיבור הראשון שאיננו משתתפים במועצת הבטחון ב-12 בינואר. והשאלה שלי היא אם זה מובן שהדברים מוגבלים למועצת הבטחון ב-12 בינואר ולא

מעבר לכך.

ראש הממשלה י. רבין :

זה ברור. מה זה ה-12 בינואר? אם אותו דיון

יימשך גם ב-15...

שר המשפטים ח. צדוק :

הדיון הזה שהוחלט עליו ב-381.

השר י. גלילי :

ולא מעבר לכך.

ראש הממשלה י. רבין :

על מעבר לכך אין החלטה כך ואין החלטה אחרת.

ההחלטה התייחסה לנושא אחר.

שר הבטחון ש. פרס :

לסדר: אני מציע שחברי הממשלה יקראו את ההחלטה. נדמה לי שאין ויכוח סביבה. וסתם לקיים עוד פעם דיון של שלוש-ארבע שעות בפעם האלף... אין לכך טעם. עד כמה שעמיתי סביב השולחן, ההחלטה מאחרת את כולם. מלה כזאת או מלה אחרת...

שר התיירות מ. קול:

אינני מציע דיון, אבל יש לי הערה אחת.

ראש הממשלה י. רבין:

ואני מוכן להוסיף: דיון מדיני מקיף שיהיה גם על סמך ראיית תוצאות מועצת הבטחון (איננו ידועים לאן זה הולך בכלל), יהיה לפני נסיעת רה"מ.

שר התיירות מ. קול:

אדוני ראש הממשלה, אני רוצה לשאול. אני מוכן לקבל את הנוסח שהצעת, כי אני נגד זה שישנו את ה-TERMS-OF REFERENCES של ועידת ג'נבה, כי בעצם הכוונה של הסורים היתה לטרפד את ועידת ג'נבה כמסגרת למו"מ שבו אנחנו פרטנר, ולהעביר את הענין למועצת הבטחון, ששם ההרכב ידוע, ושם יכולות רק להתקבל החלטות כפיה ולא מו"מ.

אני שם לב לכך שמה שכתוב בהחלטה זו אין בו שום אולטימטומים מה יהיה לאחר החלטות מועצת הבטחון. שהרי אני יכול להניח שיתקבלו החלטות, עם תוספת כלשהי, אבל אני לא רוצה שיגידו שישראל היתה שותפה לכך. אני מסכים אתך בענין זה שאיננו רוצים לתת אסמכתא לאמריקאים שהם יוכלו מצידם לשנות דבר זה. לכן אני נוטה להתייחס לכך בחיוב. כי אני חושב שמה שהם עשו - הם עכשיו בעצמם רואים שהיתה טעות מצידם, שהם הוציאו את היזמה מידיהם ממש על ידי כך שהסכימו להעיבר זאת למועצת הבטחון, ולכן עכשיו גם הם מבינים שלא צריך ללחוץ עלינו יותר מדי, שאיננו יכולים להשתתף בישיבה זו.

יחד עם זה, אני רוצה לומר שני דברים. אני מוכן לקבל את הנוסח שאותה הצעת, כדי לאחד כאן את השולחן, למרות שיש כאן חילוקי דעות די יסודיים בינינו בנושא הפלשתינאי, אני אומר זאת במפורש. נקלענו למצב די אומלל עי"כ שהתעלמנו כמשך שנים מן הנושא הזה, וחשבו אצלנו שאפשר לברוח ממנו. אבל אני מוכן לקבל את זה כמות שהוא. יחד עם זה, אני אומר: צריך להיות ברור שלקראת נסיעתך לווינגטון, כשאתה נוסע לדבר על ענינים לקראת העתיד, וזה יהיה כבר אחרי ישיבה זו של מועצת הבטחון....

ראש הממשלה י. רבין:

אני מניח כך. אינך יכול לדעת.

שר התיירות מ. קול:

.... מוכרח להיות כאן דיון גם בנושא הפלשתינאי. אני תובע אותו. כי הדיון הזה לא יכול עוד להידחות. אנחנו צריכים לדעת היכן אנו עומדים בינינו בנקודה זאת. אני מסכים שלא היום, כי אני רוצה שנהיה מאוחדים לקראת נסיעתו של שר החוץ.

ראש הממשלה י. רבין:

אמרתי שיהיה דיון מדיני, שיכלול את כל הנושאים. אינני מציע דיון נפרד על הנושא הפלשתינאי.

שר התיירות מ. קול:

אינני מקבל את הנוסח שלך האומר שכל מי שאומר "פלשתינ" או "בעיה פלשתינאית" - פירושו אש"ף. למשל, אתה ענית מה שענית....

שר הדתות י. רפאל:

הוא אמר ש-85% של העולם...

שר הבריאות ו. שם-טוב:

98%.

שר התיירות מ. קול:

אינני מקבל את ההנחה הבסיסית הזאת. כששאלו אותי, למשל, את השאלה ששאלו אותך, בראיון ל-בי.בי.סי בלונדון בשבת שעברה, מה עם הנושא הפלשתינאית, מה ההבדל, מה חילוקי הדעות בינינו ומה יהיה אם אש"ף ישנה את האמנה - אמרתי: אם אש"ף ישנה את האמנה שאפשר לשנות אותה רק בשני-שליש - אני מניח שלא יהיה עוד אש"ף, ונראה מי ייצג את הפלשתינאים. אבל אני מכיר בכך שיש בעיה פלשתינאית שאיננו יכולים להתחמק ממנה, ואני מזהיר שלא נגיד לעצמנו שאש"ף ופלשתינאים זה אותו דבר.

לכן אני אומר: אני מקבל מה שאתה אמרת כאן, למען אחדות השולחן ולקראת נסיעת שר החוץ. כי אינני רוצה שתהיה ארוזיה בעמדה האמריקאית, וכבר יש ארוזיה, ואני רוצה ללוות את שר החוץ שיגיד לאמריקאים: כל מי שפחד יותר מדי מן המלחמה - בסופו של דבר הביא את המלחמה. כך היה בכל פעם בהיסטוריה העולמית. מי שמפחד יותר מדי ונוקט במדיניות של פיוס כדי למנוע מלחמה - מביא את המלחמה. גמרתי.

שר הפנים י. בורג:

שאלה. אילו הייתי צריך למסור הודעה - הייתי אומר שלפעמים קשה לדעת מתי שאלה חדלה להיות שאלה ומתחילה להיות ויכוח. אבל קיבלתי את רשות הדיבור לשאלה, בהנחה שהצעת שר הבטחון מקובלת, ואני בכל אופן מקבל אותה. על יסוד זה אני רוצה לשאול: האם ברור מול הטקסט של ההחלטה ומכל הכוונה של מציע ההחלטה - רה"מ - שזה לא כולל את הענין של ירושלים, שבשבוע זה שמענו הצעות שאילו היה ויכוח עליהן - היינו מתווכחים? אני שואל אם ברור שהטקסט כולל מה שיש בטקסט, ושום דבר אחר?

ראש הממשלה י. רבין:

אני מצטער אפילו על השאלה. כי אינני חושב שמישהו בכלל מעלה על הדעת שינוי בהודעות הממשלה בקווי היסוד ובכל הנושא הזה. לא עלתה אפילו אסוציאציה בנושא זה.

שר הפנים י. בורג:

זה מה שרציתי לעמוד.

השר י. גלילי:

אני נמנע מהודעה מסוייגת, מן ההודעה של השר קול, אם ניגשים להחלטות. אם לא - אני נרשם לרשות הדיבור.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אם הממשלה מסכמת שאין דיון - אני רוצה למסור הודעה בלבד. אני מבדיל בין שני שלבים של דיון: המצב של לפני ה-12 בינואר, והמצב שיהיה אחרי ה-12 בינואר. לפני ה-12 בינואר - אינני רוצה להעלות שום הצעה ושום שינוי בהחלטה שנקבל עכשיו, ונקרא אותה בעיון, אם כי היו לי כמה דברים

שהייתי מציע, אבל אינני רוצה להציע עכשיו, ובוודאי שאינני מעמיד אותם להצבעה.

שר הדתות י. רפאל:

היא טובה גם לאחר ה-12 בינואר.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אחרי ה-12 בינואר ולקראת צאתו של רה"מ, אני

חושב שיש לקיים דיון.

ראש הממשלה י. רבין:

סיכמנו שנקיים דיון.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

באותו דיון יש לדעתי לקבוע כמה ניסוחים חיוביים
חדשים לגבי הבעיה הפלשתינאית.

אני רוצה להזכיר לממשלה שיש הצעות של חשרים
האוזנר - קול - שם-טוב - רוזן - עופר, ולא רק הנוסחה אלה יותר, בשאלה איזו
יזמה ישראלית...

ראש הממשלה י. רבין:

אבל למה להגיד את זה היום?

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אינני אומר את זה היום. אני רוצה רק להגיד שזה קיים, למרות שבהצעה עכשיו אינני מציע שינוי. הגיע הזמן שנצביע גם על דרך של תזווה בעניין הירדני - פלשתינאי, ולא בעניין האש"פ.

ראש הממשלה י. רבין:

עכשיו אתה פותח בדיון. חברים שחושבים אחרת ירצו, בצדק, לשאול שאלה. אולי נדון איפוא בהצעת ההחלטה. האם יש למישהו הצעות או הערות להצעת ההחלטה?

שר התחבורה ג. יעקבי:

שאלה אחת שיש לי היא שאלה נוהלית: האם ההצעה שלא לקיים עכשיו דיון היא הצעה שהתקבלה, או הצעה שלא התקבלה סביב השולחן הזה?

ראש הממשלה י. רבין:

התקבלה.

שר התחבורה ג. יעקבי:

כי ברגע השעה האחרונה התרשמתי שהיא לא התקבלה. אינני חושב שזה הוגן שסביב שולחן הממשלה יש גישה שהתקבלה הצעה נוהלית, ואח"כ היא לא מחקיימת, ורק אנשים מסויימים מגיעים לרשות הדיבור, לא לפי הסדר הקיים. אם יש איפוא הצעות כאלה כפי שהציע השר שם-טוב - נצביע עליהן, ויהיה ברור מה עמדת הממשלה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

לא חמנע ממני למסור הודעות כפי שאני מוצא
לנכון. לא הצעתי שום הצעה, ואינני מציע להצביע.

שר התחבורה ג. יעקבי:

אינני מוכן להיות שותף לדרך שרק דעות מסוימות
יבואו לידי ביטוי במסגרת של הודעות, כשמצליטים שאין דיון.

ראש הממשלה י. רבין:

מה עזיה - היה. יש שתי אפשרויות: לתת גם לאחרים

למסור הודעה...

השר י. גלילי:

יש לי הודעה שאני נמנע מלהודיע אותה, והצעות

שאני נמנע מלהציע אותן.

ראש הממשלה י. רבין:

ותציע אותן כשיהיה דיון.

השר י. גלילי:

אציע אותן כשאמצא לנכון.

שר התחבורה ג. יעקבי :

עכשיו שאלה: על סדר היום של הממשלה עומדת בין השאר שליחותו של שר החוץ לושינגטון, כשהצעת ההחלטה שלפנינו משמשת לה בסיס ומסגרת. בין השאר, אמר שר החוץ בדבריו, שעלינו להציע את כינוס ועידת ג'נבה כדי לקיים אותו דיון שבו לידי ביטוי בהצעת ההחלטה כאן, על בסיס של סדר יום מוסכם ככל האפשר בין ארה"ב ובינינו, עד כמה שהצלחתי לקלוט את נוסח דבריו.

ראש הממשלה י. רבין :

כתוב: עפ"י סדר יום מוסכם. לא "שתי הממשלות".

שר התחבורה ג. יעקבי :

עפ"י סדר יום מוסכם. ואני שואל: האם במהלך ביקורו ושיתותיו של שר החוץ בושינגטון, סדר היום הזה, הקשור באפשרות של כינוס ועידת ג'נבה ודיוניה בנושאים שנוכחים כאן, יידון? ואם כן, כמובן - לדעתי על הממשלה לדעת מראש מה יהיו ההצעות שעשויות לבוא לידי ביטוי מצדנו לגבי סדר היום של ועידת ג'נבה.

ראש הממשלה י. רבין :

יש לי הרגשה שאיש לא ידבר שם על סדר היום. לדעתי, כל סיכוייה של ועידת ג'נבה מותנים, לפי הערכתי, אם הרוסים והסורים ישיגו את שיתפו של אש"ף. לדעתי, בלי זה לא תהיה ועידת ג'נבה. כשם שאני חושב שלא היתה מתקיימת בעבר בלי זה.

שר הממשלה ש. הלל:

אבל גם עם זה היא לא תתקיים. איך היא תתקיים אם
אש"ף יסכים להשתתף בועידת ג'נבה?

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אם יהיה אש"ף - אנחנו לא ניהיה. משום כך,
להערכתי, אין לכך סיכוי. אבל אין סיבה שאנחנו לא נעלה את ההצעה הזאת.

ראש הממשלה י. רבין:

לא נכנסים היום לפירוט.

שר השיכון א. עופר:

אני מסכים למגמה שנחרז בשיבה זו לקראת ישיבת
מועצת הבטחון ב-12 בינואר. לכן אינני מאושר כל כך מכל ההחלטה, והייתי מציע
לצמצם. כי איני בטוח גם אם יש בה הקטלוג כולו של ההחלטות שלנו.

ראש הממשלה י. רבין:

לא אמרתי שיש כאן כל הקטלוג.

שר השיכון א. עופר:

אם כך - יש לדעתי רק שלוש נקודות שעליהן אנו
צריכים לתת תשובה לקראת ישיבת מועצת הבטחון: (1) ג'נבה ולא מועצת הבטחון; (2) אל
אש"ף; (3) מה שאנחנו מצפים מאמריקה. ולכן אינני מתנגד לדברים אחרים, אבל

לדעתי הסעיפים 7,5, ו-8 אומרים את שלוש הנקודות הללו, ואז יהיה ברור למה אנו מתייחסים.

שר הבטחון ש. פרס:

מה איכפת לך להכניס גם את ענין השלום?

שר השיכון א. עופר:

אמרתי שאכפת לי? כשאחזק חוזר על החלטה - לפעמים יש לזה אפקט לא בדיוק כזה שאחזק מתכוון לו. יש לה אפקט של הקפאון, של הנוקשות וכו'. אני מדבר רק על הצעת ביניים וכו'. אבל היות ועומדות לפנינו שלוש בעיות: לא אש"פ, ג'נבה ולא מועצת הבטחון; והבנה עם אמריקה - הייתי מציע להסתפק במה שנאמר בהצעת החלטה בענין זה בלבד. אבל אם לא יקבלו את דעתי...

חשר ג. האוזנר:

אבל למה לא להזכיר גם את ענין החלטת מועצת

הבטחון?

שר השיכון א. עופר:

בסעיף 7 כתוב על מועצת הבטחון. מספיק שזה כתוב פעם אחת. לדעתי, שלוש הסעיפים שהזכרתי עונים על הבעיות הקונקרטיות - סעיפים 5, 7 ו-8.

חשר ג. האוזנר:

אתה פשוט רוצה להשמיט את סעיף 6.

ראש הממשלה י. רבין:

אני רוצה להשיב. אני רוצה להסביר למה הסעיפים 1, 2, 3 ו-4 כפתיחה הם כמעט הכרחיים ובלתי ניתנים לויתור. כי אתה צריך להסביר את העמדה גם באופן חיובי. אינך יכול להסביר למה אתה מתנגד לשינוי החלטה 242 רק משום שהיה לך הסכם עם ארה"ב.

שר הדתות י. רפאל:

אני מקבל את ההצעה הזאת בשלמותה, אבל הייתי רוצה בכל זאת להעלות איזו מחשבה. בסעיף האחרון, סעיף 8, אנו פונים לענין האמריקאי. כלומר, כל הענין הוא מועצת הבטחון והעמדה העקרונית, ופתאום אנחנו פונים כאן לענין האמריקאי. ואני שואל: על שום מה לא תהיה כאן פניה לעמים אחרים? לי נראה שדרושה פניה גם לעמים אחרים. בכל זאת, לא ויתרנו על עמים אחרים - אנגליה וכו'.

שר הבטחון ש. פרס:

אתם אין לנו הסכם. כאן יש לך התייחסות להסכם.

שר הדתות י. רפאל:

בעצמי עדיין אינני יודע מה להציע כאן. אבל כתגובה ראשונה חסר לי כאן משהו. כי סוף סוף במועצת הבטחון אין לנו יריד אחד בלבד לפחות כלפי חוץ, אם כי בפועל כן, אבל לא כלפי חוץ. וייתכן שדרושה איזו תוספת פניה גם לעמים אחרים, ואני מציע לחשוב על זה.

השר ג. האוזנר:

אני מבקש שנעבור על סעיף 7, שהוא הסעיף האופרטיבי. נדמה לי שהדרך של איזכור הבעיה הפלשתינאית כאן יכולה לתת מקום לטעות שבוודאי אין בכוונתנו.

שר המשפטים ח. צדוק:

זה צריך להיות במרכאות.

ראש הממשלה י. רבין:

שנתי זאת במרכאות: "החלטת הממשלה הקובעת כי הממשלה לא תשתף כל פעולה עם החלטת מועצת הבטחון בדבר הדיון המתוכנן בענין המזה"ת כולל הבעיה הפלשתינאית..."

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

צריך היה להכניס בסוגרים את המלים "בעקבות החלטת מועצת הבטחון", כי המלה "הקובעת", חלה על המלים "החלטת הממשלה מיום 1.12.75", או לכתוב: החלטת הממשלה הקובעת, בעקבות החלטת מועצת הבטחון, כי - וכאן יבואו המרכאות.

השר ג. האוזנר:

צריך לבנות את המשפט הזה קצת אחרת. דרושות מרכאות לכינוי החלטות מועצת הבטחון. אחרת עלול להשתמע שבגלל החלטת מועצת הבטחון אין משתתפים.

ראש הממשלה י. רבין:

אפשר לכתוב: "הדיון המתוכנן בענין המזרח התיכון", ואז אין התייחסות ספרותית לענין הפלשתינאים.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

נכון. אפשר להוציא את זה.

השר י. גלילי:

להוציא כל מרכאות, ולא לחזור על ההחלטה, אלא רק

לאזכר אותה.

שר הבטחון ש. פרס:

בסעיף 8 אני מציע להתחיל בקטע השני, ולהזהר בניסוח שאנחנו כאילו מזשידים את ממשלת ארה"ב. זה לא נחוץ לנו. אני רואה פשוט איך הם יקראו את זה, והם יכולו בטענות. ואני מציע להכניס את דרישתנו לעמוד בהסכם בלי להכניס גורם של החשדה.

שנית, אני רוצה להתייחס לשליחותו של שר החוץ ולהגיד שאני ממליץ מאוד ששר החוץ לא יעלה היום את הענין הירדני, מהנימוקים הבאים:

למעשה, הצענו לירדן בהודמנויות שונות שנדון אתם על הגבולות פרט לגבול הלא-מוסכם - והענין נדחה. ואני מפחד דווקא מהבהרה מוקדמת עם ירדן היכן היא עומדת. כי אם תשאל היום היכן היא עומדת - אנחנו יודעים את התשובה. יגידו: אש"ף, אנחנו נאמנים לרבאט. והאמריקאים אינם יכולים אלא לחזור

על החלטת ירדן. יש לפעמים נושא שלא כדאי לנו לא לחשוף אותו ולא להבהיר אותו, כי לא נמצא נשכרים מהבהרה כזאת. כי הרי אנחנו טוענים שבמדיניות ירדן יש אחד בלבד ואחד בפה, וגם האמריקאים סבורים שלדעתם הם מנשיכים להיות פרטנרים. אם אתה מנסה לתרגם את זה לשפה גלויה - תצא מופסד. יש לנו היום כל כך הרבה על הראש. למה לנו לדחוף את ירדן להצהרת עמדה פורמלית, ונצא מופסדים?

שר הבריאות ו. שם-טוב:

נבהיר את העמדה האמריקאית, איפה אמריקה עומדת

בענין ירדן.

שר הבטחון ש. פרס:

איפה אמריקה עומדת בענין ירדן - אנחנו יודעים. היחסים לא מתחילים היום. הם אומרים: אנחנו חושבים כמוכן, שחסיין נחכה להזדמנות להכנס שוב לתמונה. היום הוא לא יכול.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אז מה אומר מסמך סונדרס?

ראש הממשלה י. רבין:

הוא לא סוגר את האפשרויות.

שר הבטחון ש. פרס:

למסמך סונדרס יש אספקט אקדמי, ויש לו לתאר עמדות שונות. מבחינה פוליטית, ברור שזוהי הכנת החשתי, וזה דבר אחר. אבל אין בו שום התייחסות, ובתוך ים הבעיות המסובכות שיש לנו בינואר - פברואר אני מזהיר שלא להכנס ולחשוף אותנו ואת ירדן לתוצאה שהיא ידועה מראש. למה זה נחוץ?

שר הסעד ז. המר:

רק הערה אחת, לסעיף 7. הבנתי שהחלטת הממשלה היא לא רק הגנת רוגז חד-פעמי, אלא רוצה לבטא, מבלי לקבוע עמדה לעתיד הרחוק, משהו של מאבק פוליטי נגד השתתפות אש"ף. לכן הייתי אומר לא רק "ישיבת מועצת הבטחון ב-12 ינואר", אלא הדיון כולו, כדי שבהחלטה יהיה ברור שמתכוונים למכלול הדיון הזה.

ראש הממשלה י. רבין:

"בהתאם להחלטה זו לא ישתתף נציג ישראל בדיון

שנועד..."

שר הסעד ז. המר:

"שמתחיל ב-12 בינואר".

ראש הממשלה י. רבין:

ברגע שאתה אומר "דיון" ולא "ישיבה" - זה ברור.

אני מסכים.

השר י. גלילי :

הערה :

בעקבות דברי השר עופר. אני מחשיב לא רק את אזכור הצעותינו בדבר שלום, ואינני רואה כל רע בכך שנחזור על זה, אלא אני מחשיב במיוחד את סעיף 4, לאחר שאני סבור שעיקרו של הענין שאנו עומדים בפניו הוא הפקעת נושא המו"מ בין ישראל לבין מדינות האיזור מתחום המאמץ ההדדי להגיע לידי הסכם במו"מ בין הצדדים (אינני מוסיף שיש לו סמכות אופרטיבית) - היינו: פירוש הדבר שזהו מפנה מהסכמיות אל פתרונות כפויים. אני מרוצה מכך שאיננו מגדירים את הדבר הזה כך בשלב זה, הגדרת הסכנה של הפתרון הכפוי. אבל אנחנו מציינים את הדבר הזה מצד חכנו, שפירושו שאנחנו שוללים כל מגמה להפקיע את המו"מ מאחריות ומרשות הצדדים ולהעבירו להכרעת מועצת הבטחון או לגופים אחרים בלתי מוסכמים ע"י הצדדים. ובפתח אנחנו מגדירים שהמו"מ חייב להתנהל בין ישראל למדינות ערב. אין כאן גופים אחרים אלא ישראל ומדינות ערב, במסגרות מוסכמות, במגמה להגיע להסכמי שלום. זה נותן, לדעתי, אל המצע המדיני הבסיסי להתנגדותנו להחלטה של ה-30 בנובמבר של מועצת הבטחון. זאת הערה אחת.

הערה :

הערה שניה - ואני מבקש את אذنנו של שר המשפטים בנדון: בסעיף 7 אני מציע כי נוותר על מרכאות ועל כל מובאה שהיא. וזה לא רק מפני שבאמצעי התקשורת קשה להסביר ולהדגים מרכאות, אלא מפני שהנאמר בסעיף 7 איננו ציטוט מדויק של החלטת הממשלה מה-1 בדצמבר. אני קורא את החלטת הממשלה מה-1 בדצמבר, האומרת: "בהמשך להחלטה זו מחליטה הממשלה שלא לשאת כל פעולה עם החלטת מועצת הבטחון בדבר הדיון המתוכנן בענין המזרח התיכון והשאלה הפלשתינאית, ועם הודעת נשיא מועצת הבטחון בדבר הזמנת נציגי אש"ף לאותו דיון". למה לפי דעתי לא חייבים לצטט החלטה זו? מפני שבעוד ימים אחדים, יכול להיות ב-12 או ב-13 בינואר, זאת כבר לא תהיה "הודעת נשיא מועצת הבטחון" לא זאת תהיה כבר החלטת מועצת הבטחון להזמין את נציגי אש"ף. ולכן אינני רואה חובה או חשיבות מיוחדת לציטוט מילולי. אנחנו יכולים לוותר גם על האזכור הפלשתינאי, ולהגיד: "... הקובעת כי הממשלה לא תשתף כל פעולה עם החלטת מועצת הבטחון בדבר הדיון המתוכנן בענין המזרח התיכון והזמנת נציגי ארגוני הטרור לדיון זה. החלטה זו

עומדת בתקפה". בדרך זו אני נמנע גם מציטוט של החלטת מועצת הבטחון וגם מציטוט של החלטת הממשלה. שני הציטוטים הללו אינם משמעותיים.

שר הבטחון ש. פרס:

הגיוני.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

המלים "בהתאם להחלטה זו לא ישותף נציג...."

נשארות?

חשד י. גלילי:

בוודאי. זה גם מגביל את ההחלטה. זה לא אומר

שזה לנצח-נצחים.

לגבי סעיף 8 אני חושב שצדק שר הבטחון וכן יש גם הצעה כזאת של שר התחבורה. את המלה "תעמוד" צריך להחליף.

שר הסעד ז. המר:

"תיישם" במקום "תעמוד".

חשד י. גלילי:

במלה "תעמוד" יש קצת חשד של אי עמידה.

ראש הממשלה י. רבין :

מה אתה מציע במקום זה?

חשד י. גלילי :

מיר נמצא.

שר התחבורה ג. יעקבי :

אני מציע להוסיף: "ממשלת ישראל מביעה אמונתה ובטחונה". המלה "אמונתה" היא נוסח מחשיד קצת...

חשד י. גלילי :

"ממשלת ישראל מביעה אמונתה ובטחונה כי ממשלת ארה"ב תישם במועצת הבטחון את ההסכם בינה לבין ממשלת ישראל בהסכם ההבנה" וכו'.

ראש הממשלה י. רבין :

אינני מציע לותר על מלים "תתנגד במועצת

הבטחון".

חשד י. גלילי :

לא. הלאה זה נשאר. רק המלה "תעמוד", יש בה קורטוב לא דרוש לנו של החשדה מראש.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אני מציע לקבל את הצעת חשד רפאל: פניה כללית גם לאותן חברות מועצת הבטחון שירצו בקידום הנושא.

שר התחבורה ג. יעקבי:

לא בסעיף הזה.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

לא בסעיף הזה, אבל בדרך כלל.

שר הבטחון ש. פרס:

על המעצמות זה לא ישפיע, הערכים יראו בזה שוב רמז לבדידותנו וכו'. עם ארה"ב יש לנו הסכם.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

בכל זאת, היו מדינות שנמנעו מהצבעה על אש"פ.

ראש הממשלה י. רבין:

הנושא האמריקאי מופיע כאן כי הוא חייב להיות, כי הוא צריך לבוא לתודעת הציבור האמריקאי. אנחנו נאבקים גם על הציבור האמריקאי, וזה מעוגן בהסכם.

השר ג. האוזנר:

השאלה היא אם זה רק העניין האמריקאי. הרי יש 15

חברות.

ראש הממשלה י. רבין:

אבל הן לא הסכימו איתנו.

השר ג. האוזנר:

אבל מותר לנו לפנות אליהן.

ראש הממשלה י. רבין:

לא בהחלטת ממשלה. כי פניה על סמך החלטת ממשלה

שלא על בסיס איתן - רק גורעת.

השר ג. האוזנר:

ישראל לא תהיה שם...

ראש הממשלה י. רבין:

שר החוץ בוודאי יתראיין, והוא יפנה בקריאה

לחברות האחרות. לא הממשלה.

שר המשפטים ח. צדוק:

אני רוצה להתחיל בדבר האחרון. אני מעריך דווקא מלים ברורות ומפורשות על חשבון ארה"ב. כאחת האפשרויות אני יכול אפילו לומר "ממשלת ישראל מצפה מארה"ב שתנהג ("EXPECTS") בהתאם למוסכס, ותתנגד לכל החלטה". אבל אני חושב שדיושנות מלים ברורות ובוטות, מכוונות לכתובת של ארה"ב שאותה אנחנו קוראים לא לתמוך בעמדתנו אלא לקיים מה שהיא הבטיחה.

ראש הממשלה י. רבין:

לדעתי באנגלית "EXPECTS" זה עוד יותר פוגע. אני מוכן לשמוע מומחים לאנגלית.

מוכיר הממשלה ג. אבנר:

"IS CONFIDENT THAT THE U.S. WILL....."

שר המשפטים ח. צדוק:

יש בהצעה זו שני סוגי סעיפים. יש סעיפים הקשורים במישרין לדיון שעומד להתקיים ב-12 בינואר, והחלטות אלו אני מניח שהן נושא שליחותו של שר החוץ. ואנחנו, מטעמים מדיניים, צריכים לרפד את הדברים הקונקרטיים הספציפיים בסעיפים מדיניים כלליים. ואני רואה בגדר סעיפים כלליים את הסעיפים 1 ו-2, וגם במובן מסויים סעיף 6, שאיננו נוגע במישרין לדיון שיהיה עכשיו, אלא הוא מדבר על ועידת ג'נבה, על אפשרות של השתתפות אש"ף וכו', שלכך אנחנו מתנגדים.

ראש הממשלה י. רבין:

לא. כי זה יהיה נושא הדיון במועצת הבטחון:

שיתוף או אי-שיתוף אש"פ.

השר י. גלילי:

גם סעיף 4 שייך ישירות לענין.

שר המשפטים ח. צדוק:

הדבר שאני מעלה הוא: אם אנחנו מאזכרים החלטות שלנו - האם אין מקום לאזכר את ההחלטה של הממשלה מ-21.7.74?

שר התיירות מ. קול:

מה כתוב שם?

שר המשפטים ח. צדוק:

זוהי אותה החלטה מפורסמת שקיבלנו לפני כשנה-וחצי, ואשר בה אנחנו מדברים חיובית על העמדה שלנו בענין הפלשתינאים (על שתי מדינות וכו'). אנחנו יכולים ללכת באחת משתי הדרכים: אנחנו יכולים לקבל היום החלטה הנוגעת אך ורק לדברים הקשורים במישורין ובעקיפין לדיון שיהיה עכשיו במועצת הבטחון, או שאנחנו יכולים להוסיף לכך סטייטמנט פוליטיים כלליים. אם אנחנו הולכים בדרך הראשונה - שום שאלות לא מתעוררות, ויש לנו גוסס מוסכם. אם אנחנו הולכים במסלול הכפול - הסטייטמנט הכלליים הפוליטיים יהיו לוקים בחסר אם נאזכר דברים אחרים ולא נאזכר את ההחלטה הזאת שהיא חלק מהמדיניות שלנו.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

הוא צודק.

שר הפנים י. בורג:

קיבלנו כאן קודם פירוש רסטריקטיבי. ואם אנחנו בפירוש זה - אנחנו צריכים להיות עקביים. אם אתה לוקח פירוש מרחיב - את זה בוודאי לא תוכל לעשות בלי ויכוחים.

ראש הממשלה י. רבין:

אני רוצה בכל זאת להעיר הערה לשר המשפטים. נכון שלא כלולות כאן כל החלטות ממשלה. כי את הדוקומנט הזה יבדקו. ישאלו: מה יש בו? תיאורטית אין כאן סגירת הסדרי ביניים. זה סעיף אחד.

סעיף שניים: הנכונות להכנס על הסדר כולל. איננו סוגרים דלתות בשני הסעיפים האלה. לא אומרים שום דבר מפורש. אבל המטרה היא לא לסגור דלתות, או להשמע יותר חיובי.

שר הדתות י. רפאל:

מה שמציע שר המשפטים זה כבר להכנס לתוך הענין.

ראש הממשלה י. רבין:

בדיוק.

שר הדתות י. רפאל:

ואילו כאן יש רק הענינים הפורמליים: עם מי, ובאיזו מסגרת. ובשלב זה אנחנו צריכים להסתפק במסגרות.

שר השיכון א. עופר:

על ההתקדמות בהסדר ביניים, ואת ההחלטה מהשנה שעברה, איננו מזכירים. הרי היתה החלטה כללית. וההערכה שלי היא שאם לא מזכירים הכל ולא מתייחסים לזה - בעיני זה מצלצל שלילי.

ראש הממשלה י. רבין:

אם נוריד את שני הסעיפים הראשונים, אני חושב שהצעת ההחלטה בתודעת הציבור תתקבל ביותר קשוחה מאשר עם הסעיפים האלה. לעשות קטלוג של כל ההחלטות הממשלה? אילו החלטות? אני חושב שזה לא עונה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אבל יש החלטה מסויימת שהיא ברוח חיובית, והיא החלטת ממשלה קיימת, בנושא הירדני-פלשתינאי.

ראש הממשלה י. רבין:

אם אי-אפשר להסתדר, נצביע.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אתחיל בהערות לדברי כמה חברים, ואח"כ אסכם משהו כללי (הערותי קשורות בהחלטה).

שר המטרה ש. הלל:

אחרי ההחלטה, אני מבקש הערה.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אני אחשוב את זה להישג פוליטי גדול לישראל אם אפשר יהיה לטרפד את ההחלטה 381 ע"י הזדקקות למעצמות העל, שהן שתיהן יושבות ראש של ועידת ג'נבה, לכינוס הוועידה עפ"י התנאים שקבענו קודם: כתב הסימון וכו'. לצערי אינני אופטימי עד כדי כך, למרות אופיי האופטימי, אבל הדבר הזה דרוש לנו עקרונית וטכסית. זאת החשובה שלנו.

ראש הממשלה י. רבין:

אינני מבין.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אילו יכולנו להגיע לכך שאפשר יהיה לכנס את ועידת ג'נבה על סדר יום מוסכם עפ"י כתב הסימון...

ראש הממשלה י. רבין:

אנו אומרים זאת חיובית.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אני אומר את זה. אני אומר לגבי הצעת השר יעקבי, האם נגיע לדיון על סדר היום. לצערי, לא נגיע לדיון על סדר היום. לכל היותר, אפשר להתנבא על דברים כלליים, בפרט שיש כאן החלטת ממשלה האומרת שכל הנושאים ניתנים לפתרון על בסיס זה.

לשר עופר, אני מוכרח לחזק דברים שנאמרו ע"י קודמי. יש חשיבות בחזרה על הקריאה החיובית. אויבינו אינם נלאים לעשות זאת, והם מרמים. אנחנו אומרים אמת. נזק זה לא יביא; זה יביא רק תועלת, ויש חשיבות רבה עכשיו באקוטיקה הבינלאומית למה שאומרים.

מה שנוגע לחברות אחרות במועצת הבטחון - אל תקלו ראש לא במדינות אירופה ולא בדעת הקהל שלהן. עם כל הכבוד לארה"ב - ואנחנו יודעים מה מעמדה בשבילנו, שאין לו תחליף - אבל אני זוכר שכאשר נורווגיה הצביעה בשלילה על הזמנת אש"פ לדיונים אשתקד, היה מרד בפרלמנט, והממשלה היתה נאלצת לשנות את הצבעתה. ומזמן לזמן יש החמרויות בין חובשי ספסלים אחוריים של אופוזיציה וקואליציות. גם בשבדיה היתה תסיסה גדולה, עם חתימות של חברי פרלמנט; כל המפלגה הליברלית בתוספת חלק ממפלגת העבודה. הייתי מציע, איפוא, שנמצא דרך של פניה. לא של חולשה, אלא יש כאן פניה למועצת הבטחון שאם אתם רוצים בשלום... כמובן, עם פניה מיוחדת לארה"ב, כי לארה"ב יש אצלנו מעמד מיוחד.

לא הייתי מציע להצביע על אזכור החלטתנו מיולי 1974. כי לא דנו על זה. ייתכן שהיתה שגיאה שלא דנו על זה מלכתחילה. אבל יצדקו חברים שיגידו שאי אפשר לדון על זה עקב תיקון או שיפוט הצעות ההחלטה שמוסכמות עלי בהחלט, וגם הייתי שותף להן. לכן אני מציע לא לקיים על כך הצבעה, בפרט שכדרכי בעבר - יהיו לנו הזדמנויות בלי סוף לצטט את ההחלטה הזאת.

איני מקבל את הצעת שר הבטחון שתוך כדי "ריביו" של המצב באיזור לא נבקש לשמוע מה אומר קיסנינג'ר בפורום מסוים, איך הם תוקעים סבין בגבה של ירדן, איך הם חושבים עליה.

שר הבטחון ש. פרס:

שלא יתעורר רושם שאנחנו באים בהצעה לפתוח כמו"מ עם ירדן. אני רוצה להבין...

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אני נוסע לא כבלדר אלא כשר החוץ. כמו שאהיה לא התייעצת אם צריך להציע לבטל את אונדוף, ובמקום זה לשים משקיפים - ולא שאלתי אם בדקת לעצמך מה שצריך לבדוק. אני אבדוק מה שצריך לבדוק ואדווח מה שצריך לדווח. ואם ארגיש שיש התפתחות מעניינת שלא ראינו מראש ושראויה לתשומת לבו של רה"מ - כמובן שיש לי אתו קשר יום-יומי. וכי זה יכול להיות אחרת? ואז יתברר כל מה שצריך להתברר.

לכן אני מציע לא להוסיף סעיפים. להשאיר אותם כמו שהם, פרט להצעת השר רפאל שאני תומך בה: משפט פניה אחד. אדרבא, יצטטו זאת גם בדנמרק, בהאג ובאוסלו. חשוב שיש פניה גם לאחרים.

עכשיו, לעצם העניין. אני רוצה שתבינו: תפקידה של ארה"ב ואלה שהיא מסוגלת לגייס לצידה בישיבה הקרובה של מועצת הבטחון הוא לבלום את ההסתערות הסורית-אש"פית-סובייטית. זה תפקידה. תפקידה להכשיל את ההסתערות הזאת, כמו שאומרים בצבא, ולפתוח לעצמה - לא רק לנו - שביל חדש. וההחלטה 381 של מועצת הבטחון איננה יכולה לשמש בסיס לשום דבר. ארה"ב חייבת לנו את זה, משום שהיא לא נהגה אתנו כהלכה גם עפ"י התחייבויותיה, לדעתי גם עפ"י האינטרסים המשותפים שלנו. איך זה יתפתח בויכוח? את זה נראה. לא יהיה קל

לארה"ב שלא להתעלות לחובתה. יחד עם זה, אולי אחד התפקידים הקשים ביותר שצפויים. כי אינני בטוח אם ההסטוריונים, כותבי ההיסטוריה הדיפלומטית של ישראל, לא יצטרכו לקבוע את החלטה 381 כאבן-דרך שלילית, שעריך הפעם לנסות להחזיר את המעוות לתקנו, וזה המאמץ העיקרי של שליחותי.

שר העבודה מ. ברעם:

אני מדבר על סעיף 6 של הצעת ההחלטה. אני מבין שיש לנו עניין גם להזכיר את החלטת הכנסת. אבל אינני חושב שזה הכרחי. כי אם איננו רוצים שיהיו כל-כך הרבה "לאווים" בהחלטות שלנו -למה לא נכתוב בסעיף 5 שהמשלה קוראת לקדם מאמצי השלום באזור... לפי כתב-הזימון של מזכיר האו"מ ו"בהרכב שנקבע אז"?

ראש הממשלה י. רבין:

זה הבסיס.

שר העבודה מ. ברעם:

זה דבר חיובי, ואז איננו צריכים לגמור במלים "ולא להשתתף בוועידת ג'נבה". כי מה אם סדר-היום לא היה מוסכם? גם אז איננו מוכנים להשתתף. ואם תזמן סודן, בהתאם למגמה שיש עכשיו לשחף עוד מדינות? אם תהיה קביעה חיובית שהזימון צריך להיות לפי ה-TERMS OF REFERENCE של אותן מדינות - זה עונה לענין, וימנע שמישהו יציע שיתוף של עוד מדינות אחרות, אלא רק מצרים, ירדן וסוריה.

שר הסעד ז. המר:

אבל צריך להתמודד עם אש"פ.

שר העבודה מ. ברעם:

אבל כל הכסים זה אש"פ. ואם אתה אומר רק "הרכב הכוחות שנקבע" - זה ממילא מוציא את אש"פ.

שר המשטרה ש. הלל:

אתה מציע לסיים את הציטוט במלים "לא תנהל מו"מ עם ארגוני הטרור בשום פורום"?

שר העבודה מ. ברעם:

אני מציע סעיף 5: לפי מכתב הזימון... מוסכם בכל הנושאים, וכן בהרכב שנקבע אז". כלומר, זה מתייחס לשלוש המדינות הללו, ולא יותר.

ראש הממשלה י. רבין:

לדעתי, זה לא מכסה. כי במכתב הזימון כתוב שצירוף כל גורם נוסף מותנה בהסכמת הצדדים. לא ברור בדיוק מהו התהליך. זה די מעורפל.

שר העבודה מ. ברעם:

אז אם אתה אומר שאתה מסכים רק לאלה - ברור שלאחרים אינך מסכים.

ראש הממשלה י. רבין :

בענין אש"פ, נראה לי שאין לנו ברירה אלא לחזק זאת בכל פעם. וסעיף 7 מדבר רק על הדיון במועצת הבטחון.

שר העבודה מ. ברעם :

האם מניסוח חיובי לא משתמע שיש בזה שלילה?

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון :

הבעיה אינה פורמלית. אפשר כמובן מכלל ה"הן" שישתמע "לאו". אבל הפעם אני רוצה דווקא אל ה"לאו" הזה. ציטטתי אותו בדברי בכנסת השבוע, בתשובה להצעה לסה"י של רק"ח. כי כאן אסור להשאיר ספק ספקא. בענין אש"פ יכולה להיות ארוזיה, וצריך שיהיה ברור שאין כאן ספק-ספקא, ומבחינת ישראל אין לערבב את הבעיה הפלשתינאית עם אש"פ.

שר העבודה מ. ברעם :

ואם סדר היום לא יהיה מסוכס?

ראש הממשלה י. רבין :

לא ברור שעל זה תפוצץ את ועידת ג'נבה.

שר העבודה מ. ברעם :

אם הסעיף הראשון יהיה הזמנת אש"פ - זה יכול

להיות בסדר היום?

ראש הממשלה י. רבין:

יכול להיות, ואז נתנגד, ואם יתקבל אחרת - אז

תחליט מה לעשות.

שר המשפטים ח. צדוק:

לי אין התנגדות לאף אחד מן הסעיפים. למעשה, אין בסעיפים אלה כפי שהם לפנינו שום נקיטת עמדה חדשה, מחוץ לענין האופרטיבי שבסעיף 7, שגם הוא אינו אלא יישום יותר קונקרטי של החלטה שכבר החלטנו לפני חודש. כל יתר הדברים הם חזרה על עמדות קיימות. תמיד התנגדנו לשינוי של 242 ו-338, ויש החלטת כנסת שאיננו משתתפים במו"מ עם אש"פ.

לי היה נראה שאם אנחנו מחליטים החלטה שפניה כלפי חוץ, כלומר, החלטה שהיא דוקומנט פוליטי דקלרטיבי, וחלק חשוב מאוד בתוך ההחלטה זאת הוא הנושא הפלשתינאי - היא לא תהיה שלמה אם אין בה איזכור להחלטה היחידה הסובסטניבית שלנו באותו נושא. לכן הבעתי את דעתי.

יחד עם זה, אני מחשיב יותר שההחלטה שתתקבל היום תהיה החלטה פה אחד מאשר שהצעה לאיזכור מפורש של החלטת יולי תתקבל או תידחה ברוב דעות. לכן אמרתי מה שאמרתי, אבל אני רוצה לראות החלטה זו מתקבלת פה אחד.

חשר י. גלילי:

שתי הערות: אני רוצה לומר לשר העבודה שאני ממליץ לפניו להקשיב כמוני לסעיף 6 לפני שהוא נשען על החלטת הכנסת.

במדינות בעלות משטר פרלמנטרי יש הערכה להחלטות קבינטיות המושגות על ההחלטה הפרלמנטרית. אני רואה את זה כהכרחי, גם מפני שכל החלטה שאנחנו מקבלים היום היא לדעתי החלטה אחראית ומתונה. אני רוצה להזכיר שהיו התבטאויות של שרים, לרבות ראש הממשלה, במעמדים רשמיים, בוועדת החוץ והבטחון של הכנסת, בהן נאמר שאם ייהרס הבסיס של 242 ו-338 - הדבר הזה עשוי לפטור אותנו מהתחייבויות שקיבלנו על עצמנו בהקשר להחלטות אלו.

ראש הממשלה י. רבין:

אני באמת חושב כך.

השר י. גלילי:

אני חושב שאלו היו הודעות רציניות, ואינני חושב שאלה שאמרו אותן חוזרים בהם מהן. אבל אינני רואה הכרח עכשיו לכלול אותן בהחלטות הממשלה. ואני מבין שגם חברים אחרים לא הציעו את זה. אל נעסוק בתרגילי פעולת ידיים.

אבל בנושא שהוא מוקד העניין עכשיו, שבפניו אנחנו עתידים לעמוד, וזה הזמנת אש"פ - אין לפי דעתי לרכך.

הערה:

הערה שניה: אילו היתה כאן הצבעה, הייתי תומך בהצעת שר המשפטים.

שר התיירות מ. קול:

גם אני.

חשר י. גלילי:

מפני שאני מחשיב את ההחלטה שקיבלנו ביולי, ואינני מניח שהחלטה זו מועמדת לשינוי מהותי.

שר התיירות מ. קול:

אולי יסכימו כולם?

ראש הממשלה י. רבין:

אני לא.

שר הבטחון ש. פרס:

גם אני לא.

חשר י. גלילי:

במידה שיש חברים שאינם מציעים לכלול את זה, זה לא מפני התנגדות לתוכן ההחלטה. ההחלטה תקפה. אלא מפני שהם לא מציעים לכפות אותה בהקשר הזה. אבל מכיוון שדבר זה עלה - אני מציע לכל החברים בהתבטאם...

שר התיירות מ. קול:

יש כפתורים ויש חורים. אז כאן נשאר חור.

חשר י. גלילי:

בנושא הפלשתינאי, אפילו כשהם טובעים דיון בנושא הפלשתינאי, ומבשרים שיש יוזמות בנושא הפלשתינאי, שלא להחליש את ההחלטה הזאת. כי אין סיבה לכך, לא מצד תכנה וגם לא מצד הסכמתם של חברי הממשלה להחלטה זו.

ראש הממשלה י. רבין:

אני מציע שהחלטה זו על כל חלקיה ושמונת סעיפים, עם הצעות השינוי בסעיף 7, שרק מאזכר את החלטת הממשלה ולא מצטט אותה, לא אומר "ישיבה", אלא "דיון", וכן ההצעות של שר הבטחון ושר התחבורה בעניין ניסוח הסעיף האמריקאי - כל אלה יתקבלו פה אחד.

שר השיכון א. עופר:

גם הצעת שר הדתות.

שר התיירות מ. קול:

חשוב שזהיה פניה כזאת. אחרת זה יתקבל אצל אחרים כזלזול בהם. ולמה נקל על מצפונם?

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

זה יכול להקל על ארה"ב. כאן אתה פונה לארה"ב לממש את התחייבויותיה. אם אתה פונה גם לאחרים, ואם אחרים לא עושים - אזי דעת הקהל האמריקאית אומרת: מה אתם רוצים מאיתנו?

שר הבטחון ש. פרס:

יש סכנה אחת: שהעתונות תפרסם את החלטת הממשלה שמפרסמת פניה לכל מדינות העולם, ואז אנחנו מחטיאים את המטרה.

שר המשפטים ח. צדוק:

יש הבדל יסודי בין זה שהממשלה קובעת עמדה וגם באה בדברים עם כל המדינות החברות במועצת הבטחון, שיש לנו אתן יחסים דיפלומטיים כדי לשכנע אותן לקבל את עמדתנו, ובין תביעה מארה"ב לקיים הבטחון והתחייבויות שהם נטלו על עצמם בהסכמים. אלה מישורים שונים.

שר התיירות מ. קול:

אני מציע פשרה: שנקבל מה שכתוב כאן, ושפניה זאת תפורסם, שיחד עם זה תפורסם פניה פומבית.

שר המשטרה ש. הלל:

אולי תדליפו שהיתה פניה וגמרנו?

ראש הממשלה י. רבין:

אמרת: שר החוץ נוסע מחר בבוקר. לפני נסיעתו הוא יגיד משהו: שגמשת ישראל, על בסיס ההחלטה, תפנה לכל המדינות חברות מועצת הבטחון לעשות את זה. זה נראה לך?

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

כן.

השר י. גלילי:

אני מציע שבפרסום מן הישיבה זאת, לא במסגרת החלטות הממשלה, יאמר ששר החוץ בדבריו בממשלה אמר שהוא יבוא בדברים עם כל המדינות...

ראש הממשלה י. רבין:

הוא כבר בא בדברים. "יבוא" זה מאוחר מדי.

השר י. גלילי:

"הוא בא בדברים עם כל המדינות שמקיימות אתנו יחסים דיפלומטיים, שהן חברות במועצת הבטחון, ויעמיד אותן על עמדתה של ישראל ועל האחריות שהן נוטלות על עצמן בהריסת הבסיס..."

שר המשפטים ח. צדוק:

"שר החוץ הודיע בממשלה כי..."

ראש הממשלה י. רבין:

טוב, אני רואה שזה מקובל.

(עד כאן רשמה א. ב. מכאן רשמה ל.ד.)

שר המטרה ש. הלל:

אני רוצה לומר כמה מלים באשר להתייחסות שזהיה בכל צורה שהיא בדיונים ובסיכומים בנוגע לזכויות הלגיטימיות של הפלשתינאים. אני חושב שיש להדגיש את הבנתנו לכך שכל אחד מאיתנו רוצה כי ינתנו להם פיצויים וכו', אך זה צריך להיות כך גם לגבי פליטים אחרים. דומני שאם נלך כאן בדבר ההתבטאות של הערבים, זה יוכל לעזור להם.

שר התיירות מ. קול:

אתה מדבר על הזכויות הלגיטימיות של היהודים

ממדינות ערב?

שר המטרה ש. הלל:

נכון, דומני שצריך לעשות מאמץ כי דבר זה יובא לתשומת לב האמריקאים. זה עקרון כללי, אשר עשוי להעמיד אותנו ואת העניין על בסיס יותר נכון. כלומר, במקביל לדיבורים הללו על הזכויות הלגיטימיות של הפלשתינאים, יאמרו, כי יש זכויות לגיטימיות של היהודים מארצות ערב. ואנו צריכים למצוא דרך שהדבר הזה שמצוי כבר מסמך סונדרס יוחדר יותר ויותר לתודעת האמריקאים.

א. מ. ח. ל. י. ט. י. ס. : לא לקיים דיון מדיני כללי; חשדים יתייחסו רק להצעת ההחלטה.

ב. מ. ח. ל. י. ט. י. ס. (פה אחד):

א. הממשלה חוזרת ומחליטה על הצורך הדחוף בקידום המאמצים להשגת שלום צודק ובר-קיימא בין מדינות ערב לישראל.

ב. ממשלת ישראל מוכנה להכנס למשא-ומתן ללא תנאים מוקדמים עם כל אחת ממדינות ערב השכנות, על כריתת חווי שלום.

ג. ממשלת ישראל חוזרת וקובעת כי החלטות מועצת הבטחון מס. 242 מיום 22.11.1967 ומס. 338 מיום 22.10.73, כפי שנתקבלו על ידי ישראל, מהוות את הבסיס הבלעדי למשא-ומתן בין מדינות ערב וישראל על השלום באזור. ישראל תנגד ולא תשלים עם כל שינוי ישיר או עקיף בהחלטות אלו.

ד. ממשלת ישראל חוזרת וקובעת כי המשא ומתן על השלום חייב להתנהל בין ישראל למדינות ערב במסגרות מוסכמות במגמה להגיע להסכמי-שלום בין הצדדים. ממשלת ישראל שוללת כל מגמה להפקיע את המשא-ומתן מאחריות ורשות הצדדים ולהעבירו להכרעת מועצת הבטחון של האו"ם או לגופים אחרים בלתי מוסכמים על הצדדים.

ה. ממשלת ישראל קוראת לקידום מאמצי השלום באזור ולכינוסה של ועידת ג'נבה לפי מכתב הזימון של מזכ"ל או"ם מיום 18.12.1973, על-מנת לדון על-פי סדר-יום מוסכם בכל הנושאים הטעונים פתרון, כדי להגיע לשלום צודק ובר-קיימא בין מדינות ערב לישראל.

ו. הממשלה תפעל על-פי החלטת הכנסת מיום 10.11.1975 הקובעת: "כי הארגון הקרוי אש"פ הוא מסגרת לארגוני המרצחים אשר מטרתם המוצהרת היא הריסת ישראל. ישראל לא תנהל משא ומתן על ארגוני המחבלים בשום פורום ולא תשתתף

בועידת-ג'נבה עם תוזמן לוועידה נציגות של ארגונים אלה."

ז. החלטת הממשלה מיום 1.12.75 הקובעת, כי בעקבות החלטת מועצת הבטחון מס. 381 מיום 30.11.75, כי הממשלה לא תשתף כל פעולה עם החלטת מועצת הבטחון בדבר הדיון המתוכנן בענין המזרח-התיכון והזמנת נציגי ארגוני הטרור לדיון זה - עומדת בתוקפה. בהתאם להחלטה זו, לא ישתף נציג ישראל בדיון מועצת הבטחון שנועד להפתח ב-12.1.76 באם ישתף בה נציג אש"פ.

ח. הסיכומים המשותפים בין ממשלת ישראל לבין ממשלת ארה"ב הכלולים בתזכיר ההסכם בין שתי המדינות בעקבות הסדר-הביניים, עם מצרים, גועדו לקדם את סיכויי השלום. קבלת החלטות במועצת-הבטחון הנוגדות סיכומים אלה, עלולה לפגוע קשה בהליכים ובאפשרויות להתקדם אל השלום.

ממשלת ישראל מביעה אמונתה כי ממשלת ארה"ב תישם במועצת-הבטחון את הסיכומים המשותפים ותתנגד לקבלת כל החלטה הנוגדת סיכומים אלה.

324. פניית הארגון העולמי של יהודים יוצאי ארצות ערב בדבר הצגת תביעותיהם בפני מוסדות האו"מ

ראש הממשלה י. רבין:

היתה פניה של סגן יו"ר הכנסת - מרדכי בן-פורת, בשם ארגון "וודו'ק" (W.O.J.A.C.) והוא אמר: "אני ער ומודע לדילמה לגבי השתתפותנו כמדינה בשיבות מועצת הבטחון בהן משתתפת נציגות אש"פ.

אני מתעתד להעלות בפני הנהלת ארגוננו (W.O.J.A.C.) של יהודים יוצאי ארצות ערב, את הנושא: "לבקש מנשיא מועצת הבטחון את השתתפות נציגותנו בשיבותיה."

לפני דיוננו בנושא זה אבקש חוות דעתכם בשאלות

הבאות:

א. השתתפות נציגות ארגוננו בישיבות מועצת הבטחון, עם או בלי השתתפות אש"פ ובנפרד מסירובה של מדינת ישראל להשתתף בישיבות. יתרונה של ההצעה טמון בכך שמצד אחד מקיימת ישראל את העקרון של הזרמה, ומאידך מתקיימת הנוכחות והעימות עם אש"פ על ידי גוף ממשלתי, דבר שיכול לספק את ארה"ב ומדינות אחרות הלוחצות עלינו להשתתף.

ב. אם הצעה א' אינה רצויה, האם כדאי לקיים דיונים בלבד ללא החלטות ולהפריח בעתונות-חוץ על כוונות ועל דיונים בלבד ללא התחייבויות?

אודה לכם עבור תשובה מהירה."

שר החוץ ואני הטלנו על 2 המנכ"לים שלנו לבחון את הנושא, כי לא רצינו, מצד אחד, שמיעהו יפרש זאת כעקיפת החלטת הממשלה, כי יכולים לבוא ולומר - אם נוסע סגן יו"ר הכנסת, אז זה בעצם איש רשמי, ופה בעצם ישראל עושה עוד "טריק", כך שאין אמינות להחלטה שלא להשתתף בישיבת מועצת הבטחון.

והיה שיקול שני - הרי מחר, נטורי-קרתא, יכולים להופיע ולדרוש את אותו הדבר.

והיה שיקול שלישי - להגיד לנציגות יהודים יוצאי מדינות ערב "אין לכם זכות להתבטא" - אני לפחות לא חושב שאנו יכולים לעשות זאת. לכן ההמלצה שהוגשה ע"י 2 המנכ"לים היתה: "בהתאם לפניית ראש-הממשלה ושר החוץ מיום 31.12.75, שקלנו פניית ארגון יהודים יוצאי ערב לבקש מנשיא מועצת הבטחון להשתתף בישיבות מועצת הבטחון בהן משתתפת נציגות אש"פ."

לאחר בחינת היתרונות והחסרונות של פניה זו -
אנו ממליצים לאפשר לארגון לפנות, בהנחה שאישים רשמיים - כולל חברי כנסת - לא
ישתתפו בהופעה בפני מועצת הבטחון.

שר התיירות מ. קול:

אני מציע לא ישראלים. האם זה ה"קליימס
קונפרנס" של יוצאי ערב?

ראש הממשלה י. רבין:

יש כאן בעיה, משום שלארגון יכולה להיות השפעה
ציבורית פה, ואם אינני טועה, כבר היתה פנייה של הארגון למוינאהן.

מר ע. ערן:

היתה פניה של אחד מחברי הארגון ולא על דעת
הארגון.

ראש הממשלה י. רבין:

להגיד להם "לא" בשם הממשלה, לא הייתי ממליץ.

שר המשטרה ש. הלל:

אני רוצה להבהיר כי הנקודה שאני העליתי, אינה
מתייחסת לזה.

ראש הממשלה י. רבין:

אני מביא זאת לשיקול הממשלה.

שר הבטחון ש. פרס:

לדעתי, אנו גורמים כאן בעקיפין להכרה בזכויות הלגיטימיות של הפלשתנאים, אם אנו שמים את עצמנו על אותו מישור.

ראש הממשלה י. רבין:

מה יקרה אם הם יציגו את תביעתם כפליטים ויצמדו

רק לבעיית הרכוש?

שר הבטחון ש. פרס:

אם הם יעמדו על זכויותיהם כפליטים, דעתי היא חיובית, אבל ברגע שהם עומדים על "זכויותיהם הלגיטימיות", אנו עשויים להסתבך, יש כאן קושי בהצגת העניין. כי זה יאמר שלערבים יש כבר זכויות לגיטימיות ועתה אנו רוצים שגם לנו יהיו. אנו גורמים לאישור הדבר כדיעבד.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אני רוצה להוסיף מידע קצר. האמת היא שהיתה סכנה, שעליה הצביע, בצדק, השר פרס. בשלב הראשון, ח"כ בן-פורת ואחרים התעקשו להקים ארגון זה על-מנת לתבוע זכויות לגיטימיות של יהודים יוצא ארצות ערב, והיה לי ויכוח קשה מאוד איתם, גם מעל בימת הכנסת וגם פעמיים בוועדת החוץ והבטחון. ואני אמרתי להם: "אם אתם משמשים במינוח של "זכויות לגיטימיות" ודורשים זכויות לגיטימיות, יקומו מדינות ערב, אחת אחרי השניה, ותאמרנה: "מה דורשים הפלשתנאים

- לחזור לבתיהם! בבקשה, ברוכים הבאים, תחזרו למקומותיכם. "ובאמת, לא עבר זמן רב, והעיראקים והתימנים, כאילו שזעו מה שנאמר בועדת החוץ והבטחון ופרסמו מודעות גדולות בלשון זו. והיות, וכידוע לכם, אנו עומדים אחרי פעילות זו בכסף ובעזרה, והיות ובעמל רב הצלחנו לנכש את כל העשבים השוטים מהצעות ההחלטה המקוריות, שבהן הם רצו חלק מהכנסות הנפט, העסקים והיכול החקלאי מעיראק..

ראש הממשלה י. רבין:

חלק מהרכוש הנטוש בחו"ל.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

ויש כבר מתוך החבורה הזו אנשים שאומרים כי הזכויות הלגיטימיות של יהודי ארצות ערב, פרושו של דבר, שמדינת ישראל שנהנית מהרכוש הנטוש בתחומי מדינת ישראל צריכה לתת מתוך זה ליהודי ארצות ערב. ורה"מ הציג פה בעיה רצינית - לא, האם אנו צריכים לשלוח או לא, אלא האם אנו כממשלה יכולים למנוע מהם, להשמיע טענותיהם בתחומים ההומניטאריים, בתחומי הפיצויים והרכוש, ללא הבעיה של "הזכויות הלגיטימיות"?

ראש הממשלה י. רבין:

אילו הם לא היו פונים והיו מחליטים על דעת עצמם, היה כעס, אבל הם פנו, אז צריך לתת להם תשובה.

שר הסעד ז. המר:

לעצם הרעיון שמאחרי הענין, לא אכנס עכשיו. אני מציע כי נגיד להם "לא". כי אם מה שעומד לפנינו עתה, זה לומר לאמריקאים כי באופן ברור אנו לא משתתפים במקום שאש"פ משתתף, אם נאמר להם כן, תהיה מונחת

מאחרי הראש המדעשה, שאנו, בעקיפין, כן משתתפים בזה וזה יכשיל את הרעיון שלנו. אולי אפשר להציע, כי כפי שאמרנו, שהרצוג יקח אולם ליד אולם המועצה וינאם אותה שעה, כך יבוא יהודי צרפתי או קנדי וינאם אותה שעה באולם נפרד, אבל להשתתפות במועצת הבטחון צריך לומר בפרוש - לא!

שר התיירות מ. קול:

אני מתנגד לכך שהם ישתתפו בדיון הזה. אינני מתנגד לזה שהם יבואו למושב אחד ויקבלו אותם. כמו כן אני מתנגד לכך שנציגים ישראלים רשמיים ישתתפו בענין. יש ארגונים יהודיים עולמיים. שיקחו יהודי צרפתי או קנדי שייצג אותם.

שר המשפטים ח. צדוק:

אני קצת עקבתי אחרי הדיונים בועידת פריז, וראיתי כי בעמדות ששם גובשו, יש כמה וכמה דברים שיכולים להיות מועילים למאבק הישראלי, אבל יש גם כמה גילויים די מסוכנים. כאשר מדברים על תביעות לפיצויים על רכוש פרטי, ציבורי, קהילתי וחיוב בריבית - אז כל זה לגיטימי ואת זה צריך לקדם. ובמסמך סונדרס הרי נאמר:

"A SOLUTION WILL BE FURTHER COMPLICATED BY THE PROPERTY CLAIM AGAINST ARAB STATES OF THE MANY JEWS FROM THOSE STATES WHO MOVED TO ISRAEL...."

וזה דבר שצריך לקדם ולסייע לו. אבל אני רואה את האספקטים המדיניים של הועידה כדי מסוכנים - ואני אצביע עליהם בכמה סימני שאלה. קודם כל, הדבר הזה יכול ליצור בקרב הציבור היהודי בישראל שני סוגי יהודים לגבי זכויותיהם הלגיטימיות היכולות למצוא ביטוי פוליטי במזרח-התיכון, וכאשר מתרגמים את זכויותיהם של יהודי ערב ללשון זכויות לגיטימיות-פוליטיות, אז יש יהודים מארצות ערב, ויש יהודים מאירופה - שאולי הזכויות הלגיטימיות הפוליטיות שלהן אינן פחותות.

עכשיו, הויכוח הנוכחי הוא אינו ויכוח פוליטי מופלג, ואילו היתה הצעה כי הם רוצים להופיע באחת מועדות העצרת המטפלת בעניינים סוציאליים, ענייני רכוש, אדריכלות, אבל אני מציע לא לערב זאת עם ההחלטה על השתתפותנו בדיון הנוכחי.

עכשיו, אני רוצה להזכיר כי לפני חדשים אחדים היתה התיעצות שבה סוכם על הקמת שתי ועדות: האחת שהיתה צריכה לברר את האספקט הנכסי של התביעות של הציבור הזה, אשר היה צריך לרכז אותה איש האוצר. והשניה - שהיתה צריכה לברר את האספקט הפוליטי, ואני מציע להקים את הצוותות הללו, כדי שהדבר הזה יבדק באופן יסודי וכיד שלא נגרר לצעדים בלי לעמוד על מלוא משמעותם.

אני הייתי מייעץ להם, אחרי כל השנים הללו, שעברו בלי הפנייה למועצת הבטחון, שלא לעשות זאת לקראת הדיון הנוכחי שהוא ידון פוליטי מובהק. מה עוד שאני גם לא במצב שאני יכול לשבת ליד נציגי הארגון ולדרוש מהם לנצור את לשונם ולהגיד להם - על זה תדברו ועל זה לא. מה עוד שאני ידוע גם שתביעותיהם חורגות מתחום הכסף והנכסים ועוברות לתחום הפוליטי: ואני גם לא נגד זה שיהיה שיקול רציני לפני שהדבר הזה מתברר.

שר המטטרה ש. הלל:

כל הסכנות שהצביעו עליהן שר הבטחון ושר המשפטים על זה שזה יכול להרע לעניין, כלפי חוץ וכלפי פנים, אני מקבל, אבל אנו, במשך כל השנים, לא עשינו דבר ודחינו נסיונות לתת ביטוי לדבר, ואחת ההשלכות של זה, שהיום הצלחנו, ע"י העזרה שבשתיקה ליצור אתהרושם בעולם, כאילו היתה רק תנועה אחת של פליטים והיא מארץ-ישראל למדינות ערב. זה לא נכון, אבל הסכנות שבהחלט קיימות, גרמו לכך שגזר מלתת לזה ביטוי. ואני לא בא לזלזל בחלקן של הסכנות הקיימות, אבל לפי דעתי צריך לטפל בהן ולעניין זה צריך לתת תנופה.

עכשיו, קיימת שאלה לגבי המושב הזה של מועצת הבטחון. לוא היו שואלים אותי בזמנו, יתכן שהייתי אומר כי יש להזהר. אבל יכול להיות, שאם אנו מצפים מנציג ארה"ב לבוא ולומר כי אי-אפשר לקבל את הזמנת אש"פ, יכול להיות שיהיה לו יותר נוח לומר כי אין אפשרות לקבל את הזמנת אש"פ, כאשר ראש המועצה מתעלם מבקשה אחרת. ומכל מקום, החשש שלנו, שמא זה יתן לגיטימציה לפניית אש"פ יכול להיות מבוטל כי אז הפנייה שלנו תבוא לאחר ההחלטה הפורמאלית על הזמנת אש"פ. אני מציע לשקול זאת. אני מבין ששני המנכ"לים כבר ישבו על זה, והדברים שהושעו כאן מוסיפים משקל לחומרה, מכל מקום, אינני משוכנע שאין צורך לשקול זאת שוב, ביחוד אם תהיה אפשרות לאמריקאים לבוא ולומר כי אינם יכולים להענות לתביעת צד אחד; כאשר התביעה יכולה להיות על רכוש - אלו הזכויות הלגיטימיות של יהודי ארצות ערב - וכך אתה יוצר את מקבילית הזכויות הלגיטימיות מצד אחד, ומצד שני.

כאשר להצעה הקודמת שלי, היא לא התייחסה לנושא של השתתפותם. אנו רק צריכים לעשות מאמץ שלא יהיה ביטוי של גורמים ערביים ואחרים שיתייחס לזכויות הלגיטימיות מצד אחד, מבלי להזכיר את הזכויות הלגיטימיות של הצד השני.

ראש הממשלה י. רבין :

אני חושב שזה לא יהיה נכון להביא הצעה זו, אני רק מציע שהממשלה תסמך את רה"מ ושר החוץ לטפל בנושא, כי כל הצעת החלטה כאן, בעד ונגד, יהיו לה מעצמויות לא טובות. מבחינה אופרטיבית, אני מציע לומר: "הובאה לישיבת הממשלה הפניה לגבי ההשתתפות, כאשר רה"מ ושר החוץ הוסמכו לטפל בנושא."

שר התחבורה ג. יעקבי :

אני מצטרף לעמדת רוב החברים, כי מאוד לא רצוי שתהיה פנייה או השתתפות במועצת הבטחון של גוף זה. אני רואה לרעה את השימוש בביטוי "הזכויות הלגיטימיות", ובמישור האופרטיבי, אני סבור, שגם אם אין אפשרות לעזור, רצוי מאוד למנוע את הפניה למועצת הבטחון.

השר י. גלילי:

יש לי המלצה לרה"מ ושד החוץ להיות אקטיביים בניסיונם לשכנע את בעלי הדבר שלא יפנו למועצת הבטחון, תוך התנגדות להופעתם בישיבה זו של מועצת הבטחון, וזאת משני נימוקים:

1. זה מוכרח לתרום ליוקרתה ומעמדה של מועצת הבטחון בישיבה הזו שאנו עתידים להיות מכשיר בעימות אתה.

2. אני ממליץ מאוד לא לקבוע תקדים בהסכמתנו להשתתפות יהודים במועצת הבטחון בלא מדינת-ישראל, או בכל פורום אחר בינ"ל בלא מדינת-ישראל.

3. אנו עומדים עכשיו לא במישור האופרטיבי, אלא במישור ההסברתי, ואל תהיו מופתעים אם יום בהיר אחד תהיה הצהרה משותפת של הליגה הערבית המזמינה את כל הפליטים ממדינות ערב לחזור אל ביתם ורכושם, ובלבד שתהיה הודעה כזו מצד ממשלת ישראל - ואז כל המשקל ההסברתי שלנו ילך לאיבוד.

לכן אני מאוד בעד שכנוע שהצעתו של הארגון הזה

לא תעשה.

ראש הממשלה י. רבין:

אני מניח כי ההצעה האופרטיבית מקובלת ואנו

נסיים בעניין הזה.

מחליטים:

לסמך את ראש הממשלה וסגן ראש הממשלה ושר החוץ, לטפל בפניית "W.O.J.A.C.", הארגון העולמי של יהודים יוצאי ארצות ערב, בדבר הצגת חביעותיהם בפני מוסדות האו"ם.

325. נסיעות שרים

ראש הממשלה י. רבין:

מקריא את הצעת ההחלטה כלשונה.

מחליטים:

לאשר את נסיעת סגן ראש הממשלה ושר החוץ לארצות הברית לשיחות עם מזכיר המדינה, למשך שבוע, החל ביום ג' בשבט תשל"ו (5.1.76).

ראש הממשלה ימלא את מקום שר החוץ בעת העדרו מהארץ.

326. מכירת נשק

ראש הממשלה י. רבין:

א. לאשר מכירת 2,300 פגזים 120 מ"מ לממשלת קניה.
ערך המכירה הוא 277,150 דולר ומשרד החוץ מסכים לביצועה.

ד. לאשר מסירת רובה "גליל" (קצר קנה) לנשיא האיטי לפי בקשת משרד החוץ ועל חשבון.
מחירו של הרובה הוא 1,800 לירות.
אם אין הסתייגויות, תודה רבה.

מ ת ל י ט י ם :

א. לאשר מכירת 2,300 פגזים 120 מ"מ לממשלת קניה.

ד. לאשר מסירת רובה "גליל" (קצר קנה) לנשיא האיטי, לפי בקשת משרד החוץ ועל חשבון.

הישיבה ננעלת